

Číňanovy
nehody
v Číně

Jules Verne

ČÍŇANOVY NEHODY V ČÍNĚ

JULES VERNE

eknizky.sk

Preklad: Karel Rathouský, 1888.

Číňanovy nehody v Číně by Jules Verne is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

Kapitola I.	1
Kapitola II.	7
Kapitola III.	13
Kapitola IV.	23
Kapitola V.	31
Kapitola VI.	37
Kapitola VII.	43
Kapitola VIII.	51
Kapitola IX.	55
Kapitola X.	61
Kapitola XI.	67
Kapitola XII.	75
Kapitola XIII.	83
Kapitola XIV.	91
Kapitola XV.	99
Kapitola XVI.	107
Kapitola XVII.	113
Kapitola XVIII.	121
Kapitola XIX.	129
Kapitola XX.	137
Kapitola XXI.	145
Kapitola XXII.	153

Kapitola I.

„Dlužno přec doznati, že žití jest krásné,“ pravil jeden z hodujících opíraje se rukou o mramorový lenoch svého křesla, ohryzuje pocukrovanou lilii vodní.

„A šeredné také,“ odpověděl z pěti jiný, jež osten žraločí ploutve hrozil zadusiti.

„Buďte mudrci!“ ozvala se osoba starší, na jejímž nose čněly veliké brejle, jichž skla vězela v obrubě dřevěné. „Dnes hrozí nám zalknutí a zítra projde vše, jak lyk sladký tohoto nektaru. Takový jest život dle všeho!“

Po výroku tom vyprázdnil spokojený labužník ten sklenku výborného vína teplého, jehož lehounká pára vycházela z kovového samovaru.

„Co se týká mne,“ odpověděl čtvrtý z hodujících, „žití zdá se mi valně příjemným, když se nepracuje a když má člověk prostředky, by nemusil pracovati.“

„Toť klam!“ zvolal pátý. „Štěstí záleží v studování a pracování. Získati pokud lze nejvíce vědomostí, jest nejvíce přiblížiti se k blaženosti.“

„A poznati konečně, že neví ničeho.“

„Není-li pak to počátek moudrosti?“

„A jaký jest konec?“

„Moudrost nemá konce!“ odpověděl filosoficky muž s brejlemi. „Míti rozum obyčejný, jest nejvyšší zadostučinění.“

Na to se obrátil první z hodujících přímo k hostiteli, jenž zaujímal nejkrajnější místo u stolu, to jest nejposlednější, jak vyžaduje zákon slušnosti. Lhostejný a roztržitý, vyslechl ten, aniž by slova pronesl řeči tyto inter pocula!

„Vizme! Co soudí náš hostitel o těchto řečích při víně. Považuje-li nynější živobyti za dobré či špatné? Zda-li jest pro či proti?“

Hosti tel pojídal lhostejně jádra dýně řecké; spokojil se, místo odpovědi vyspuliti rty úšklebně, jako člověk, jež pranic nezajímá.

„Penlí,“ ozve se.

Toť oblíbený výraz lhostejných. Praví vše a nepraví nic. Hodí se pro všechny jazyky a měl by v každém slovníku se nalézati. Jest to jakési článkovité „otevření huby“.

Pět hostů, jež častoval onen lhostejný, doráželi naň důvody, každý pro

2 Číňanovy nehody v Číně

svůj náhled. Chtěli slyšeti jeho mínění. Z počátku zdráhal se odpověditi a skončil tvrzením, že život není dobrý ani zlý. Dle jeho rozumu jest to „vynález“ bezúčelný a v celku málo potěšný!

„Vizte, našeho přítele!“

„Jak může takto mluvit, když posud nezrušil poklid jeho ani záhyb růžového listu.“

„A když jest mladý.“

„Mladý a zdravý.“

„Zdravý a bohatý.“

„Velmi bohatý.“

„Náramné bohatý.“

„Snad až příliš bohatý.“

Výkřiky tyto se křižovaly jako rakety ohňostroje, aniž by vyvolaly úsměv na lhostejném obličejí hostitele. Spokojil se tím, pokrčiti rameny jako člověk, který nikdy, ani hodinu, nepřebíral se v knize života svého, ba dosud nerozřízl ani přední listy její.

A přece tento lhostejný čítal teprv jeden a třicet roků, byl zdrav, měl veliké jmění, byl vzdělaný a vědomosti jeho vynikaly nad obyčejný stupeň, zkrátka měl vše, co chybí často jiným, by mohl býti šťastným.

A proč jím nebyl?

Proč?

Tu se ozval hlas mudrce, jenž mluvil jako nějaký sbormistr antický.

„Příteli,“ pravil „nejsi-li ty šťasten na tomto světě, jest toho příčinou, že tvoje štěstí posud bylo negativní. Se štěstím se to má jako se zdravím. Bychom se těšili z něho, potřebí, bychom ho časem postrádali. Ale tys nebyl nikdy nemocen — chci říci: tys nebyl nikdy nešťasten! To jest, co schází životu tvému. Kterak může oceniti štěstí, koho se nešťastí nedotklo nikdy, ani na okamžik.“

Po tomto rozjímání pozdvihl mudrc sklenku s výborným žampaňským.

„Přeji trochu stínu slunci hostitele našeho,“ pravil „a trochu zármutku jeho životu.“ To řka vyprázdnil sklenku jedním douškem.

Hostitel projevil souhlas posuňkem a klesl opět v obyčejnou netečnost svou.

Kdeže odbýval se tento hovor. Snad v nějaké jídelně evropské v Paříži, v Londýně, ve Vídni nebo v Petrohradě. Bavili se hodující v saloně restaurace nějaké starého nebo nového světa. Co to bylo za lidi, kteří při hostině pojednávali o těchto otázkách, aniž byli by mnoho pili.

Na žádný způsob nebyli to Francouzi, neboť nevedli řeči politické.

Šest hodovníků těch sedělo v saloně prostřední velikosti, nádherně upraveném.

Skrze směsici skel modrých a žlutavých prorážely v tuto dobu poslední paprsky sluneční. Zevně, před oknem, houpal vítr věncovím z květin přirozených a umělých a několik pestrobarevných svítilen mísilo bledé světlo své s umírajícím světlem denním. Nad otvory oken táhly se ozdobné arabesky, zároveň s rozmanitými ozdobami vypouklými, jež představovaly krásy nebeské i pozemské, zvířata nebo rostliny zvířeny neb květeny fantastické.

Na stěnách salonu, pokrytých hedvábnými čalouny, leskla se veliká zrcadla v dvojnásobném okraji broušeném. Na stropě byla „punka“ pohybující křídly z malovaného perkálu a činíc snesitelnou teploturu v jizbě.

Tabule byla velký čtverhran černě lakovaný. Nižádný ubrus nezahaloval povrch, o který se odrážely nádoby stříbrné a porcelánové, jako by to byl křišťál. Nebylo tu ubrousků, nýbrž místo nich pouhé listy papírové, ozdobené hesly, jichž měl u sebe každý host zásobu postačitelnou. Kolem tabule stála křesla s mramorovými lenochy, zasluhující přednost v této šířce před měkkými polštáři našeho nábytku moderního.

Co se týká obsluhy, ta obstarána mladými dívkami, velmi sličnými, jež měly černé kadeře ozdobeny liliemi a kopretinami a na rukou náramky ze zlata nebo ledvince koketně otočené. Usmívajíce se vesele posluhovaly jednou rukou, konajíce práci potřebnou, při čemž druhou mávaly půvabné vějíři širokými, by vzdušný proud punkou vysílaný se rychleji pohyboval.

Hostina byla v každém ohledu výtečná. Nelze ani si mysliti lepší pokrmy, než poskytla tato kuchyně. Hospodář, věda, že má znalce před sebou, předčil sám sebe při upravení sto padesáti mis, jež přišly na tabuli.

Počátek a jako úvod činily cukrové koláčky, kaviár, kobylyky pečené, sušené ovoce a ušřice z Ning-Po. Potom následovaly v krátkých přestávkách, sázená vajíčka kachní, holubí, vlašťovčí hnízda s vejci smaženými, frikasé „ging seng“, jeseť žabry v kompotu, velrybí nervy v cukrové omáčce, jelec sladkovodní, ragout s kraby žlutými, vrabčí volata a skopové oči špikované česnekem, sekanina z vajec, sýra a bylin s mlékem z jader merunkových, ragout z holothurií, bambusové výstřelky s jíchou, salát cukrovaný z kořínků travních atd. Ananasy singaporské, smažená jádra a solené mandle, šťavnaté ovoce „long-lyen“ s masem bílým a „liatchi“, vodní kaštiny, nakládané oranže kantonské

4 Čínanovy nehody v Číně

tvořily konec hostiny, jež trvala tři hodiny, kdežto pilo se hojně pivo, víno žampaňské a Cho-Chique, při čemž nevyhnutelná rýže, jižto hosté malými hůlkami dávali do úst, tvořila korunu deserty velmi schopně spořádaného.

Nadešel konečně okamžik, kde mladé služky přinesly, ne dle zvyku evropského nádoby s tekutými voňavkami, nýbrž ubrousky nasáklé vodou vlažnou, kterými si každý host s největší spokojeností otřel obličej.

Nastala přestávka v jídle, doba odpočinku, jižto skrátit měla hudba.

A vskutku, tlupa zpěváků a hudebníků vešla do salonu. Zpěvačky byly mladé, sličné a jich chování mírné a slušné. Ale jaká to hudba a jaký to způsob. Bylo to mňoukání a kvokání, bez taktu a souzvuku, vystupující notami nejvyššími až na nejzadnější kraj lidského sluchu. Co se týká nástrojů, byly tu housle, jichž strůny se splítaly se žíněmi smyčce, kytary potažené hadí kůží, pronikavé klarinety, harmoniky podobné přenosným varhanům, vše to hodno zpěváků a zpěvaček, kteří je doprovázeli s velikým hlukem.

Ředitel tohoto podivného orchestru rozdal při vstoupení program svého repertoiru. Hospodář pokynutím dal mu volnost úplnou a hudebníci hráli Kytku z desíti květů, kus to módní a velice oblíbený u lidí vznešenějších. Potom vzdálila se tlupa zpívající obdržeři řádný plat s hojnou pochvalou, které se jí dostalo také v salonech sousedních.

Šest hodovníků opustilo svoje místa, ale jen aby od jednoho stolu přešli k druhému — což stalo se bez velkých obřadů a poklon.

Na této druhé tabuli našel každý malý šálek s víčkem, ozdobený podobiznou Bodhidharmy, slavného mnicha budhistického, stojící na svém pověstném voru. Každý obdržel také štipec čaje, jež hodil bez cukru do vody vařící, nalézající se v šálku a pil téměř hned.

A jaký to čaj! Nebylo třeba se báti, že závod Gibb-Gibb a sp., který jej dodal, byl by jej zfalšoval přimícháním listů cizích, ani, že byl by již jednou vařen a hodil se již jen k čištění kobercův, nebo že nesvědomitý padělatel jej zbarvil kurkumou na žluto neb na zeleno modří pruskou.

Byl to pravý, císařský čaj v celé čistotě své. Byly to vzácné listy podobné květu samému, listy první sbírky v měsíci březnu, jež děje se jen zřídka, poněvadž tím keř hyne, listy konečně, jež pouze dítky mladé jsou oprávněny sbírat a to jen v rukavičkách.

Evropo nebyl by měl dosti pochvalných slov pro tento slavný nápoj, který srkali hosté zvolna beze všeho nadšení — jsouce znalci a tomu zvykli.

Avšak nemíníme tím, že by nebyli uznávali výtečnost nápoje toho.

Lidé z lepší společnosti, nádherně oděni v „han-chaot“, lehkou náprsníčku, v „makual“, krátkou kamizolu, v „haol“, dlouhou řízu po straně zapnutou; mající na nohou žluté pantofle ploché a punčochy bavlněné, dále spodky hedvábné, upevněné kolem těla pasem třapci ozdobeným, na hrdle náprsník hedvábný pěkně vyšíváný, za pasem vějíře, byli tito hodní lidé zrozeni v zemi té, kde čajovník poskytuje ročně žeň vonných listů.

Hostina, při které požívána hnízda vlaštovčí, holothurie, čivy velrybí, ploutve žraločí s náležitou chutí, jak zasluhovala úprava delikátní; avšak jídla ta, jímž byl by se podivil cizinec, nepřekvapila je pranic.

Nač nepomyslel ni jeden ani druhý, bylo sdělení, které jim učinil hostitel v tu chvíli, kdy měli opustit tabuli. Proč je toho dne častoval, dověděli se teď. Šálky posud byly plny. V okamžení, kde lhostejný vyprázdnil svůj na posled, opřen lokty o stůl, se zraky těkavými v prostore, jal se mluvit takto:

„Milí přátelé, vyslyšte mne beze smíchu. Osud můj rozhodnut. Uvedu v život svůj nový živel, který snad vypudí z něho jednotvárnost! Bude-li to dobré či zlé, objeví budoucnost. Hostina, ku které jsem Vás dnes pozval, jest poslední a na rozloučenou s mládeneckým žitím. Za patnácte dní budu zasnouben, a...“ — „Budeš nejšťastnější člověk!“ zvolal optimista. „Pozoruj! Věštba zní tobě příznivě.“

A vskutku svítilny jiskřily vydávající bledé světlo, straky štěbetaly na okrasách oken a malé lístky čajové plovaly vodorovně v šálkách. Samá to znamená šťastná, jež nemohla klamati.

Všickni také blahopřáli hostiteli, jenž přijímal všechny řeči s velikou chladností. Avšak, poněvadž nejmenoval osobu určenou pro úkol „živlu nového“, jižto byl zvolil, nikdo se neosmělil tázati se na to.

Nicméně filosof nespojil hlas svůj s obecným blahopřáním. Ruce maje složeny, oči na polo zavřeny, s úsměvem ironickým na rtech, zdál se, že nesouhlasí s oslavujícími ani s oslavencem.

Tento povstal, vložil ruku svou na jeho rameno a hlasem, jenž zdál se méně klidným než obyčejně, pravil:

„Jsem snad příliš starý na ženění.“

„Ne.“

„Nebo příliš mladý?“

„Tím méně.“

6 Číňanovy nehody v Číně

„Myslíš, že chybuji.“

„Snad.“

„Ta, jižto jsem volil a již dobře znáš, má všechny potřebné vlastnosti, by mne učinila šťastným.“

„Vím to.“

„Nuže tedy?“

„Ty nemáš vlastnosti potřebné, bys jím se stal! Nuditi se sám na světě jest chyba. Nuditi se ve dvou toť nejhorskší.“

„Nebudu tedy nikdy šťasten?“

„Ne, pokud nepoznáš neštěstí.“

„Neštěstí nemůže mne postihnouti.“

„Tím hůře, pak ti není pomoci.“

„Ó ti mudrci!“ zvolal nejmladší z hodujících. „Není rádno je poslouchati. Jsou to stroje na theorie. Tvoří je dle všeho druhu. Právě to třeť, jež nestojí za nic! Ožeň se, ožeň, příteli! Učinil bych to též, kdybych nebyl učinil slib, že toho nikdo neučiním! Ožeň se, a jak praví naši básníci, nechť oba fénixové objevi se ti vždy v něžném spojení. Milí přátelé, piju na zdraví našeho hostitele!“

„A já,“ odpověděl mudrc, „piju na brzké zakročení božské chránitelky, jež, by jej učinila šťastným, ať nechá jej projíti zkouškou neštěstí!“

Po tomto podivném přípitku povstali hosté a vespolek dotekli se pěstmi, jako dělají pěstníci před počítím boje; potom spustili ruce a pozdvihli je opět kloníce hlavy a tak rozloučili se vespolek.

Dle popisu jídelny, v které se hostina odbývala, dle jídel exotických, z nich záležela, dle oděvu hodovníků a jich způsobu mluvení si snad i dle zvláštních teorií jejich poznal čtenář, že se to týče Číňanů, ne oněch „nebeských“, jež vídáme na španělských stěnách nebo na čínských nádobách vyobrazené, nýbrž moderních obyvatelů nebeské říše, poevropčených již buď studováním, cestami a častým se stýkáním se vzdělanci západu.

V skutku bylo to v saloně květinové lodi na řece perlové v Kantoně, kde bohatý Kin-Fo, provázen neodlučným Vangem, filosofem, častoval čtyry nejlepší přátele svého mládí, jižto byli: Pao-Shen, mandarin čtvrté třídy s modrým knoflíkem, Yin-Pang, bohatý obchodník s hedvábnými látkami z ulice farmaceutské, Tim, dokonalý světák, a Houal, učenec.

A to se stalo dvacátého sedmého dne čtvrtého měsíce, během první z pěti stráží, v něž tak poeticky se dělí o hodiny čínské noci.

Kapitola II.

Že Kin-Fo dával onu hostinu přátelům svým na rozloučenou v Kantoně, stalo se proto, že v tomto hlavním městě provincie Kuang-Tong ztrávil část svého mládí. Z četných druhů, jichž čítá v hojnosti mladý člověk bohatý a štedrý, zbyli mu z oné doby samotní čtyři pozvaní na loď květinou. Co se týká ostatních, byli osudem rozehnáni a byl by je marně shledával.

Kin-Fo bydlil tehdáž v Shang-Hai, aby pak změnil povětrí a nudnost, přišel procházeti se několik dní v Kantonu. Ale toho večera ještě chtěl použití parníku, jenž zastavuje u hlavnějších měst pobřežních, by klidně se vrátil do svého yamenu.

Jestliže Vang doprovázel Kin-Fo-a, tož vysvětlí se tím, že nechtěl opustit ani na chvíli schovance svého maje v úmyslu, stále jej poučovati. Ale musíme říci pravdu, že ten o to nedbal. Jak mnohé zásady a průpovědi přišly na zmar; ale „stroj na theorie“ — jak říkával světák Tim — nepřestal pracovati.

Kin-Fo byl opravdový Číňan severu, kterýžto rod spěchá vstříc důkladné změně ačkoli nesmísil se posud s plemenem tatarským. V jižních provinciích, kde vyšší i nižší třídy valně jsou promíchány s plemenem mandžurským, nelze snadno nalézt podobné osobnosti.

Kin-Fo, jehož rodina po opanování říše držela se stranou, neměl ni po otci ni po matce kapku tatarské krve v žilách svých. Zrůstu vysokého, pravidelného, pleti bílé více nežli žluté, s brvami rovnými, s očima v čáře vodorovné, nebo jen poněkud k spánkům se povznášející, s nosem rovným, obličej nemaje zploštěný, byl by vynikal mezi sličnými osobnostmi krajín západních.

Kin-Fo jevil se Číňanem jen dle své lebky pečlivě oholené, dle čela a hrdla bez vousů a dle krásného copu, jenž s temene se vinul mu po zádech jako had z kleje smolového.

Jsa pečlivým o svoji osobnost mel pěkné kníry, tvořící polokruh nad hořejším rtem jeho, a valousky, jež ve spod vypadaly zrovna jako notový puntík. Nelity jeho byly delší centimetru, na důkaz, že náleží do třídy lidí bohatých, jimž netřeba pracovati. Možná, že lhostejnost a hrdost v jeho chování přispěly k „vznešenosti“, která se jevila v osobnosti jeho. —

Ostatně Kin-Fo byl narozen v Pekingu a na tom si Číňané zakládají

8 Číňanovy nehody v Číně

nemálo. Mohl směle každému, kdo byl by se tázal, odpověditi: „Jsem rodu vznešeného.“

V Pekingu bydlel otec jeho Čung-Héu, když se byl Kin-Fo narodil, který teprva před šesti lety byl se usadil v Shang-Hai.

Hodný tento Číňan, pocházející ze vznešené rodiny z severní části říše, měl, jako vůbec krajané jeho, veliké nadání a vlohy k obchodu. V prvních letech své obchodní činnosti bylo vše, co poskytuje bohatý a zalidněný kraj, papír ze Svatova, látky hedvábné ze Sou-Čeu, cukr kandisový z Formosy, čaj z Hankova a Foochova, železo z Houanu, měď červená nebo žlutá z provincie Yunannu, předmětem obchodu jeho a výdělků.

Hlavní jeho obchod „hong“ nalezal se v Shang-Hai, ale měl filiálky v Nan-Kingu, v Tien-Tsinu, v Macao-u a Hong-Kongu. Znal výborně poměry evropské; anglické parníky rozvážely jeho zboží, telegraf donášel mu ceny látek hedvábných z Lyonu a opije z Kalikutu.

Každý jednatel pokroku, pára nebo elektřina, byly mu vhod, ač právě Číňané pod vlivem mandarinů a vlády vzpírají se proti tomu.

Zkrátka, Čung-Heu počínal si tak obratně v obchodu s vnitřní říší, jakož i při všech záležitostech s domy portugalskými, francouzskými, anglickými nebo americkými v Shang-Hai, v Macao a Hong-Kongu, že v době, kdy Kin-Fo přišel na svět, páčil jmění svoje na čtyry sta tisíc dolarů (asi 2 mil. fr.)

V letech následujících zvýšilo se to jmění dvojnásobně následkem obchodu nového, jež lze nazvati „obchodem s kuli“ do nového světa.

Známo, že lidnatost Číny jest přílišná i přes všecku velikou rozsáhlost zemí, jež různě ale poeticky se nazývá říší nebeskou, říší střední, říší nebo zemí květin.

Počet obyvatelstva páčí se na tři sta šedesát milionů hlav. Toť málem třetina veškerého obyvatelstva země. Ačkoli chudý Číňan jí málo, jí přec a Čína přes ohromná svoje rejžoviště, žitniště a četné sady prosové není s to jej uživiti. Odtud přebytek lidu, jenž uchází pouze mezerami, jež nadělají děla anglická i francouzská v materielní i mravní hradby říše nebeské.

Tento přebytek obrací se do severní Ameriky a hlavně do Kalifornie. Ale to dělo se takovou silou a prudkostí, že kongres byl nucen vydati zákony obmezující proti tomu návalu, který nezdvořácky se zove „žlutým morem“.

Bylo také pozorováno, že padesát milionů vystěhovalců čínských do států Spojených neulehčilo valně Číně, avšak toto plemeno mongolské bylo by pohltilo plémě anglosaské.

Buď tomu jak buď, stěhování to dělo se v rozměrech velikých. Kuliové, žijíce od hrsti rejže, šálku čaje a dýmky tabáku, schopni ku všeliké práci, činili pokroky veliké u Slaného jezera, ve Virginii, u Oregonu a zvláště v Kalifornii, kde stlačili značně cenu ruční práce.

Utvořili se společnosti pro dopravu těch laciných vystěhovalců. Bylo jich pět v provinciích říše nebeské, jež najímaly dělníky ty a šestá nalézala se v San-Francisku. Prvější zaslali, poslední přijímala zboží. Jednatelství připojené, Ting-Tong dopravovalo je nazpět.

To vyžaduje vysvětlení.

Čiňané rádi opouštějí vlast, by si hledali štěstí jinde, mezi „Melikány“, jak nazývají obyvatelstvo státu Spojených, ale pod jednou podmínkou, totiž aby jejich mrtvoly byly nazpět dopraveny do vlasti a tam pohřbeny. Toť hlavní podmínkou smlouvy, výminkou sine qua non, jež váže společnosti proti vystěhovatelům a nic je té nemůže sprostit.

Ting-Tong, jinak nazvána jednatelství mrtvých, má zvláštní fondy a za úkol najímati „lodí pro mrtvoly“, které s plným nákladem plují ze San-Franciska do Shang-Hae, Hong-Kongu nebo Tien-Tsinu. Nový obchod. Nový zdroj příjmů.

Schopný a podnikavý Čung-Héu to poznal. V tom čase, kdy zemřel, 1860, byl ředitelem společnosti Kuang-Than, v provincii téhož jména a místoředitelem pokladny fondu mrtvých v San-Franciscu.

Nyní neměl Kin-Fo ani otce ani matky zdědiv ohromné jmění, jež činilo čtyry miliony franků, které uloženy v akciích ústřední banky kalifornské, jež pečlivě opatroval.

V okamžení, kdy pozbyl otce svého, byl by mladý dědic, teprv devatenáctiletý, býval osamělý, kdyby nebylo Vanga, neodlučného Vanga, který mu byl učitelem i přítelem.

A kdo že byl ten Vang? Sedmnácte let již bydlil v yamenu shang-heiskend. Byl stálým druhem otce, jakož později syna. Ale odkud přibyl? Jakou měl za sebou minulost? To byly otázky záhadné, na které byli by s to odpověditi bývali pouze Čung-Héu a Kin-Fo.

Kdyby pak byli měli chuť to učiniti — což jest velice pochybným — byli by pověděli toto: Každému jest známo, že Čína zvláště jest říší, kde revoluce trvají dlouhá léta i jsou s to roznítiti sta tisíců obyvatelů. V sedmnáctém věku vládla slavná dynastie Mingova, původu čínského, již po tři sta let v Číně, až r. 1644

10 Číňanovy nehody v Číně

hlava toho rodu, slabá vůči povstalcům, kteří ohrožovali hlavní město, požádala o pomoc jednoho krále tatarského.

Král ten nedal se příliš prositi, přikvapil, zahnal povstalce, ale použil příležitosti, by svrhl toho, jenž povolal jej ku pomoci, a vyhlásil za císaře vlastního syna svého Chuu-Tche-a.

Od té doby nahradila vláda tatarská vládu čínskou a trůn zaujali císaři z rodu mandžů.

Během času pomíchala se tato dvě plemena, zvláště v nižších třídách obyvatelstva; ale mezi bohatými rodinami severu pečováno, by Číňané a Tataři byli přísně odloučeni. Posud a to snadno rozezná se obé plémě, zvláště ve středu severních provincií říše. Tam usadili se „nesmiřitelní“, kteří zůstali věrní svrženému rodu panovnickému.

Otec Kin-Foa náležel k těmto nesmiřitelným a nezapíral nikdy tradice rodinné zamítaje každé smíření s Tatary. Povstání proti vládě cizí, třeba trvala již tři sta let, bylo by nalezlo podpory u něho.

Netřeba připomínati, že jeho syn Kin-Fo sdílel přísné s ním politické náhledy. Roku 1860 panoval ještě císař S'Hiéne-Fong, jenž vypověděl válku Anglii a Francii, — která ukončena smlouvou pekingskou 25. října roku zmíněného.

Již před tím ohrožovalo veliké povstání panující rod. „Povstalci dlouhovlasí“ Čang-Mao neb Tai-ping-ové zmocnili se Nan-Kingu r. 1853 a Shang-Haie r. 1855. Když zemřel S'Hiéne-Tong, měl co činiti mladý jeho syn, by zahnal Tai-pingy. Kdyby nebylo místokrále Li-a a prince Konga, a zvláště anglického plukovníka Gordona, sotva byl by zachránil trna svůj.

Úhlavní nepřátelé Tatarů, Tai-pingové, jsouce výborně zorganizováni pro vzpouru chtěli nahraditi dynastii Tsinga dynastií Vanga. Utvořili čtyry rozličné sbory; první pod praporem černým měl úkol bít; druhý pod praporem červeným měl úkol páliť; třetí pod praporem žlutým měl úkol pleniti; čtvrtý pod praporem bílým měl úkol opatrovati špiži ostatním třem.

V krajině Kiang-Son provedeny důležité operace válečné Su-Čeu a Kia-King, pět mil od Shang-Haie upadly v moc povstalců a jen s tíží je zase dostalo v moc císařské vojsko. Shang-Hai velice ohrožen, napaden 18. srpna r. 1860 v době, kdy generálové Grant a Montanban, velitelové vojska anglicko-francouzského, obléhali tvrze na Poi-Ho.

Toho času měl Čung-Hén, otec Kin-Foa, obydlí blíže Shang-Haie,

nedaleko nádherného mostu, ježž zřídili čínští inženýři přes řeku Su-Čeu. Povstání Tai-pingů viděl rád, poněvadž čelilo hlavně proti dynastii tatarské.

Bylo to večer 18. srpna, když povstalci byli zahnáni od Shang-Haie, že dvěře obydlí Čung-Héu-ova se rychle otevřely.

Uprchlec, jenž s tíží unikl svým stihatelům, vrhl se k nohoum Čung-Héu-a. Ubožák ten neměl více zbraně, by se mohl brániti. Kdyby ten, u něhož hledal útulek, jej vydal císařskému vojsku, byl by ztracen.

Avšak otec Kin-Foa nebyl schopen zraditi Tai-Pinga, jenž hledal útulek v jeho domě.

Zavřel dvěře i pravil:

„Nechci a nebudu nikdy věděti, kdo ty jsi, cos učinil a odkud přicházíš! Jsi mým hostem a proto již bezpečným u mne.“

Uprchlík chtěl mluvit, by vyjádřil svou uznalost. Měl k tomu sotva dosti síly.

„Tvoje jméno?“ tázal se Čung-Héu.

„Vang.“

Vang tento byl vskutku zachráněn šlechetností Čung-Héu-a, kterážto šlechetnost byla by tohoto stála život, kdyby se bylo vyzradilo, že poskytl přístřeší povstalci. Ale Čung-Héu náležel mezi muže z doby staré, jimž každý host byl posvátným.

Za několik roků potom bylo povstání úplně potlačeno. Roku 1804 otrávil se císař Tai-ping, jenž sídlil v Nan-Kingu, by neupadl do rukou císařským.

Vang zůstal od toho dne v domě svého dobrodince. Nikdy nemusil objeviti svou minulost. Nikdo se ho na to neptal. Snad se obávali, že by slyšeli příliš mnoho! Pravilo se, že povstalci dopustili se ukrutností hrozných. Pod kterým asi praporem sloužil Vang, pod žlutým, červeným, černým nebo bílým?

Bylo by lépe nevěděti to celkem a zachovati si domnění, že náležel ku sboru, jemuž svěřeno bylo zásobování.

Vang byl ostatně s osudem svým velice spokojen a zůstal od té doby hostem rodiny té. Po smrti Čung-Héu-a nechtěl se syn jeho odloučiti od něho, poněvadž byl zvykl společnosti toho výborného člověka.

A vskutku v době, kdy počíná vypravování naše, nebyl by nikdo poznal starého Tai-pinga, vraha, plenitele a žháře — dle libosti — v mudrci pětadesátiletém, v mravokárci s velikými brejlemi, v čínském Číňanu, s očima kosýma, s kníry obvyklými. V říze dlouhé, barvy prosté, s pasem pro otylost

12 Číňanovy nehody v Číně

trochu výše posunutým, dle císařského nařízení urovnaná frisura, klobouk z kožešiny, z něhož visel třapec z červených nití, vyhlížel jako řádný professor mudrctví, jako jeden z učenců, kteří dovedou hbitě užítí všech osmdesáti tisíc psaných známek čínských, jako znalec vyšší mluvy, jako jeden z těch, již výborně obstáli při zkoušce doktorské a tím nabyli práva jítí velikou branou v Pekingu vyhrazenou pro syny nebe.

Mimo to nejspíše zapomněl bývalý povstalec na hroznou minulost a zušlechtil se obcováním s pořádným Čung-Héu-em a tak zvolna zabočil na dráhu mudrce bádavého.

Proto večera onoho Kin-Fo a Vang, jižto se nikdy neodloučili, přibyli spolu do Kantonu a po skončené hostině na rozloučenou ubírali se oba po nábřeží, by vyhledali parník, jenž měl rychle je dopravití zase do Shang-Haie.

Kin-Fo kráčel mlče, poněkud starostlivě. Vang ohlížel se v pravo v levo, mudruje o měsíci, o hvězdách, prošel usmívaje se bránu „věčné čistoty“, jižto nenalezal příliš vysokou pro sebe, pak branou „věčné radosti“, jejíž vrata zdála se pouze proň otevřena a zmizel konečně v stínu věží pagody „pěti set bohů“.

Tam čekal parník Perma již vytopen. Kin-Fo a Vang odebrali se do dvou kabin, pro ně připravených. Silný proud řeky perlové, jež s bahnem břehů svých unáší denně mrtvoly odpravených, hnál loď s velikou rychlostí. Jako šipka letěl parník uprostřed rozvalin, jež způsobila tu a tam děla francouzská kolem devítipatrové pagody Haf-Way-e, kolem špice Jardyne, vedle Whampoa, kde se zakotvují veliké koráby, uprostřed ostrovů a bambusových huštin obou břehů.

Těch sto padesáte kilometrů, to jest, tři sta šedesáte pět „lisů,“ jež dělí Kanton od ústí řeky, urazili za noc.

Když vycházelo slunce, projel parník „jícen tigří“ a pak široké ústí řeky. Victoria-Peak na ostrově Hong-Kongu, vysoký osmnáct set a dvacet pět stop, objevil se na okamžik v ranní mlze a po plavbě velice příznivé projeli Kin-Fo a mudrc žlutavé vody řeky modré a přirazili k Shang-Haii na břehu province Kiang-Nan.

Kapitola III.

Príslovi čínské zní:

„Když rezovatí šavle a lesknou se motyky, když žaláře jsou prázdné a sýpky plny, — když stupně chrámů jsou ušlapány od kroků věřících a dvory soudů porostly travou, když lékaři chodí pěšky a pekaři jezdí koňmo; Nalezá se říše v pořádku.“

Príslovi to jest dobré. Všim právem dalo by se upotřebiti o všech státech starého i nového světa. Jest-li však jeden, v kterém přání to jest vzdáleno od skutečnosti, jest to říše nebeská.

Tam lesknou se šavle a rezovatí motyky, žaláře jsou přeplněny a sýpky prázdné. Pekaři zahálají více nežli lékaři a jestliže pagody vábí dosud věřící, v náhradu za to soudy nepostrádají obžalovaných ani zástupců právních.

Ostatně říše čítající sto osmdesát tisíc čtvercových mil, — od severu k jihu má více než osm set mil, od východu k západu více nežli devět set, — jež čítá osmnáct velkých provincií, nemluvě o krajích poplatných, jako: Mongolsko, Tibet, Tonking, Korea, ostrovy Liu-Tchu atd., nemůže býti jinak, leč velmi nedokonale spravována. Jestliže Číňané o tom pochybují pouze poněkud, jsou cizinci v tom ohledu úplně přesvědčeni. Jediný snad císař, uzavřený v paláci svém, jehož trojnásobné hradby málokdy překročí, ten syn nebes, otec i matka svých poddaných, děláje zákony nebo je ruše dle své libosti, máje právo nad životem i smrtí všech, jemuž mocí rodu náleží veškeré příjmy říše, tento panovník, před nímž každý sklání čelo v prach, myslí, že vše nalezá se v nejlepším stavu. Nebylo by ani lze přesvědčiti jej, že se mylí. Syn nebe se nikdy nemylí.

Kin-Fo dle všeho považoval správu evropskou za lepší čínské. Aspoň se dalo tak souditi. A vskutku nebydlil v Shang-Haii, nýbrž mimo město na území anglickém, které požívalo jakési autonomie.

Město Shang-Hai samo leží na levém břehu malé říčky Huang-Fu, jež spojuje se úhlem pravým s Vusungem a pak slučuje se s modrou řekou Yang-Ce-Kjang a vlévá se do moře žlutého.

Má podobu vejčitou, táhnoucí se od severu k jihu, otočeno vysokými

14 Číňanovy nehody v Číně

zděmi, opatřeno pěti branami, vedoucími do předměstí. Hrozné bludiště dlážděných ulic, na kterých by se pokazily naše čistící nástroje; tmavé krámy, nemající sínců ani výkladních oken, v nichž pracují obchodníci naří až po pás; žádné povozy ani palankýny a zřídka nějaký jezdec; několik chrámů pro domorodce a kaplí pro cizince; místo procházek „zahradu čajovou“ a močálovité náměstí, na půdě navežené, kde bývala rejžoviště, a z něhož posud výpary močálové vynikají; v ulicích těch s domy úzkými, obyvatelstva dvě stě tisíc; to jest město, jež méně hodí se za bydlíště, avšak jest důležitým sídlem obchodu.

Tuto nabyli cizinci dle smlouvy v Nan-Kingu uzavřené nejvíce práva, zřizovati obchody. Byla to veliká brána do Číny, otevřená obchodu evropskému. Mimo Shang-Hai a jeho předměstí postoupila vláda za roční poplatek tři kusy pozemku Francouzům, Angličanům a Američanům, jižto čítají asi dva tisíce hlav.

O francouzské osadě nedá se mnoho říci. Jest nejmenší a nejnepatrnější. Hraničí skoro s hradbami města na severu a táhne se až k potoku Yang-King-Pang, který ji dělí od pozemku anglického.

Tam jsou chrámy lazaristů a jezovitů, kteří mají také kolej v Tsikavé, čtyry míle od Shang-Haie, kde se vychovávají kněži čínští. Tato malá osada francouzská nevyrovná se ani dost málo sousedním. Z desíti závodů, roku 1861 založených, zbyly jen tři a banka eskomptní usadila se raději na pozemku anglickém.

Americké území zaujímá část v pozadí k Vusungu. Odděleno jest od anglického Su-Čeu-Crekem, ježž přepíná dřevěný most. Tam nalezá se hostinec Astor, chrám misionářů a loděnice, v kterých se spravují evropské koráby.

Z tří osad jest bez odporu anglická nejpřednější. Obydlí nádherná podél nábreží, domy s verandami a zahradami, paláce knížat obchodních, orientální banka, „hong“ slavného domu Dentova ve spojení s Lao-Či-Čangem, pisárny Yardyny, Russela i jiných velkoobchodů, klub anglický, divadlo, míčový dům, park, rejdiště, knihovna; to vše nalezá se v tomto bohatém plodu činnosti anglosaské, ježž opravdu zasluhuje jméno „vzorní osady“.

Proto méně vzbuzuje udivení na tomto privilegovaném území pod správou svobodomyšlnou nalezti, jak praví p. Leon Rousset, „město čínské povahy zvláštní, jemuž není nikde podobného.“

Nuže, v tomto koutku země vidí cizinec, ježž přibude sem po malebné cestě řeky modré, vláti čtyry různé prapory zemské, trojbarvý francouzský a

„yachtu“ spojeného království, hvězdy americké a kříž sv. Ondřeje, žlutý na zelené půdě z říše květin.

Nejbližší okolí Shang-Haie tvoří rovinu beze stromů, protínanou úzkými kamenitými stezkami a silnicemi, jež křížují se v úhlech rovných, kde se nacházejí cisterny, pak „orrogos“ rozvádějící vodu četnými potoky a kanály, jež nesou džonky až do středu polí jako čluny v Holandsku; toť velkolepý obraz, barvy zelené, jemuž nedostává se rámce.

Parní loď Perma u příchodu svým zakotvila se v přístavu domácím před východním předměstím Shang-Haie. Tu vystoupili Vang a Kin-Fo na břeh po polední. Hemžení se lidu bylo nesmírné na břehu a nevýslovné na řece. Džonky po stech, čluny květinové, sampansy, totiž druh člunků pohybovaných pomocí vesel, gígi a jiná plavidla všeho druhu a různé velikosti, tvořily jako město plovoucí, v němž bydlilo pomořské obyvatelstvo, jehož počet snadno lze páčiti na čtyřicet tisíc duší — obyvatelstvo udržované v stavu nízkosti, z něhož ani část zámožnější nemůže se povznést do třídy učenců nebo mandarinů.

Oba přátelé kráčejíce po nábřeží dostali se do pestré směsice lidu, jako jsou obchodníci všeho druhu, prodavači pistacií zemních, oranží, citronů a ořechů zvláštních, námořníci všech národů, vodaři, hadači a věstci, kněži všeho druhu — bonzi, lama-ové i katoličtí kněži v čínském oděvu s copem a vějířem, vojáci domorodci, „ti poas“, městští strážci, „compradores“, druh to makléřů, kteří obstarávají záležitosti evropských obchodníků.

Kin-Fo, maje vějíř v ruce, procházel se v tlačenci lhostejně a nevšímal si toho, co se dělo kolem něho. Z klidu toho vyrušiti jej nebyl s to ani kovový zvuk piastrů mexických, ni taetů stříbrných, ni sapeků měděných, jež vyměňovali hlučně prodavači i kupující. Mělť tolik, že mohl koupiti a hned zaplatiti celé předměstí se vším všudy.

Vang maje roztažený svůj veliký žlutý deštník ozdobený černými příšernými postavami a stále „číhaje“, jak se sluší na pravého Číňana, hledal látku k pozorování a skoumání.

Když kráčeli branou východní, pohledl náhodou na tucet klecí bambusových, v nichž ušklebovaly se hlavy zlosynů včera popravených.

„Snad bylo by moudřejšího co k děláni,“ pravil, „nežli srážeti hlavy. Totiž lidi zvykati poctivosti.“

Kin-Fo nejspíše neslyšel tuto Vangovu poznámku, jíž by se byl asi divil u bývalého Tai-pinga.

16 Číňanovy nehody v Číně

Ubírali se dále po nábřeží táhnoucím se podél hradeb města.

Na konci předměstí, v okamžení, kdy měli vstoupiti na území francouzské, objevil se tuzemec, oděný v dlouhou řízu modrou, jenž hůlkou tloukl na roh buvolí, který vydával zvuk temný a tím obracel na se pozornost lidu.

„Sien-cheng,“ pravil mudrc.

„Co nám po tom,“ řekl Kin-Fo.

„Příteli,“ odvětil Vang, „zeptej se ho stran budoucnosti. Jest k tomu čas nyní, kdy se chceš ženiti.“ Kin-Fo chtěl jíti dále. Vang jej zadržel.

„Sien-cheng“ jest jakýsi národní prorok, jenž za několik sapeků předpovídá budoucnost. K tomu nepoužívá jiných nástrojů leč klece, v které zavřen malý ptáček a již zavěsí si na knoflík řízy své, a hry šedesáti čtyř karet představující podoby bohů, lidí a zvířat. Číňané všech tříd, zvláště pověřiví věří věštбám sien-chenga, jenž bezpochyby sám jim nevěří.

Na znamení Vangovo rozprostřel onen na zemi koberec bavlněný, postavil naň klec, chopil se karet, míchal je a rozložil na koberci tím způsobem, že figury nebylo viděti.

Potom otevřel dvířka u klece. Malý ptáček vyskočil, vyhledal jednu kartu a vrátil se do klece byv odměněn zrnkem rejže.

Sien-cheng obrátil kartu. Nalezala se na ní podobizna člověka s heslem psaným znaky kuna-runy, jazyka to mandarinů severu, jazyka to úředního a vůbec lidí vzdělaných.

Potom obrátil se ku Kin-Fo-ovi, by mu věstil budoucnost, jako by byli nepochybně věstili všickni jeho druhové, aniž by se klamali, že po brzké zkoušce požívati bude pak po deset tisíc roků štěstí.

„Jeden,“ odvětil Kin-Fo, „jeden pouze, ty ostatní si můžeš nechat.“

Potom hodil na zem stříbrný tael, na který se vrhl prorok jako hladový pes na tučnou kost. Takovéto štěstí nepotkalo jej příliš často.

Vang a schovanec jeho ubírali se do osady francouzské, prvéjší zadumán následkem věštby, jež shodovala se s jeho náhledy o štěstí, druhý jsa přesvědčen, že žádná zkouška nemůže jej postihnouti.

Přišli až k budově francouzského konsula; přešli lávku položenou přes Yang-King-Pang a překročivše potok, dali se šikmo přes území anglické, by se dostali k nábřeží evropského přístavu.

Zvonili poledne. Všecky práce jakoby ranou čarovnou přestaly okamžitě.

Den obchodní byl takřka ukončen a klid nastal místo ruchu i v městě anglickém, jež v tom ohledu stalo se čínským.

V tu chvíli připluly některé cizí lodi do přístavu, opatřeny nejvíce prapory spojeného království. Devět z desíti, může se říci vezou opium. Tato zhoubná látka, tento jed, kterým Anglie zaplavuje Čínu, tvoří předmět obchodu čilého, jež činí dvě sté šedesát milionů franků ročně a vynáší tři sta procent užitku. Marné pokusila se vláda čínská zabrániti dovoz opia do říše nebeské.

Válka roku 1841 a smlouva nankinská zjednaly přístup zboží anglickému a zisk veliký knížatům obchodním.

Dlužno dodati, že kdyby vláda pekínská smrtí hrozila každému Číňanu, jež by prodával opium, že proti zaplacení vyhoví tomu i vyšší hodnostové. Myslí se, že mandarin guvernér v Shang-Haii shrábne ročně milion za to, že zamhouří oči nad jednáním svých podřízených.

Rozumí se samo sebou, že ni Vang, ni Kin-Fo neoddávali se ošklivému zlozvyku, kouřiti opium, které hubí veškeré ústroje a způsobuje rychlou smrt.

Také nikdy nevnikla ni jediná unce této látky v bohaté obydlí, do něhož vešli oba přátelé za hodinu po svém vystoupení na břeh v Shang-Haii.

Vang, — což bylo zase zvláštním u bývalého Tai-pinga — nemohl se zdržeti, by neřekl:

„Snad bylo by možno činiti něco moudřejšího, nežli dovážeti pro národ prostředek zpytomující! Obchod, toť dobrá věc; ale mudrctví, to jest lepší! Buďme mudrci přede vším, buďme mudrci!“

Prísloví čínské dí:

„Když rezovatí šavle a lesknou se motyky, když žaláře jsou prázdný a sýpky plny, — když stupně chrámů jsou ušlapány od kroků věřících a dvory soudů porostly travou, když lékaři chodí pěšky a pekaři jezdí koňmo; Nalezá se říše v pořádku.“

Prísloví to jest dobré. Vším právem dalo by se upotřebiti o všech státech starého i nového světa. Jest-li však jeden, v kterém přání to jest vzdáleno od skutečnosti, jest to říše nebeská.

Tam lesknou se šavle a rezovatí motyky, žaláře jsou přeplněny a sýpky prázdný. Pekaři zahálají více nežli lékaři a jestliže pagody vábí dosud věřící, v náhradu za to soudy nepostrádají obžalovaných ani zástupců právních.

Ostatně říše čítající sto osmdesát tisíc čtvercových mil, — od severu k jihu má více než osm set mil, od východu k západu více nežli devět set, — jež čítá

18 Číňanovy nehody v Číně

osmnáct velkých provincií, nemluvě o krajích poplatných, jako: Mongolsko, Tibet, Tonking, Korea, ostrovy Liu-Tchu atd., nemůže býti jinak, leč velmi nedokonale spravována. Jestliže Číňané o tom pochybují pouze poněkud, jsou cizinci v tom ohledu úplně přesvědčeni. Jediný snad císař, uzavřený v paláci svém, jehož trojnásobné hradby málokdy překročí, ten syn nebes, otec i matka svých poddaných, děláje zákony nebo je ruše dle své libosti, máje právo nad životem i smrtí všech, jemuž mocí rodu náleží veškeré příjmy říše, tento panovník, před nímž každý sklání čelo v prach, myslí, že vše nalezá se v nejlepším stavu. Nebylo by ani lze přesvědčiti jej, že se mylí. Syn nebe se nikdy nemylí.

Kin-Fo dle všeho považoval správu evropskou za lepší čínské. Aspoň se dalo tak souditi. A vskutku nebydlil v Shang-Haii, nýbrž mimo město na území anglickém, které požívalo jakési autonomie.

Město Shang-Hai samo leží na levém břehu malé říčky Huang-Fu, jež spojuje se úhlem pravým s Vusungem a pak slučuje se s modrou řekou Yang-Ce-Kjang a vlévá se do moře žlutého.

Má podobu vejčitou, táhnoucí se od severu k jihu, otočeno vysokými zděmi, opatřeno pěti branami, vedoucími do předměstí. Hrozné bludiště dlážděných ulic, na kterých by se pokazily naše čistící nástroje; tmavé krámy, nemající sínců ani výkladních oken, v nichž pracují obchodníci nazí až po pás; žádné povozy ani palankýny a zřídkka nějaký jezdec; několik chrámů pro domorodce a kaplí pro cizince; místo procházek „zahradu čajovou“ a močálovitě náměstí, na půdě navežené, kde bývala rejžoviště, a z něhož posud výpary močálové vynikají; v ulicích těch s domy úzkými, obyvatelstva dvě stě tisíc; to jest město, jež méně hodí se za bydlíště, avšak jest důležitým sídlem obchodu.

Tuto nabyli cizinci dle smlouvy v Nan-Kingu uzavřené nejvíce práva, zřizovati obchody. Byla to veliká brána do Číny, otevřená obchodu evropskému. Mimo Shang-Hai a jeho předměstí postoupila vláda za roční poplatek tři kusy pozemku Francouzům, Angličanům a Američanům, jizto čítají asi dva tisíce hlav.

O francouzské osadě nedá se mnoho říci. Jest nejmenší a nejnepatrnější. Hraničí skoro s hradbami města na severu a táhne se až k potoku Yang-King-Pang, který ji dělí od pozemku anglického.

Tam jsou chrámy lazaristů a jezovitů, kteří mají také kolej v Tsikavě, čtyry míle od Shang-Haie, kde se vychovávají kněži čínští. Tato malá osada

francouzská nevyrovná se ani dost málo sousedním. Z desíti závodů, roku 1861 založených, zbyly jen tři a banka eskomptní usadila se raději na pozemku anglickém.

Americké území zaujímá část v pozadí k Vusungu. Odděleno jest od anglického Su-Čeu-Crekem, jež přepíná dřevěný most. Tam nalezá se hostinec Astor, chrám misionářů a loděnice, v kterých se spravují evropské koráby.

Z tří osad jest bez odporu anglická nejpřednější. Obydlí nádherná podél nábreží, domy s verandami a zahradami, paláce knížat obchodních, orientální banka, „hong“ slavného domu Dentova ve spojení s Lao-Či-Čangem, pisárny Yardyny, Russela i jiných velkoobchodů, klub anglický, divadlo, míčový dům, park, rejdiště, knihovna; to vše nalezá se v tomto bohatém plodu činnosti anglosaské, jenž opravdu zasluhuje jméno „vzorní osady“.

Proto méně vzbuzuje udivení na tomto privilegovaném území pod správou svobodomyšlnou nalezti, jak praví p. Leon Rousset, „město čínské povahy zvláštní, jemuž není nikde podobného.“

Nuže, v tomto koutku země vidí cizinec, jenž přibude sem po malebné cestě řeky modré, vláti čtyry různé prapory zemské, trojbarvý francouzský a „yachtu“ spojeného království, hvězdy americké a kříž sv. Ondřeje, žlutý na zelené půdě z říše květin.

Nejbližší okolí Shang-Haie tvoří rovinu beze stromů, protínanou úzkými kamenitými stezkami a silnicemi, jež křížují se v úhlech rovných, kde se nalezájí cisterny, pak „orrogos“ rozvádějící vodu četnými potoky a kanály, jež nesou džonky až do středu polí jako čluny v Hollandsku; toť velkolepý obraz, barvy zelené, jemuž nedostává se rámce.

Parní loď Perma u příchodu svém zakotvila se v přístavu domácím před východním předměstím Shang-Haie. Tu vystoupili Vang a Kin-Fo na břeh po polední. Hemžení se lidu bylo nesmírné na břehu a nevýslovné na řece. Džonky po stech, čluny květinové, sampansy, totiž druh člunků pohybovaných pomocí vesel, gigi a jiná plavidla všeho druhu a různé velikosti, tvořily jako město plovoucí, v němž bydlilo pomořské obyvatelstvo, jehož počet snadno lze páčiti na čtyrycet tisíc duší — obyvatelstvo udržované v stavu nízkosti, z něhož ani část zámožnější nemůže se povznésti do třídy učenců nebo mandarinů.

Oba přátelé kráčejíce po nábreží dostali se do pestré směsice lidu, jako jsou obchodníci všeho druhu, prodavači pistací zemních, oranží, citronů a ořechů zvláštních, námořníci všech národů, vodaři, hadači a věstci, kněži všeho druhu

20 Číňanovy nehody v Číně

— bonzi, lama-ové i katoličtí kněží v čínském oděvu s copem a vějířem, vojáci domorodci, „ti poas“, městští strážci, „compradores,“ druh to makléřů, kteří obstarávají záležitosti evropských obchodníků.

Kin-Fo, maje vějř v ruce, procházel se v tlačenici lhostejně a nevšímal si toho, co se dělo kolem něho. Z klidu toho vyrušit jej nebyl s to ani kovový zvuk piastrů mexických, ni taetů stříbrných, ni sapeků měděných, jež vyměňovali hlučně prodavači i kupující. Měl tolik, že mohl koupiti a hned zaplatiti celé předměstí se vším všudy.

Vang maje roztažený svůj veliký žlutý deštník ozdobený černými příšernými postavami a stále „čihaje“, jak se sluší na pravého Číňana, hledal látku k pozorování a skoumání.

Když kráčeli branou východní, pohledl náhodou na tucet klecí bambusových, v nichž ušklebovaly se hlavy zlosynů včera popravených.

„Snad bylo by moudřejšího co k děláni,“ pravil, „nežli srážeti hlavy. Totiž lidi zvykati poctivosti.“

Kin-Fo nejspíše neslyšel tuto Vangovu poznámku, již by se byl asi divil u bývalého Tai-pinga.

Ubírali se dále po nábřeží táhnoucím se podél hradeb města.

Na konci předměstí, v okamžení, kdy měli vstoupiti na území francouzské, objevil se tuzemec, oděný v dlouhou řízu modrou, jenž hůlkou tloukl na roh buvolí, který vydával zvuk temný a tím obracel na se pozornost lidu.

„Sien-cheng,“ pravil mudrc.

„Co nám po tom,“ řekl Kin-Fo.

„Příteli,“ odvětil Vang, „zeptej se ho stran budoucnosti. Jest k tomu čas nyní, kdy se chceš ženiti.“ Kin-Fo chtěl jíti dále. Vang jej zadržel.

„Sien-cheng“ jest jakýsi národní prorok, jenž za několik sapeků předpovídá budoucnost. K tomu nepoužívá jiných nástrojů leč klece, v které zavřen malý ptáček a již zavěsí si na knoflík řízy své, a hry šedesáti čtyř karet představující podoby bohů, lidí a zvířat. Číňané všech tříd, zvláště pověřiví věří věštám sien-chenga, jenž bezpochyby sám jim nevěří.

Na znamení Vangovo rozprostřel onen na zemi koberec bavlněný, postavil naň klec, chopil se karet, míchal je a rozložil na koberci tím způsobem, že figury nebylo viděti.

Potom otevřel dvířka u klece. Malý ptáček vyskočil, vyhledal jednu kartu a vrátil se do klece byv odměněn zrnkem rejže.

Sien-cheng obrátil kartu. Nalezala se na ní podobizna člověka s heslem psaným znaky kuna-runy, jazyka to mandarínů severu, jazyka to úředního a vůbec lidí vzdělaných.

Potom obrátil se ku Kin-Fo-ovi, by mu věstil budoucnost, jako by byli nepochybně věstili všickni jeho druhové, aniž by se klamali, že po brzké zkoušce požívati bude pak po deset tisíc roků štěstí.

„Jeden,“ odvětil Kin-Fo, „jeden pouze, ty ostatní si můžeš nechat.“

Potom hodil na zem stříbrný tael, na který se vrhl prorok jako hladový pes na tučnou kost. Takovéto štěstí nepotkalo jej příliš často.

Vang a schovanec jeho ubírali se do osady francouzské, prvejší zadumán následkem věštby, jež shodovala se s jeho náhledy o štěstí, druhý jsa přesvědčen, že žádná zkouška nemůže jej postihnouti.

Přišli až k budově francouzského konsula; přešli lávku položenou přes Yang-King-Pang a překročivše potok, dali se šikmo přes území anglické, by se dostali k nábřeží evropského přístavu.

Zvonili poledne. Všecky práce jakoby ranou čarou přestaly okamžitě. Den obchodní byl takřka ukončen a klid nastal místo ruchu i v městě anglickém, jež v tom ohledu stalo se čínským.

V tu chvíli připluly některé cizí lodi do přístavu, opatřeny nejvíce prapory spojeného království. Devět z desíti, může se říci vezou opium. Tato zhoubná látka, tento jed, kterým Anglie zaplavuje Čínu, tvoří předmět obchodu čilého, jež činí dvě sté šedesát milionů franků ročně a vynáší tři sta procent užitku. Marné pokusila se vláda čínská zabrániti dovoz opia do říše nebeské.

Válka roku 1841 a smlouva nankinská zjednaly přístup zboží anglickému a zisk veliký knížatům obchodním.

Dlužno dodati, že kdyby vláda pekínská smrtí hrozila každému Číňanu, jež by prodával opium, že proti zaplacení vyhoví tomu i vyšší hodnostové. Myslí se, že mandarin guvernér v Shang-Haii shrábne ročně milion za to, že zamhouří oči nad jednáním svých podřízených.

Rozumí se samo sebou, že ni Vang, ni Kin-Fo neoddávali se ošklivému zlovyku, kouřiti opium, které hubí veškeré ústroje a způsobuje rychlou smrt.

Také nikdy nevníkla ni jediná unce této látky v bohaté obydlí, do něhož vešli oba přátelé za hodinu po svém vystoupení na břeh v Shang-Haii.

Vang, — což bylo zase zvláštním u bývalého Tai-pinga — nemohl se zdržeti, by neřekl:

22 Číňanovy nehody v Číně

„Snad bylo by možno činiti něco moudřejšího, nežli dovážeti pro národ prostředek zpytomující! Obchod, toť dobrá věc; ale mudrctví, to jest lepší! Buďme mudrci přede vším, buďme mudrci!“

Kapitola IV.

Yamen jest řada budov rozličných postavených v rovné čáře, jižto kolmo řeže jiná čára kiosků a pavillonů.

Obyčejné bývá Yamen obydlím mandarinů vyšších a náleží císaři, avšak není zakázáno bohatým synům nebeským míti takoveto vlastnictví a byla to taková nádherná budova, ve které bydlil bohatý Kin-Fo.

Vang a jeho schovanec nalezali se před otevřenou hlavní branou v čele hradební zdi veliké, kterou byly otočeny rozličné budovy yamenu, jeho zahrady a dvory.

Kdyby na místě bohatého soukromníka byl tuto bydlil úředník-mandarin, byl by pod přístřeším vyřezávaným a pestře omalovaným, jež nad vraty se nacházelo, umístěn buben. Na tento buben tlukou, ať v noci nebo ve dne ti z poddaných, kdož se dovolávají spravedlnosti. Ale místo „bubnu žalobního“ ozdoben byl vchod do yamenu velikými džbáný porcelánovými, v nichž obsažen byl studený čaj pro obecnou potřebu, jenž stále byl doplňován. Kdo šel kolem, mohl si nabrati a tato štedrost přispěla nemálo k oslavě Kin-Fo-a. Byl také rád viděn, jak se říká, „od sousedů na východě i západě“.

Když přibyl pán, seběhla se čeládka k vratům přivítati jej.

Komorníci, běhouni, vrátní, nosítkáři, koňáci, kočí, sluhové, ponocní, kuchař, zkrátka všickni, jižto náležejí k domácí čeládce čínské, stáli v řadách vedení správcem domácím. Asi tucet kuli-ů, najatých pro nejhrubší práce, stálo trochu dále.

Správce přivítal zdvořile pána.

Ten sotva pokynul rukou ubíraje se rychle dále.

„Soun?“ pravil krátce.

„Soun!“ odpověděl Vang směje se.

„Kdyby Soun byl tu, nebyl by více Sounem!“

„Kde je Soun?“ opětoval Kin-Fo.

Správce musil se přiznati, že neví, kde Soun vězí Tento Soun totiž nebyl nikdo jiný, leč první komorník, ježž Kin-Fo nemohl ni na chvilku pohřešiti.

Soun dle toho všeho byl tedy vzorným služebníkem. Nikoli. Nikdo nezastával hůře svou službu. Roztržitý, nestálý, neschopný činu i slova,

24 Číňanovy nehody v Číně

především mlsný, velký zbabělec, pravý to Číňan z nebeské říše, ale při tom věrný, byl jediný s to, rozčiliti pána svého. Kin-Fo měl dvacetkrát za den příčinu, rozhorliti se proti Sounovi a jestliže jej vyplínil jen desetkrát, byl tolikrát vyrušen z lhostejnosti své a žluč jeho se hnula.

Byl to vskutku hygienický sluha.

Ostatně Soun, jak činí většinou čínští čeledínové, přišel si sám pro trest, kdykoli jej zasloužil. Pán jeho mu nikdy neodpustil. Jestliže tančila rákoska po jeho zádech, dbal toho Soun pramálo.

Citlivým velice byl toliko proti částečnému skrácování, jež konal Kin-Fo na copu, jenž mu visel na zádech, jestliže se to týkalo provinění většího.

Známoť vůbec, jak vysoko cení Číňané tento zvláštní přívěsek. Ztráta copu jest první trest zlosyna. Tím zostuzen jest pro celý život. Také nešťastný komorník nebál se ničeho více, nežli odsouzení ku ztrátě kusu. Před čtyřmi roky, když Soun vstoupil do služby Kin-Fo-a, měl jeho cop —jeden z nejkrásnějších v říši nebeské, — délku metru a dvacet pět ctm. V tuto dobu nezbylo z něho než padesát sedm centimetrů.

Kdyby to chodilo tak dále, byl by Soun měl za dva roky po copu.

Zatím ubírali se Vang a Kin-Fo, sledování uctivě čeládkou domácí, zahradou, jejíž stromy umístěny většinou v nádobách hliněných přistřiženy byly sice uměle, avšak žalostivě, napodobující tvary zvířat fantastických. Potom šli kolem vodojemu, v kterém byly „gour-amis“ a červené ryby, jehož hladina vodní téměř zmizela pod mohutnými slabě červenými květy rostliny „nelumbo“, jedné to z nejkrásnějších lilií vodních říše květin. Pozdravili hieroglyfického čtvernožce vyobrazeného barvami křiklavými na zvláštní zdi, stěnomalbu to symbolickou, načež přišli ku dveřím hlavní budovy yamenu.

Byl to dům, jenž záležel z přízemku a jednoho patra, zbudovaný na tarasu, na který vedlo šest mramorových schodů. Okna i dvěře byly opatřeny pletenými bambusovými stříškami.

Ty měly mírniti přílišné vedro, aniž by zabraňovaly proudění vzduchu. Plochá střecha domu toho lišila se velice od fantastického krytu pavillonů tu a tam roztroušených podél hradby yamenu, jichž cimbuří, tašky pestrobarevné a cihly vyřezané jako arabesky bavily zrak.

Uvnitř nalezaly se mimo jizby výhradně za obydlí Vanga i Kin-Fo-a určené, salony uprostřed menších kabinetů s průhlednými stěnami, na nichž viděti bylo věncoví z květin malovaných nebo vybrané průpovídky mravné,

jimiž vůbec nebešťané plýtvají. Všude bylo hojně sedadel podivně zkřivených z pálené hlíny nebo z porcelánu, z mramoru, z dřeva, při čemž nesmíme zapomenouti asi tucet sedadel měkkých více vábivých; všude lampy a svítilny různých tvarů se skly pestrobarevnými, opatřené a vyšňořené třapci a třepením hojněji, nežli španělský mezek; všude malé stolky čajové, jež slují „tcha-ki“, jsouce nutnou částí nábytku čínského. Co se týče uměleckých prací z kosti slonové, perleti a bronzu, nádob k vykuřování, ozdob lakovaných s prací filigránskou ze zlata, ledvinců barvy mlékové nebo zemrudově zelené, váz kulatých nebo hranatých dynastie Mingů a Tsingů, velmi vzácných porcelánových věcí dynastie Yen, prací smaltovaných růžových a žlutých průsvitavých, jichž tajemství jest posud hádankou, bylo by potřebí kolik hodin k sečení jich. Nádherné toto obydlí spojovalo v sobě vše, co obraznost čínská i pohodlí evropské vyžaduje.

Vskutku byl Kin-Fo, — jak bylo již řečeno a jak dokazoval jeho vkus — člověk pokroku milovný. Žádný moderní nález západu nenalezl v něm odporce. Náležel do počtu oněch synů nebe, ovšem řídkých velice, kteří pěstují vědy fyzické a chemické. Nebyl také z počtu barbarů, kteří přerušili první dráty elektrické, jež obchod Reynoldsův vésti chtěl až k Vusungu, by rychleji rozšiřovati se mohly došlé zprávy anglické a americké, ani z mandarinů zpátečnických, jižto nedopustili, by podmořský kabel ze Shang-Haie do Hong-Kongu dotekl se na některém místě území říše a přinutili podnikatelé, upevniti jej na lodi plovoucí uprostřed řeky.

Ne! Kin-Fo přidružoval se k oněm krajanům, kteří schvalovali skutek vlády, že v Fon-Chao založila zbrojnice a loděnice pod správou francouzských inženýrů. Měl také akcie čínské paroplavební společnosti, jež v zájmech čistě národních obstarávala spojení obchodní mezi Tien-Tsinem a Shang-Haiem, a měl podíl na rychle plovoucích lodích, jež předhánějí anglickou poštu ze Singapuru o tři nebo čtyry dny.

Jak řečeno, pokrok hmotný vnikl až do vnitř jeho obydlí. A vskutku v jeho yamenu byly jednotlivé části spojeny pomocí telefonu. Jizby jeho obydlí byly spojeny zvonky elektrickými. Za chladného počasí topil ohřívaje se beze studu, jsa chytřejší nežli jeho krajan, kteří mrznou u prázdného krbu, majíce na sobě čtver- až pateronásobný oděv. Svítil plynem, jako dozorce celnice v Pekingu, nebo bohatý p. Yang, majitel všech půjčoven v říši středu.

Konečně vymísiv starobylé písmo z korespondence své důvěrné, pokrokář

26 Číňanovy nehody v Číně

Kin-Fo — jak uvidíme záhy — používal fonografu, nedávno Edisonem valně zdokonaleného.

Dle toho měl chovanec Vangův, jak v ohledu hmotném, tak i mravním, čeho potřebí, aby člověk byl šťastným! A přece jím nebyl. Měl Souna, by každodenně zapudil svou lhostejnost, a Soun nebyl s to, poskytnouti mu štěstí.

Jest pravda, v tu chvíli Soun, který nebyl nikdy kde měl býti, neobjevil se! Nepochybně dopustil se velkého poklesku, nějaké veliké hlouposti za nepřítomnosti pána svého a nebál-li se o svůj zadek, jenž byl zvyklý domácí holi, tož dle všeho dá se mysliti, že tím více bál se o svůj cop.

„Soun!“ pravil Kin-Fo, vstoupiv do předsíně, v které nalezaly se dvěře salonu na pravo i na levo, a jeho hlas naznačoval nespokojenost špatně tajenou.

„Soun!“ opětoval Vang, jehož dobré rady a důtklivé napomínání vždy minulo se s účinkem u nepolepšitelného komorníka.

„Ať se vyhledá Soun a přivede sem!“ pravil Kin-Fo, obrátiv se k správci, jenž bez průtahy vyslal všecku čeládku, by hledala zmizelého.

Vang a Kin-Fo zůstali sami.

„Moudrostě,“ ozval se filosof, „radí pocestnému vrátivšímu se domů, aby si odpočinul.“

„Buďme moudřími!“ odvětil prostě chovanec Vangův.

Stisknuv ruku mudrcovu odebral se do svých pokojů a Vang šel také do svého bytu.

Když byl Kin-Fo sám, rozložil se na měkkou pohovku, výrobek to evropského průmyslu, již by čínský čalouník nebyl s to tak zřídit. Zadumal se. Zdali přemýšlel o svém zasnoubení s lásky hodnou a sličnou ženou, která se měla státi družkou jeho života?

Ano, a nepřekvapí to nikoho, že příštího dne chtěl se vydati na cestu, by ji navštívil. Neboť milená osoba ta nebydlila v Shang-Haii. Bydlila v Pekingu a Kin-Fo uznával za slušné, oznámiti jí po svém návratu do Shang-Haie, blízký příchod svůj do hlavního města říše nebeské. Osvědčil-li jakousi touhu a malou netrpělivost při tom, uzříti ji, nebude se tomu nikdo diviti. Vskutku pociťoval k ní upřímnou náklonnost! Vang mu to byl dokázal dle nezvratných pravidel logiky a tento nový živel mohl snad poskytnouti mu něco posud neznámého — to jest štěstí — jež — které — od — Kin-Fo zavřel oči a byl by usnul sladce, kdyby nebyl pocítil v pravé ruce své jakési šimrání.

Bezděčně sevřely se jeho prsty a chopily těleso kulaté, poněkud sukovité, dosti veliké, kterým zacházeti zajisté byly zvykly.

Kin-Fo nemohl se klamati: byla to hůl, jež smekla se do jeho pravé ruky, a současně zaslechl slova, s největší oddanosti pronesená:

„Bude-li pán chtít?“

Kin-Fo se vzbopil a bylo zcela přirozeným pohybem u noho, že zamáchal holí.

Před ním byl Soun na polo sehnut, trpělivě nabízeje záda. Jednou rukou opíral se o koberec na zemi, v druhé držel list.

„Konečně jsi tu!“ pravil Kin-Fo.

„Ai, ai, ya!“ odvětil Soun. „Očekával jsem pána teprv třetí večer! Libo-li pánovi!“

Kin-Fo hodil hůl na zem. Soun, ač byl od přirození žlutý, zbledl přec.

„Nabízíš-li zadek bez dalšího vysvětlení,“ pravil pán, „zasluhuješ zajisté více. Co se stalo.“

„Tento list?“ —

„Mluv předc!“ vykřikl Kin-Fo přijímaje list.

„Na neštěstí zapomněl jsem Vám jej dodatí před odchodem Vaším do Kantonů.“

„Osm dní opoždění, ničemo!“

„Chybil jsem, pane.“

„Sem pojd!“

„Jsem jako ubohý krab bez noh, jenž nemůže se hnouti! Ai, ai, ya!“

Poslední výkřiky značily zoufalost. Kin-Fo chytil vrkoč Sounův a jedním rázem ustříhl mu nůžkami konec toho.

Lze domnívati se, že v tom okamžení narostly nohy nešťastnému krabovi, neboť utekl rychle zanechav na koberci kus drahého přívěsku svého.

Ze sedm a padesáti centimetrů scvrkl se Sounův cop na padesát čtyry.

Kin-Fo upokojil se úplně a posadiv se na pohovku prohlížel list došlý před osmi dny, jako by nebylo na spěch. Nekáral Souna pro opoždění, nýbrž pro jeho nedbalost. Což pak mohl oznamovati zajímavého tento list? Nebyl vhodný, leč kdyby byl s to jej rozčiliti. Rozčilení u něho!

Pohlížel naň, ale roztržitě.

Obálka z tuhého plátka měla na straně nadpisu i na rubu různé poštovské

28 Číňanovy nehody v Číně

známky barvy vinní a čokoládové, na nichž nalézala se podobizna muže a pod ní číslo 2 a „šest centů“. To svědčilo, že list pocházel ze Spojených států v Americe.

„Dobrá!“ řekl Kin-Fo, pokrčiv rameny, „list mého dopisovatele ze San-Francisca.“

Hodil list do kouta pohovky.

Vskutku, což mohl u oznamovati jeho dopisovatel? Že jeho papíry, z nichž záleželo téměř celé jeho jmění, odpočívaly klidně v pokladnách ústřední banky kalifornské, že akcie stouply o 15 neb dvacet procent, že letošní dividenda převyšuje loňskou atd.

Několik tisíc dolarů více nebo méně nestálo opravdu za rozčilení.

Za několik minut potom vzal Kin-Fo bezděčně list a strhl obálku; avšak nečetl list, nýbrž pohledl pouze na podpis.

„Jest to opravdu list mého dopisovatele,“ řekl. —

„Může psáti jen o věcech obchodních. Ty necháme na zítra.“

Kin-Fo chtěl zase po druhé zahoditi list, když utkvěl jeho pohled náhodou na slově, které se opakovalo několikrát na druhé stránce. Bylo to slovo „passiv“, na které dopisovatel v San-Franciscu patrně chtěl obrátit pozornost klienta svého v Shang-Haii.

Kin-Fo jal se čísti list od počátku a přečetl jej od první až na poslední stránku, ne bez jakési zvědavosti, která u něho překvapovala.

Na okamžik stáhly se jeho brvy; ale jakýsi úsměv pohrdlivý objevil se na jeho rtech, když byl ukončil čtení.

Kin-Fo povstal pak, učinil asi dvacet kroků v jizbě své a přistoupil k rouře akustické, jež spojovala obydlí jeho s Vangovým. Přindal nátrubek k ústům chtěje písknouti a tak přivolati přítele; avšak rozmyslil si to, pustil hadici kaučukovou a vrátil se na divan.

„Peuh!“ ozvalo se z úst jeho.

V tom slově obrazil se celý Kin-Fo.

„A což ona!“ mručel si. „Jí se to týká více nežli mne!“

Přiblížil se k malému stolku lakovanému, na kterém se nalezala podlouhlá, nádherně vykládaná skříňka. Ale v okamžení, kdy ji chtěl otevřít, klesla ruka jeho.

„Což psala v posledním listě svém?“ zamručel.

Na místě aby byl otevřel víčko skříňky, stisknul pero, jež na jednom konci se nalezalo.

V tom ozval se líbezný hlásek:

„Můj milý bratříčku starší! Nejsm Vám více jako květina mei-hona v prvním měsíci, jako květ merunkový v druhém, jako květ broskvový v třetím měsíci! Moje drahé srdce z drahokamu, pozdravuji Vás na tisíc, na desettisíckrát! —“

Byl to hlas mladé ženštiny, jejížto něžná slova opětoval fonograf.

„Ubohá malá sestra mladší!“ řekl Kin-Fo.

Potom otevřel skříňku a vyňal z aparatu papír čárkovaný, jenž byl opětoval veškeré modulace hlasu vzdáleného, a nahradil jej jiným.

Fonograf byl tak zdokonalen, že postačilo mluvit hlasem mírným, by v pohyb vešla tenká kožka a by válec hnaný hodinovým strojem slova na papír přinesl.

Kin-Fo mluvil asi minutu. Z hlasu jeho klidného nebylo možno poznati, zdali vynikaly jeho myšlenky vlivem veselosti nebo zármutku.

Tři nebo čtyry věty, nic více, bylo vše, co Kin-Fo promluvil. Potom zastavil činnost fonografu, vyňal papír, na němž ručička kožkou pohybovaná, byla nadělala čár šikmých, v souhlasu s jeho slovy pronešenými; ten papír vstrčil do obálky, jižto zalepil a napsal od pravé strany k levé tuto adresu:

„Paní Lé-u
Třída Cha-Cona
v Pekingu.“

Elektrickým zvonkem povolán sluha, jemuž náleželo dopravování dopisů. Nařízeno mu, by hned donesl list na poštu.

Za hodinu potom spal Kin-Fo klidně, drže v rukou „tchon-fon-jen“, druh to podušky z pleteného bambusu, jež udržuje na čínském loži prostřední teplotu, vzácnou velice v tomto horkem pásmu.

Kapitola V.

„Nemáš posud psaní pro mne?“

„Ne, madame!“

„Jak mi dlouhý čas, matko stará!“

Tak pravila po desáté asi za den sličná Lé-u v jizbě své v domě třídy Cha-Cona v Pekingu. „Stará matka“, jež jí odpověděla a již dávala toto jméno obvyklé v Číně pro služebnice věku pokročilého, byla mrzutá a nepříjemná panna Nan.

Lé-u vdala se v osmnáctém roce svém za učence prvního stupně, spolupracovníka na pověstném díle Sse-Khou-Tsuane-Chou. Učenec ten byl dvakrát starší než ona i zemřel v třetím roce spojení toho nepoměrného.

Mladá vdova zůstala tak samotna ve světě majíc věku svého jeden a dvacet roků. Kin-Fo ji užel na cestě do Pekingu, již v ten čas podnikl. Vang, jež ji znal, obrátil pozornost lhostejného chovance svého na tuto zajímavou osobu. Kin-Fo přivykl zvolna myšlence změnití způsob života svého a státi se manželem sličné vdovy. Lé-u neobjevila se nepřístupnou návrhu, jež jí byl učiněn. Sňatek určený k velikému uspokojení mudrce, měl se odbyti, jakmile Kin-Fo učiniv v Shang-Haii potřebné přípravy, vrátil by se do Pekingu.

Není vůbec zvykem v nebeské říši, by vdovy se opět vdávaly — ne snad, že by si toho nepřály jako družky jejich v zemích západních, nýbrž proto, že nalezají málo nápadníků. Jestliže Kin-Fo činil výjimku, vysvětlí se tím, že byl zvláštním člověkem.

Lé-u provdávší se znovu pozbyla arci právo choditi pod „paé-lousy“ čestnými to oblouky, jež císař několikráté dal zbudovati na počest žen proslavených svou věností k zemřelým mužům; byly to hlavně vdova Soung, která nechtěla opustit hrobku svého manžela, vdova Koung-Kiang, která si zlomila rámě, vdova Jen-Tchinag, jež zohydila si obličej z lítosti. Lé-u však domnívala se, že v roce svém jeden a dvacátém může počítí něco lepšího. Odhodlala se k tomu, počítí znovu život v poslušnosti, jež jest údělem žen v rodinách čínských, vzdáti se lesku zevnějšího, podrobiti se pravidlům knihy Li-nun o cnostech domácích a knihy Nei-tso-pien o povinnostech manželských a získati opět vážnost, jížto požívají manželky ve vyšších třídách nejsouce otrokyněmi, jak se vůbec myslí. Lé-u rozumná, učená, poznala jaký úkol jí

očekává v domě bohatého mrzouta, i pociťovala touhu dokázat mu, že jest i na zemi štěstí, a byla spokojena s novým osudem svým.

Učenec onen zanechal po smrti své vdovu v postavení dobrém, ač toliko prostředním. Dům v třídě Cha-Cona byl skrovný. Nesnesitelná Nan tvořila veškeru čeleď, avšak Lé-u přivykla jejím nezpůsobům, které nejsou pranic zvláštního u služebnictva říše květin.

Mladá vdova nalezala se právě ve svém budoiru. Nábytek tu byl velmi prostý až na dary bohaté, jež po několik měsíců došly ze Shang-Haie. Na stěnách visely malby některé, mezi nimi dílo mistrovské starého malíře Huau-Tse-Nena, jež bylo by vzbudilo pozornost znalců uprostřed aquarelů právě čínských, koní zelených, psů fialových a stromů modrých, hrubé to práce některých novějších umělců. Na jednom stole lakovaném byly rozloženy podobající se velikým motýlům s roztaženými křídly vějíře ze chvalně známé školy Svatova. Z nádob visutých splývalo pěkné věncoví z květin umělých výborně shotovených z dřene rostliny „Arabia papyrifera“ z ostrova Formosy, jež závodily s bílými, žlutými kopretinami a červenými liliemi japonskými, vystupujícími z dřevěných pěkně vyřezávaných stojanů.

Na to vše propouštěly bambusové pletené okenice světlo líbezné, jako by prosaté nebo vybrané paprsky sluneční. Krásné stínidlo u kamen sdělané z velikých per krahulíka, seřazených tak, že skvrny jich tvořily velikou pivoňku — znak to krásy v říši květin — dvě klece ptačí ve způsobu pagod, právě to kaleidoskopy četných lesklých ptáků indických, několik „tiemaolsů“ eolských (harf), jichž skleněné rourky znějí za větru, konečně tisíceré maličkosti, které jí připomínaly nepřítomného, doplňovaly podivné vyzdobení budoiru toho.

„Posud žádný list, Nan?“

„Eh ne, madame! posud nic.“

Bylať vskutku velmi sličnou ženou ta mladá Lé-u. Hezká, i pro oči evropské, bílá, ne žlutá, měla dvě oči něžných, jež pramálo zdvihaly se ku spánkům, černé vlasy ozdobené několika kvítky broskvovými připevněnými spinadly z ledvince zeleného, malé, bílé zoubky, brvy jen málo barvené pěknou tuší čínskou. Nenatírala líce svoje ni mlékem medovým ni bělí španělskou, jak to vůbec činí krásky říše nebeské, nedělala kruh karminový pode rtem spodním, ani čáru malou kolmou mezi očima, aniž užívala líčidla, za které císařský dvůr vydá ročně deset milionů sapek. Mladá vdova neměla potřebí takových pomůcek

umělých. Jen zřídka opouštěla dům v ulici Cha-Cona a zamítala škrabošku, které užívají všechny ženy čínské na ulici.

Lé-u milovala toalettu prostou a přec elegantní. Dlouhá říza se čtyřmi rozparky, lemovaná širokými krajkami, pod řízou tou řanatu kamizolu, kolem pasu portu zlatem vyšívanou, jež udržovala nohavice ovázané o hedvábné punčochy; malé pantofle perlami ozdobené; nechybělo nic mladé vdově, by považována byla za krásnou, dodáme-li, že ruce její byly hezké a že chovala nehty dlouhé a růžové v malých stříbrných ozdobných nárstcích.

A nohy její? Nu, byly malé, ne následkem barbarského jich zohavení, nýbrž, poněvadž je příroda tak utvořila. Ona moda trvá již asi sedm set let a pochází nejspíše od nějaké zmrzačené princezny. Operace ta jest jednoduchá, kosti střední nohy zahrnou se do spod, pata zůstane nedotknuta a tím utvoří se z nohy kruh, jenž překáží v chůzi, dává podnět k chudokrevnosti a nemá rozumné příčiny, jak lze souditi, leč žárlivost manželů. Nyní, po invasi tatarské upouští se valně od mody té. Nyní naleznou se sotva tři z desíti Číňanek, jež v útlém věku podrobeny byly této bolestné operaci, jež způsobuje znetvoření nohy.

„Není možno, by dnes nedošlo psaní!“ pravila zase Lé-u. „Podívejte se stará matko.“

„Již jsem se dívala!“ odvětila neuctivě panna Nan odcházejíc z jizby a mručíc.

Lé-u chtěla pracovati, pro své vyrazení. Při tom také myslila na Kin-Fo-a, neboť shotovovala punčochy proň, jichž výroba jest ženám vyhrazena v domácnosti čínské, ať jest to v třídě kterékoli. Avšak práce ta vypadla jí záhy z rukou. Povstala, vyňala z krabičky dýně řecké, jež kousala malými zuby svými, pak otevřela knihu Nushun, zákonník to pro ženy, v kterém každá má čísti denně.

„Jako jest jaro nejpříznivější dobou k práci, tak jest ráno nejvhodnější dobou denní.

Vstávejte v hodině příhodné, neoddávejte se příliš sladkému spánku.

Obstarejte moruši a konopí.

Předt' pilně hedvábí a bavlnu.

Cnosti žen jsou činnost a hospodářství.

Sousedé budou Vás chváliti —“

Kniha se zavřela. Něžná Lé-u nepomýšlela více na to, co četla.

„Kde jest?“ tázala se. „Chtěl jíti do Kantonu! Vrátil se již do Shang-Haie!“

Kdy přibude do Pekingu? Bylo moře mu příznivo? Kéž by jej chránila bohyně Koanine!“

Tak mluvila znepokojená žena mladá.

Potom zabloudily oči její na ubrus stolní uměle shotovený z tisícerych malých kousků, jakási módní to mosaiková práce portugalská, představující kachnu mandarinskou s mlád'aty, opak to věrnosti. Potom přiblížila se k stojanu s květinami a na zdař bůh utrhla kvítek.

„Ah!“ pravila, „není to květ zelené vrby, oznaku to jara, mladosti a radosti. Toť žlutá kopretina, oznam jeseň a zármutku.“

Snažila se vzdorovati úzkosti, která ji napadala. Loutna její tu ležela, prsty její dotekly se strun; rty její šepotaly první slova písně: „Ruce spojené“, avšak nemohla pokračovati.

„Psaní jeho jindy,“ myslila, „neopozdilo se tak! Čítala jsem je s pohnutým srdcem! Místo řádků, jež byly toliko pro oči moje, byla to řeč jeho, jižto jsem slyšela. Tento přístroj mluvil ke mně, jako by on tu byl.“

Lé-u pohledla na fonograf ležící na podstavci lakovaném a podobný úplně tomu, jehož používal Kin-Fo v Shang-Hai. Způsobem tím mohli oba se slyšeti čili spíše hlasy svoje slyšeti, přes vzdálenost, která je dělila od sebe. — Ale dnes, jakož i po kolik dní byl přístroj němým a neříkal ničeho o myšlenkách nepřítomného.

V tu chvíli vešla stará matka.

„Tu jest Vaše psaní!“ pravila.

Nan odešla odevzdavši paní list s poštovním kolkem ze Shang-Haie.

Úsměv objevil se na rtech mladé ženy. Oči její leskly se ohněm mocnějším. Roztrhla obálku rychle, aniž byla by ji pozorovala, jako činívala jindy. —

V obálce té nebylo psaní, nýbrž papír s čárami šikmými, jenž vložen do fonografu, vydal úplně nápodobený hlas osoby.

„Ah, toť mi ještě milejší!“ zvolala Lé-u vesele. „Uslyším jej aspoň.“

Papír vložen do fonografu pod válec a stroj hodinový počal jím točiti a Lé-u přiblíživši ucho své, zaslechla hlas dobře známý, jenž pravil:

„Malá sestro mladší, nehoda zničila moje bohatství, jako vítr rozmítá žluté listí v jeseň! Nechci Vás učiniti nešťastnou družkou neštěstí svého. Zapomeňte toho, ježž neštěstí ranilo desettisíckrát. Zoufající Váš Kin-Fo.“

Jaká to rána pro mladou ženu! Život hořčí nežli hořec sám očekával ji. Ano, vítr odnesl poslední její naději s jměním toho, ježž milovala! Láska, již Kin-

Fo k ní choval, byla zmizela! Její přítel neznal štěstí jiného, leč které poskytuje bohatství! Ah, ubohá Lé-u! Podobala se papírovému draku, jehož nit přeříznuta a jenž skáčí se zničen k zemi.

Nan zavolaná vešla do jizby, pokrčila rameny a donesla paní svou na „hang“. Ačkoli to bylo lože uměle zahříváné, zdálo se nyní velmi chladným nešťastné Lé-u. Pět straží noci této ztrávené beze spánku, zdálo se jí velmi dlouhými!

Kapitola VI.

Druhého dne opustil Kin-Fo, jenž ani na okamžik nezapřel opovržení svoje naproti všem světským záležitostem, samotén obydlí svoje. Obyčejným krokem svým ubíral se po pravém břehu Areeku. Když došel k mostu, jenž spojuje osadu anglickou s osadou americkou, překročil řeku a dal se směrem k domu pěknému dosti, jenž stál mezi chrámem misionářským a konsulátem Spojených států.

Na průčelí skvěla se veliká tabule měděná, na které nalezal se tento nápis, obrovskými literami psaný:

Stoletá

Společnost pro pojišťování na život.

Kapitál zajištěný: 20 milionů dolarů.

Hlavní jednatel: Vilém J. Bidulph.

Kin-Fo prošel dveře, za nimiž nalezaly se ještě jiné, vycpané dveře, a nalezal se v písárně rozdělené ve dvě části zábradlím s výši člověka. Několik lepenkových svazků, knih se zámky niklovými, pokladnou americkou, jež byla opatřena tajnou ochranou, dva nebo tři stoly, u nichž pracovali zřízeníci jednatelovi a složitý psací stůl ctihodného Vil. J. Bidulpha, to byl nábytek v místnosti té, jenž byl by se hodil spíše pro dům Broadwaye nežli pro budovu na břehu Vusungu.

Vilém J. Bidulph byl hlavním jednatelem pro Čínu společnosti pojišťující proti ohni a na život, mající sídlo své v Chicagu.

Stoletá — titul to lákavý pro obecenstvo — společnost to proslavená ve Spojených státech, měla filiálky a zástupce ve všech pěti dílech světa. Dělalá, obchody ohromné a skvělé, následkem stanov velmi směle a volně zřízených, jež připouštěly pojišťování všeho druhu.

Také „nebešťané“ počínali podávati se proudu ideí moderních, jež naplňují pokladny společností toho druhu. Veliký počet domů v říši středu byl pojištěn naproti ohni, a smlouvy pojišťování pro případ úmrtí, s rozmanitými

kombinacemi, na mnoze honosily se podpisy čínskými. Štítek stoleté skvěl se nad mnohými dveřmi shang-haiskými a mezi jinými nad pilířem nádherného yamenu, jehož pánem byl Kin-Fo. Nebyl to tedy úmysl, pojistit se proti ohni, jenž přiváděl Vangova chovance do písárny počestného Viléma J. Bidulpha.

„Pan Bidulph?“ tázal se vcházeje.

Vilém J. Bidulph byl tu „osobně“, jako fotograf, jenž pracuje sám, vždy jest obecenstvu k službám, — muž to padesátiletý, oblečen zcela černě, s bílou kravatou, s plným vousem, až na kníry — pravý to Američan.

„Kdopak jste pane?“ tázal se Bidulph.

„Pan Kin-Fo ze Shang-Haie.“

„Pan Kin-Fo! — klient stoleté — číslo police dvacet sedm tisíc, dvě stě.“ —

„Tentýž.“

„Byl bych tak šťastným, že bych něčím mohl Vám posloužiti?“

„Rád bych pohovořil s Vámi,“ odvece Kin-Fo.

Jednání mezi nimi bylo tím snadnější, poněvadž Vilém J. Bidulph mluvil tak dobře čínsky, jako Kin-Fo anglicky.

Bohatý klient uveden s náležitou sobě úctou do kabinetu, opatřeného čalouny tlustými, zavřeného dveřmi dvojitými, kde bylo možno smlouvat se o svržení dynastie Tsingovy, aniž bylo třeba se báti, že by něco slyšeli bystří ti-paosové říše nebeské.

„Pane,“ pravil Kin-Fo, když byli se usadili v křeslo houpavé u kamen plynem vytopených, „přeju si vyjednávat s Vaší společností stran pojištění kapitálu, jež určím hned a jenž po mé smrti má se vyplatiť.“

„Pane,“ odpověděl Vilém J. Bidulph, „nic není snadnějšího. Dva podpisy, Vás a můj pod polici a pojištění jest hotovo až na některé formalnosti. Ale, pane — dovolte mi otázku — přejete si zemřítí teprve v pozdním věku, což jest ostatně přáním zcela přirozeným.“

„Proč?“ tázal se Kin-Fo. „Pojištění na život obyčejně znamená bázeň před brzkou smrtí.“

„Oh! pane!“ odpověděl Vilém J. Bidulph velmi vážně, „bázeň taková nikdy se neobjevuje u klientů stoleté! Což to neznamenať již naše jméno? Pojistiti se u nás jest tolik, jako pojistiti si dlouhý život! Račte odpustiti, ale stává se zřídka, by naši pojištěnci nepřechkali sto let — velmi zřídka! — V jich zájmu měli bychom hledět skrátiť žití jejich. Děláme přes to skvělé obchody. Proto opětuji Vám pane, pojistiti se u stoleté, jest jaksi zabezpečením státi se také stoletým!“

„Ah!“ ozval se klidně Kin-Fo pohlížeje chladným okem na Viléma J. Bidulpha.

Hlavní jednatel, vážný jako ministr, nedal ničím na jevo, že by žertoval.

„Buď jak buď,“ odvětil Kin-Fo, „chci se pojistiti na dvě sté tisíc dolarů.“

„Řekněme jistinu dvou set tisíc dolarů,“ odpověděl Vilém J. Bidulph.

Napsal číslo do zápisníku, nevšímaje si ni dost málo velké části té.

„Známo Vám,“ dodal, „že pojištění pomine a že zaplacené premie, nechť jest jich cokoli, propadnou, kdyby pojištěná osoba přišla o život vinou toho, v jehož prospěch se stalo pojištění.“

„Vím to.“

„A které risiko si přejete pojistiti, vážený pane!“

„Všecka.“

„Risiko cesty po zemi či po moři a též ono prodlení mimo hranice říše nebeské?“

„Ano.“

„Risiko odsouzení k smrti?“

„Ano.“

„Risiko souboje?“

„Ano.“

„Risiko služby vojenské?“

„Ano.“

„Ale premie tím valně se zvýší.“

„Zaplatím čeho bude třeba.“

„Budiž.“

„Ale,“ dodal Kin-Fo, „jest jiné risiko, velmi důležité, o kterém jste se nezmínil.“

„Které?“

„Samovražda. Myslím, že dle stanov stoleté pojistiti lze i případ sebevraždy.“

„Zajisté, pane, zajisté,“ odvětil Vilém J. Bidulph, mna si ruce. „Toť právě pramen největších příjmů pro nás. Uznáte, že naši klienti jsou většinou lidé, kteří milují život, a že ti, kdož z opatrnosti přepjatě se pojišťují pro případ sebevraždy, nikdy se nezabijí.“

„Nic nedělá,“ odpověděl Kin-Fo. „Z příčin osobních hodlám se pojistiti pro ten případ.“

„Dle Vašeho přání, ale premie bude značná.“

„Opětuji, že zaplatím čeho bude třeba.“

„Dobrá. — Řekněme tedy,“ pravil Vilém J. Bidulph, pokračuje v zapisování, „risiko moře, cesty, sebevraždy —“

„A za těchto podmínek mnoho-li budu platiti?“ tázal se Kin-Fo.

„Milý pane,“ odpověděl hlavní jednatel, „premie naše zakládají se na přísných výpočtech, což slouží ku cti naší společnosti. Nezakládají se jako dříve na tabulkách Duvillarsových. — Znáte Duvillarsa?“

„Neznám Duvillarsa.“

„Statistik znamenitý, ale starý — tak starý, že již také jest mrtev. V době, kdy vydal svoje pověstné tabulky, jichž užívají většinou evropské společnosti, byl prostřední věk lidský kratší nežli jest nyní, díky pokroku ve všech věcích. My bereme za základ vyšší věk prostřední a proto příznivější pojištěným, jizto platí méně a žijí déle. —“

„Mnoho-li budu platit já?“ opět řekl Kin-Fo, chtěje zastaviti proud řeči jednatele, který nemohl opomenouti nižádné příležitosti, kdy mohl hlásati chválu stoleté.

„Pane,“ odvětil Vil. J. Bidulph, „musím předložit Vám choulostivou otázku, jak jste starý?“

„Jeden a třicet roků.“

„Nuže, v jeden a třicátém roce, kdyby se to týkalo pouze risik obyčejných, platil byste u každé společnosti dvě a třiaosmdesát setin ze sta. Ale u stoleté činí to pouze dvě a sedmdesát setin ze sta; což činí ročně z jistiny dvou set tisíc dollarů pět tisíc čtyři sta dollarů.“

„A za podmínek, jež si přeji?“ pravil Kin-Fo.

„Při pojištění všech risik i sebevraždy.“

„Sebevraždy zvláště.“

„Pane,“ odvětil přívětivě Vil. J. Bidulph, když byl nahlednul v tabulku na poslední stránce svého zápisníku, „nemůžeme to přijati pod dvacet pět procent.“

„A to činí?“

„Padesát tisíc dollarů.“

„A jakým způsobem musí se platit premie.“

„Najednou, nebo ve lhůtách měsíčních, dle libosti pojištěného.“

„Mnoho-li to činí pro první dva měsíce.“

„Osm tisíc, tři sta třicet dva dollars, jichž zaplacením dnes, 30. dubna, milý pane, jste pojištěn do 30. června tohoto roku.“

„Pane,“ řekl Kin-Fo, „přijímám ty podmínky. Tu jest prémie za první dva měsíce.“

I položil na stůl balík bankovek, jež byl vyňal s kapsy.

„Dobře — pane — velmi dobře!“ ozval se Vilém J. Bidulph. „Ale před podepsáním police musí vykonati se jakási formálnost.“

„A jaká?“

„Musíte přijati návštěvu lékaře společnosti.“

„A k čemu to?“

„Aby se zjistilo, že jste zdrav a nemáte-li vadu ústrojní, jež by mohla zkrátit Váš život, bychom měli jistotu, že budete dlouho žiti.“

„Nač to, když pojistím se i pro případ souboje a samovraždy,“ podotkl Kin-Fo.

„Eh! milý pane,“ odpověděl Vilém J. Bidulph, usmívaje se stále, „neduh, jehož zárodek byste měl v sobě, který by Vás za několik měsíců zabil, stál by nás hezkou část dvou set tisíc dollarů.“

„Moje sebevražda Vás bude tolik státi, jak se domnívám.“

„Milý pane,“ odvětil vlídně jednatel hlavní chopiv ruku Kin-Foa, i klepal na ni zlehka, „měl jsem již čest říci Vám, že se mnozí naši klienti pojistili pro případ sebevraždy, ale žádný se nezabil. Ostatně nám není zabráněno, je střežiti — oh, arci že s největší šetrností.“

„Ah!“ ozval se Kin-Fo.

„Dodávám co osobní poznámku, že ze všech klientů stoleté, právě ti nejdéle platí premie. Ostatně mezi námi řečeno, proč by se měl zavraždit bohatý pan Kin-Fo?“

„A proč by bohatý pan Kin-Fo se pojišťoval?“

„Oh!“ odpověděl Vilém J. Bidulph, „by měl jistotu, že bude hodně starým, jakožto klient stoleté.“

Nebylo možno déle hovořiti s hlavním jednatelem slavné společnosti. Byl úplně přesvědčen o tom, co pravil.

„A nyní,“ dodal, „v čí prospěch uzavře se pojištění na dvě stě tisíc dollarů? Kdo bude v smlouvě určen za dědice?“

„Budou dva dědici,“ odvece Kin-Fo.

„Po stejných částech?“

„Ne, části budou nestejně. Jedna bude padesát a druhá sto padesát tisíc.“

„Pro padesát tisíc určen —“

42 Číňanovy nehody v Číně

„Vang.“

„Mudrc Vang?“

„Tentýž.“

„A pro sto padesát tisíc?“

„Madame Lé-u v Pekingu.“

„V Pekingu,“ dodal Vilém J. Bidulph zapisuje jména dědiců. Potom pravil: „Jak stará jest madame Lé-u?“

„Jeden a dvacet roků,“ odvětil Kin-Fo.

„Oh!“ pravil jednatel, „ta mladá dáma bude notně starou, zdědí-li tuto jistinu.“

„Proč pak to?“

„Poněvadž budete žítí přes sto let, milý pane. A mudrc Vang?“

„Pět a padesát roků!“

„Nuže, dobrý ten muž jest jist, že ničeho neobdrží.“

„Uvidíme, pane!“

„Pane,“ odvětil Vilém J. Bidulph, „kdybych v pět a padesátém roce věku měl býti určen dědicem člověka jeden a třicet roků starého, jenž zemře jako stoletý, nedělal bych si naděje na to dědictví.“

„Služebník, pane,“ pravil Kin-Fo ubíraje se ke dveřím.

„Má úcta!“ odvece ctihodný Vilém J. Bidulph ukloniv se před novým klientem stoleté.

Druhého dne navštívil lékař společnosti Kin-Fo-a. „Tělo železné, svaly ocelové, plíce jako měchy varhanové,“ zněla jeho zpráva.

Nebylo překážky, proč by společnost neuzavřela smlouvu s pojištěncem tak bezpečným. Polici podepsal toho dne ve prospěch mladé vdovy a mudrce Vanga s jedné strany Kin-Fo, s druhé strany pak zástupce společnosti Vilém J. Bidulph.

Ani Lé-u ani Vang neměli, vyjma okolnosti nenadále, věděti, co byl Kin-Fo pro ně učinil, až v den, kdy by stoletá musila vyplatit jistinu, poslední to důkaz šlechtnosti bývalého milionáře.

Kapitola VII.

Cokoli mohl říkati a mysliti ctihodný Vilém J. Bidulph, tentokráte byly fondy pokladen stoleté opravdu ohroženy. Vskutku, Kin-Fo nebyl ten, jenž po zralém uvážení odkládá do nekonečna provedení plánu svého. Úplně jsa na mizině chovanec Vangův byl na jisto odhodlán ukončiti existenci, která i v době jeho zámožnosti byla proň smutnou a nudnou.

Psaní, které mu odevzdal Soun, osm dní po jeho příchodu, pocházelo ze San-Franciska. Oznamovalo zastavení platů se strany ústřední banky kalifornské. A jmění Kin-Foa záleželo v celku, jak víme, z akcií této známé a posud tak solidní banky. Nebylo žádné pochybnosti. Jakkoli pravdě nepodobnou zdála se tato zpráva, byla na neštěstí pouhou pravdou. Že zastavila placení ústřední banka kalifornská, potvrdily zprávy časopisů došlých do Shang-Haie. Úpadek byl prohlášen a Kin-Fo byl zničen na dobro.

A vskutku, mimo akcie banky té, což mu zbylo? Nic, nebo tolik jako nic.

Prodejem obydlí svého v Shang-Haii, jenž ostatně nedal se tak snadno provésti, byl by si zjednal pomůcky nedostatečné.

Osm tisíc dollarů, jež zaplatil za premii do pokladny stoleté, několik akcií společnosti plavební Tien-Tsin, jež prodány v týž den poskytly by mu prostředky na kratičký čas; to bylo nyní jeho veškeré jmění.

Obyvatel západních krajín, Francouz neb Angličan, byl by snad klidně snášel toto nové postavení a byl by hleděl živiti se prací rukou svých. Občan říše nebeské domníval se míti právo smýšleti a jednati jinak. Kin-Fo jakožto pravý Číňan uznal bez výčitek svědomí dobrovolnou smrt za prostředek vyvážnouti z nesnáze té a sice s lhostejností přirozenou plemenu žlutému.

Číňan má zmužilost ať díme passivní, ale zmužilost ta jest veliká velmi. Jeho lhostejnost naproti smrti jest opravdu neobyčejná. Nemocen vidí ji blížiti se beze slabosti. Odsouzen nejeví strachu ani pod rukou katovou. Veřejné popravy časté, názírání hrozných trestů, jež ustanovuje trestní zákon říše nebeské, spřátelily syna nebes s myšlenkou opustiti bez lítosti pozemské záležitosti.

Proto nebude se nikdo diviti, že v rodinách čínských pomýšlení na smrt a hovor o té věci jest téměř na denním pořádku. Neschází ni při výkonech života pravědních. Úcta ku předkům vyskytuje se u lidí nejchudších. Není bohatší

rodiny, jež by neměla v domě svatyni, ani chýše bídne, v které by nebylo koutku zasvěceného památce předků, jichž slavnosti odbyvají se každý druhý měsíc. Z téže příčiny nalzáme ve skladě, kde se prodávají postýlky nebo kolébky pro novorozeňátka, veliký výběr rakví, jež tvoří stálý předmět čínského obchodu.

Koupě rakve jest opravdu jednou z největších starostí „Nebešťanů“. Nábytek domu nebyl by úplný, kdyby chyběla rakev. Syn považuje za svou povinnost, otci svému, pokud žije, opatřiti rakev. To se pokládá za důkaz zvláštní něžnosti.

Rakev tato uloží se ve zvláštní jizbě. Ozdobuje se, udržuje v stavu dobrém a často, když uloženy do ní tělesné zbytky, chová se po dlouhá léta s pečlivostí nábožnou. Zkrátka, úcta k mrtvým jest základem náboženství čínského a přispívá velice k utužení svazků rodinných.

Kin-Fo tedy následkem povahy své, pohlížel s větší klidností nežli jiný vstříci myšlenec, učiniti konec životu svému. Zabezpečil osud dvou bytostí, jež mu byly milými. Čehož by tedy litoval? Ničeho. Sebevražda nezpůsobovala mu žádných výčitek svědomí. Co považuje se za zločin v zemích vzdělaných na západě, jest činem zákonitým, ať tak díme u prostřed podivné civilisace východní Asie.

Kin-Fo tedy byl rozhodnut, co učiní, a žádný vliv by jej nebyl odvrátil od provedení úmyslu toho, ba ani vliv mudrce Vanga.

Ostatně tento nevěděl ni toho nejmenšího o úmyslech svého chovance. Soun také nevěděl ničeho a mimo to pozoroval jednu věc, to jest, že Kin-Fo po svém návratu osvědčil se více lhotejným vůči jeho denním hloupostem.

Zajisté měl se Soun při tom dobře; nebyl by našel lepšího pána a jeho vzácný cop klátil se nyní na jeho zádech s největší bezpečností.

Prísloví čínské dí:

„Aby někdo byl šťasten na světě, musí žiti v Kantoně a zemříti v Liao-Čeu.“

Kanton vskutku poskytoval největší příjemnosti světské a v Liao-Čeu vyráběny byly nejkrásnější rakve.

Kin-Fo neopomenul dáti v čas rozkaz nejlepšímu závodci, tak že jeho poslední lože musilo přibýti v pravý čas. Aby správně uložen byl k věčnému odpočinku jest stálou péčí všech „Nebešťanů“, kteří dovedou žiti.

Současně koupil Kin-Fo bílého kohouta, jenž má, jak známo, tu vlastnost, vnímati v sebe prchající duše a zachycovati jeden ze sedmi žvlů, z nichž skládá se čínská duše.

Viděti lze z toho, že chovanec mudrce Vanga byl lhostejným vůči všem záležitostem životním, ale že měl velikou péči o to, co se týkalo smrti.

Po tom nezbývalo mu, leč určití program pohřební. Toho dne ještě přijal list papíru řečeného rýžový papír, — při jehož výrobě rýže nemá nejmenšího podílu — poslední ustanovení Kin-Fo-a.

Odkázav mladé vdově dům svůj v Shang-Haii a Vangovi podobiznu císaře Tai-pinga, již pozoroval mudrc vždy s velikým zalíbením — ovšem bez újmy na jistinách u stoletépojištěných, — napsal Kin-Fo rukou pevnou rozkaz a pořádek osob, jež měly býti přítomny jeho pohřbu.

Poněvadž neměl rodičů, mělo několik přátel jeho ubíratí se v čele průvodu, oděni vesměs v roucho bílé, kterážto barva jest barvou smutku v říši nebeské. V ulicích až ku hrobu na hřbitově shang-haiském již dávno připraveném měli státi v řadách dvojitych sluhové pohřební, nesoucí různé oznaky, jako stínítka modrá, halapartny, žezla jakás, stínidla hedvábná, s nápisem, obsahujícím podrobnosti obřadů, tito sluhové měli míti černou tuniku a bílý pás, klobouky z plsti černé s chocholem. Za tlupou přátel měl jíti vůdce od paty k hlavě černě oděn, bije v gong a předcházíje podobiznu zesnulého uloženou ve zvláštním bohatě ozdobeném voze.

Potom měla jíti druhá tlupa přátel, těch totiž, jižto měli omdlévati po pravidelných přestávkách a klesati na podušky k tomu připravené. Konečně mladíků pod nebesy modrými a zlatými, jižto měli házeti na cestu kusy papírů děravých, které měly zapuzovati zlé duchy, kteří by se snad přidružili k průvodu.

Potom následovati měl katafalk pod velikým palankinem, jenž potažen býti měl modrým hedvábím a ozdoben zlatými třapci a ježž nésti mělo padesát sluhů uprostřed dvojnásobné řady bonců. Kněži slavnostně oděni v řízy šedé, červené a žluté měli odříkávati poslední modlitby doprovázené střídavě zvukem gongů, fléten a hlučnou hudbou trub šest stop dlouhých.

Konečně měly smuteční vozy bílé potažené uzavřítí průvod, jehož útraty měly na dobro vyčerpati prostředky poslední bohatého nebožtíka.

Celkem neobsahoval tento program nic neobyčejného. Mnohé průvody toho „druhu“ ubíraly se ulicemi Kantonu, Shang-Haie nebo Pekingu a „nebešťané“ v tom nespárovali nic jiného, leč přirozenou úctu povinnou zesnulým.

Veliká bedna z Liao-Čeu přibyla 20. října do obydlí Kin-Fo-a do Shang-Haie pod jeho adresou. V té nalezala se pečlivě zabalená rakev. Ni Vang, ni

Soun a nikdo z čeledi domácí se tomu nedivil ani dost málo. Opětujeme, že není Číňana, jenž by za živobytí svého nechtěl mítí lože, v kterém spátí má na věky.

Rakev tato, mistrovské dílo továrníka v Liao-Čeu, uložena v „jizbě předků“. Tam ozdobená, vyčíděná, namazaná měla nepochybně čekati dlouho dne, v který by chovanec mudrce Vanga ji měl zapotřebí pro svou osobu. — Ale nemělo tomu tak býti. Dnové Kin-Fo-a byli sečteni a blížila se hodina, v které se měl přidružit k předkům rodiny své.

Vskutku byl Kin-Fo odhodlán toho večera rozloučiti se s tímto životem.

Dne toho došel list zoufající vdovy Lé-u.

Nabízela Kin-Fo-u vše, co měla. Bohatství nemělo pro ni ceny! Chtěla se obejít bez něho! Milovalať jej! Což pak mu scházelo více! Což by nemohli žítí blaženě v poměrech skromných?

List tento prodchnutý láskou čistou nebyl s to, změnití úmysly Kin-Fo-a. „Pouze smrt moje může ji obohatit,“ myslil si.

Zbývalo ještě určití, kde a jak má se odbyti výkon poslední. Kin-Fo nalezal v tom potěšení, uvažovati všechny podrobnosti. Doufal, že v okamžení posledním rozčilení, třeba jen přechozí způsobí mu rychlejší tlukot srdce.

V okolí yamenu nalezaly se čtyry krásné kiosky vyzdobené dle obraznosti, jakou vynikají čínští malíři. Mělyť jména zvláštní, významná: pavillon „štěstí“, kam Kin-Fo nikdy nevešel; pavillon „bohatství“, na který hleděl s největším opovržením; pavillon „radosti“, jehož dvéře byly proň zavřeny po dlouhý čas; pavillon „dlouhého žití“, který již chtěl dát sbourat.

Pud jeho vábil jej zvoliti toto místo. Tam se chtěl uzavřítí, až by nastala noc. Tu měli jej zítra naléztí šťastného v smrti.

Když byl na tom se usnesl, nastala otázka jak má zemřítí? Rozpárati si břicho jako Japonec, oběsiti se na hedvábném pasu jako mandarin, nebo podřezati si žíly v lázni vonné jako epikurejec starého Říma. — Ne.

Smrt taková zdála se mu surovostí, jež by odpuzovala přátele i služebníky. Jedno, dvě zrnka opia smíšeného s judem prudkým postačila k dopravení jeho s tohoto světa na onen, aniž by o tom věděl snad i ve snu, který časný spánek by proměnil ve věčný.

Slunce pomalu se chýlilo k západu.

Kin-Fo měl již jen několik hodin žití. Chtěl ještě naposledy se projítí v okolí shang-haiském a podél břehů Huaug-Pu, kde tak často se byl nudil. Samoten,

aniž byl by toho dne sešel se s Vangem, opustil yamen, by se vrátil sem ještě jednou a nikdy více nevyšel.

Území anglické, malý most přes vodu, osadu francouzskou prošel krokem volným, jenž nezměnil se ani v poslední hodině jeho života. Podél nábřeží ku bráně domácí obešel zdi Shang-Haie až k římsko-katolické kathedrale, jejíž kuple ovládá poslední předměstí. Potom se obrátil v právo i kráčel klidně po cestě vedoucí k pagodě Lung-Hao. Byla to rozsáhlá rovina táhnoucí se až k vysokým horám, jež obkličují údolí Minu, ohromné to bažiny, z nichž pilnost rolníků učinila rejžoviště.

Tu a tam síť průplavů, jež ústily do moře, několik chatrných vesnic, jichž chatrce byly obklopeny keři růžovými, avšak při tom blátem obloženy, dvě neb tři povýšená pole, jež chrániti měla před vodou. Po dlouhé úzké cestě prchaly houfy psů, bílých koz, kachen a husí s největší rychlostí, jestliže je vyplašil někdo jdoucí kolem.

Role ta, pečlivě vzdělaná, jichž vzhled nepřekvapil tuzemce, byla by v cizinci nicméně vzbudila udivení, ne-li hrůzu.

Rakví tu bylo na sta, nemluvě o kopcích, jež byly mrtvolky na prosto zahrabané; nebylo viděti leč hromady podlouhlých beden, pyramidy z rakví, složených jako klády v tesařské ohradě. Plán čínská kolem města jest jediný veliký hřbitov. Mrtví zaplavují území jako živi.

Praví se, že zakázáno zahrabati rakev, dokud sedí táž dynastie na trůnu říše nebeské a dynastie ty trvají po věky. Ať jest pravdivým zákaz ten či ne, tolik jisto, že mrtvolky uložené v rakvích, jež obarveny jsou buď pestře nebo skrovné a temně, nové a lesklé, nebo již zetlelé čekají léta na den, kdy bývají pohřbeny.

Kin-Fo nedivil se tomu všemu pranic. Šel zvolna dále neohlížeje se nikam. Dva cizinci, oděni v šat evropský, jižto jej sledovali od té doby, kdy byl opustil svůj yamen, nevzbudili jeho pozornost. Neviděl je, ačkoli oni, jak se zdálo, nespouštěli jej s očí. Drželi se v jisté vzdálenosti, sledující Kin-Fo-a, šel-li, a zastavující se, když on se zastavil. Někdy vyměnili spolu pohledy významné, dvě neb tři slova i bylo patrné, že jest úkolem jich pozorovati.

Postavy prostřední, asi třicet roku staří, obratní, štíhlí a silní mohli považováni býti za dva slídící psy bystrého oka a rychlých noh.

Kin-Fo vykonav asi míli (frc.) cesty v pláni vrátil se ku břehu řeky Huang-Pu.

Oba slídilové obrátili také kroky své.

48 Číňanovy nehody v Číně

Kin-Fo vracuje se potkal dva neb tři žebráky, prabídné na pohled, jimž udělil almužnu.

Dále potkal několik Číňanek křesťanských — jež byly k tomu navedeny milosrdnými sestrami francouzskými. Měly na zádech nůše, v nichž donášely do nalezince ubohé dítky. Nazývají je „hadronicemi dětskými“! A tato ubožátka nejsou ničím jiným, leč hadry pohozenými leckde na mezi!

Kin-Fo vyprázdnil měšec svůj do rukou milosrdných sester.

Oba cizinci divili se velice této dobročinnosti „nebešťana“.

Nastal večer. Kin-Fo dospěl k hradbám shanghaiským a zabočil na nábřeží.

Obyvatelstvo plovoucí nespalo dosud. Křik a zpěv ozývaly se všude.

Kin-Fo naslouchal. Chtěl poznati slova, která měla býti proň posledními.

Mladá Tankadera veslujíc temnými vlnami řeky Huang-Pu zpívala takto:

Člun můj vyličen barvami,

Tisícerymi květinami.

Milého zítřka čekám,

Zdali přijde se lekám.

Bože račiž jej chrániti,

Dlouhou cestu mu zkrátiti.

„Zítřka,“ opětoval zasmušile Kin-Fo. „A já, kdeže budu zítřka?“

Tankadera zpívala dále:

Odešel do kraje daleko,

Kde ční zeď čínská vysoko.

Srdce mé svírá se úzkostí

Bouře zuří-li s krutostí.

Když vítr hučí hrom burácí

Stromy silné k zemi kácí.

Kin-Fo poslouchal stále a neříkal nic.

Tankadera skončila zpěv takto:

Nesháněj se po statcích zdejších!

Proč umírati v krajích cizích?

Již dlouho v cizině dlíš,

Ó vrať se, bonc čeká již!

On fenixy naše spojí;

Milující se budeme svoji.

„Ano, snad,“ mručel Kin-Fo, „není bohatství vším na světě. Ale život nestojí za to, by se oň člověk staral.“

Za půl hodinky na to vešel Kin-Fo do svého obydlí.

Oba cizinci, jižto ho až sem sledovali, zastavili se.

Kin-Fo šel klidně do kiosku „dlouhé žití“, zavřel dveře i byl sám v saloně osvětleném mírně svítlnou s mdlými skly.

Na stolku z nefritu byla skříňka s několika zrny opia smíšeného s jedem prudkým „pro příhodu“, jež bohatý podivín měl stále doma.“

Kin-Fo vzal dvě zrna, položil je do dýmky z červené hlíny, jichž užívají kuřáci opia, a chtěl zapáliti dýmku.

„Eh což!“ pravil, „ani teď rozčilení, kdy chci usnouti, bych neprocitnul více.“

Otálel okamžik.

„Ne!“ zvolal zahodiv dýmku, jež rozbila se o podlahu. „Chci je míti, poslední rozčilení a třeba záleželo jen v očekávání. —

„Chci je! Budu je míti!“

Opuštěv kiosk, ubíral se Kin-Fo krokem volným jako obyčejně do jizby Vangovy.

Kapitola VIII.

Mudrc dosud neulehl. Natažen na divanu četl poslední číslo „Pekingských novin“. Poněvadž stahovaly se brvy jeho, lze souditi z toho na jisto, že časopis ten chválil panující rod Tsingů.

Kin-Fo otevřel dvěře, vešel do jizby, vrhl se do lenošky a beze všeho úvodu pravil:

„Vangu, chci tě požádati o nějakou službu.“

„Deset tisíc služeb!“ odvětil mudrc, pustiv z ruky úřední list. „Mluv jen mluv, milý synu, bez ostýchání a nechť jest to cokoli, učiním!“

„Služba, kterou požadují,“ řekl Kin-Fo, „jest taková, že jí přítel může prokázati jenom jednou. Proto, milý Vangu, sprošťuji tě povinnosti devět tisíc devět set devadesát devětkrát a dodávám, že nesmíš ode mne očekávati vděčnosti.“

„Nejlepší vykladač řečí záhadných neporozuměl by tobě. Čeho se to týká?“

„Vangu,“ pravil Kin-Fo, „jsem zničen!“

„Ah, ah!“ pravil mudrc zvukem jakoby byl spíše zaslechl dobrou zprávu nežli špatnou.

„List, jež jsem tu zastihl při našem návratu z Kantonu,“ řekl Kin-Fo, „mi oznámil, že klesla ústřední banka kalifornská. Mimo tento yamen a tisíc dollarů, jichž pomocí mohu žíti ještě jeden nebo dva měsíce, nemám ničeho.“

„Tedy,“ pravil Vang pohledna zostra na svého chovance, „není to více bohatý Kin-Fo, jenž mluví se mnou?“

„Jest to ubohý Kin-Fo, jež ostatně chudoba neleká.“

„Výborně's odpověděl, milý synu,“ řekl mudrc vstávaje. „Nebyly tedy čas a práce moje marny, bych ti vštípil pravidla moudrosti. Až posud živořil's pouze bez chuti, bez vášně a zápasu! Nyní budeš teprv žíti! Budoucnost se změnila! Což na tom, praví Konfucius a Talmud dle něho, přihodí se vždy méně neštěstí nežli se obáváme! Bude potřebí nyní, bychom si denně rejži svou vydělali.“

Nun-Schum nás v tom poučuje: V životě musí býti výsost a nízkost! Kolo štěstí otáčí se stále a jarní vítr jest měnivý! Bohatý nebo chudý ať činí povinnost svou! Pojd'me.“

A vskutku, Vang, filosof praktický, byl hotov opustiti nádherné obydlí.

Kin-Fo jej zadržel.

„Pravil jsem,“ řekl, „že nelekám se chudoby, ale nyní dodávám, proto, že nehodlám ji snášeti.“

„Ah!“ pravil Vang, „ty chceš! —“

„Zemřít!“

„Zemřít!“ odvětil klidně mudrc. „Člověk, jenž odhodlal se skončiti život svůj, nepoví to nikomu.“

„Bylo by se již stalo,“ odpověděl Kin-Fo s klidností rovnou mudrcově, „kdybych nebyl chtěl, aby mne smrt moje rozčilila ponejprv a naposled. Ale v okamžení, kdy jsem chtěl polknouti zrna opia, jež znáš, nebilo srdce moje ani dost málo, pročez odhodil jsem jed a šel hledati tebe.“

„Chceš snad, příteli, bychom zemřeli spolu?“ řekl Vang s úsměvem.

„Ne,“ řekl Kin-Fo, „mně záleží na tom, bys ty žil.“

„Proč?“

„Bys mne zabil vlastní rukou!“

Při tomto neočekávaném návrhu nezachvěl se Vang. Ale Kin-Fo, hledě mu upřeně do očí, pozoroval, že se mu neobyčejně zaleskly. Ozval-li se v něm bývalý Tai-ping? Byl by s to bez váhání vyplniti přání svého chovance? Osmnácte roků uplynulo nad jeho hlavou, aniž by utlumilo jeho krvelačnost mladickou! Nečinil námitek synovi toho, jenž byl jej zachránit! Beze chvění odhodlal by se, zbaviti života člověka, proti němuž nechoval žádné nenávisti! On byl by s to jednati tak, mudrc Vang.

Ale blesk onen zmizel okamžitě. Vang tvářil se záhy klidně, jako obyčejně, snad o něco vážněji.

Potom sedna pravil:

„To tedy jest ona služba, kterou žádáš ode mne?“

„Ano,“ odvětil Kin-Fo, „a tato služba sprostí tě všech povinností, jež domníváš se snad míti k Čung-Héu-ovi a jeho synu.“

„Což pak mám učiniti?“ tázal se prostě mudrc.

„Ode dneška do 25. června, osmadvacátého to dne šestého měsíce, rozumíš, Vangu, kterýmžto dnem skončí se můj jeden a třicátý rok — musím skončiti život svůj! Jest třeba, bych padl tebou zabit, buď od předu nebo od zadu, ve dne nebo v noci, nezáleží na tom kde ani jak, stoje, sedě, leže, v bdění nebo spaní, oceleem nebo jedem! Třeba, bych za těch osmdesát tisíc minut, z nichž záležeti bude můj život po dvacet pět dní, myslil a jak doufám: bál se, že násilně bude

ukončen život můj! Třeba, bych měl před sebou těch osmdesát tisíc hnutí, bych v okamžení, kde odloučí se od sebe sedm živlů duše mé, mohl zvolati: „Konečně, přece jsem žil!“

Mimo svůj obyčej mluvil Kin-Fo poněkud živěji. Poznáme také, že určitě konec života svého na šest dní před uplynutím platnosti police. Jednal tu jako moudrý člověk, neboť bez zaplacení nové prémie ohrožovalo každé prodloužení dědice pojištěné části.

Mudrc vyslechl jej vážně pohledna rychle a tajně na podobiznu krále Tai-Pinga, jež zdobila jeho jizbu a již měl děditi — což arci nevěděl posud.

„Necouvneš tedy před povinností, jižto jsi vzal na sebe, zabítí mne?“ tázal se Kin-Fo. —

Vang dal pouze znamení, že se toho nebojí! Vídal jiné věci, když jako povstalec bojoval pod praporem Tai-pinga! Ale podnikl ještě námitky, nežli se zavázal úplně.

„Vzdáváš se naděje v dlouhé žití, jež ti věštil „opravdový mistr“.“

„Ano.“

„Bez lítostí?“

„Bez lítostí!“ odvece Kin-Fo. „Žítí jako stařec? Podobati se kusu dřeva, jež nelze řezati! Bohatý bych si to nepřál, chudý pak tím méně.“

„A mladá vdova v Pekingu?“ řekl Vang.

„Zapomínáš na přísloví: kvítek s kvítkem, vrba s vrbou! Souhlas dvou srdcí činí sto let jara! —“

„Proti třem stům letům, podzimkům a zimám,“ odvece Kin-Fo krče ramena. „Ne! Lé-u chudá byla by nešťastna se mnou. Moje smrt pak jí zabezpečí blahobyť.“

„Tys to učinil?“

„Ano, a ty Vangu máš pojištěných padesát tisíc dolarů na mou hlavu.“

„Ah!“ ozval se mudrc, „máš na vše odpověď.“

„Ano i na jinou námitku, jižto jsi posud neučinil.“

„Která to jest?“

„Nebezpečí, jež moje smrt ti způsobí, že bys mohl jako vrah býti stíhán.“

„Oh!“ řekl Vang, „pouze hlupáci a chlubilové dají se chytit! Ostatně jaká byla by při té poslední službě zásluha, kdyby nebylo ani nebezpečí.“

„Ne tak, Vangu! Chci tě zabezpečiti proti všemu. Nikdo nemá tebe obtěžovati!“

54 Číňanovy nehody v Číně

To řka Kin-Fo přiblížil se k stolu, vzal papír a napsal naň zřetelně:
„Odňal jsem si dobrovolně život, jenž se mi znechutil a zošklivil.“

Kin-Fo.

Papír ten dal Vangovi.

Mudrc četl slova ta pro sebe; pak je četl na hlas. Potom složil papír a uschoval pečlivě do zápisníku, jež nosil vždy při sobě.

Z očí jeho vyšlehl opět blesk.

„Míniš to opravdu?“ pravil pohledna vážně na chovance svého.

„Zajisté.“

„Já tedy také.“

„Slibuješ tedy?“

„Ano.“

„Do 25. června přestanu žít?“

„Nevím zdali přestaneš žít, jak tomu ty rozumíš,“ řekl mudrc vážně, „ale na jisto budeš mrtev.“

„Díky a s bohem, Vangu.“

„S bohem, Kin-Fo.“

Kin-Fo na to klidně odešel z jizby mudrcovy.

Kapitola IX.

„Nuže, Craig-Fry?“ tázal se druhého dne ctihodný Vilém J. Bidulph obou jednatelů, jimž svěřil pozorování nového klienta stoleté.

„Nu,“ odvětil Craig, „sledovali jsme jej včera na dlouhé procházce, již vykonal v okolí Shang-Haie.“

„A nevypadal ani dost málo jako člověk, jenž hodlá se zabít,“ dodal Fry.

„Když nastala noc, doprovodili jsme jej až k jeho vratům.“ —

„Jež na neštěstí projíti jsme nemohli.“

„A dnes ráno?“ tázal se Vil. J. Bidulph.

„Dověděli jsme se,“ odvece Craig, „že —“

„Jest živ a zdrav jako Turek,“ dodal Fry.

Jednatelé Craig a Fry, dva praví Američané, dva strýcové ve službě stoleté, byli vlastně jednou bytostí ve dvou osobách. Nebylo možno většího souhlasu mezi dvěma osobami, jenž sáhal tak daleko, že pravidelně jeden končil věty, jež počal druhý a naopak. Stejný mozek, stejné myšlenky, stejné srdce, stejné žaludky, stejné způsoby a jednání. Čtyry ruce, čtyry ramena, čtyry nohy dvou sloučených těl. Slovem dva bratří siamští, jichž pojídlo byl přerušil smělý ranlékař.

„Nuže,“ tázal se Vilém J. Bidulph, „nemohli jste vniknouti do domu?“

„Ne —“ řekl Craig.

„Posud,“ dodal Fry.

„Bude to nesnadné,“ pravil hlavní jednatel. —

„A přec toho potřebí. Týče se to stoleté, nejen by dostala prémii velikou, nýbrž by neztratila dvě stě tisíc dollarů. Dva měsíce musíme bdít, ba snad i déle, obnoví-li náš klient polici.“

„Má služebníka“ — řekl Craig.

„Jež bylo by snad lze získati“ — dodal Fry. —

„By se vědělo, co se děje“ — pokračoval Craig.

„V domě shanghaiském!“ dokončil Fry.

„Hum!“ ozval se Vilém J. Bidulph. „Získejte sluhu toho. Kupte jej. Snad nebude hluchým vůči zvuku taětů. Těch se Vám nebude nedostávat. Kdybyste

měli naložit tři tisíce poklon, jež předpisuje čínská etiketa, učiňte to. Nebudete litovati práce své.“

„To jest —“ řekl Craig.

„Odbyto,“ dodal Fry.

Z příčiny té hleděli oba Craig i Fry ve spojení vejíti se Sounem. A Soun nebyl člověk, jenž byl by odolal lákavému zvuku taětů aneb nabízeným sklenicím likéru amerického.

Craig Fry dověděli se tak od Souna vše, na čem jim záleželo a sice:

Změnil Kin-Fo způsob žití svého?

Ne, leda že méně se osupoval na věrného komorníka, že nůžky zahálely v prospěch jeho copu a že rákoska méně tancovala po jeho zádech.

Má Kin-Fo doma zbraně smrtící?

Ne, neboť není milovníkem vražedlných nástrojů.

Co jídá k obědu?

Pokrmu prostě upravené, jež nepřipomínaly obraznost kuchařů čínských.

Kdy vstává?

O páté stráží, jak to činíval vždy, pokud věděl Soun.

Byl smuten, zadumán, unaven aneb omrzely nad životem?

Veselým člověkem vlastně nebyl. Oh ne.

Avšak po několik dní zdálo se, že všímá si více světských záležitostí. Ano. Soun shledával, že jest méně lhostejný, jako člověk jenž očekává — co? Nemohl říci.

Konečně má-li pán jeho nějaké látky jedovaté, jichž by mohl použití?

Nezdá se, neboť toho dne ráno hodil na jeho rozkaz do Huang-Pu-a asi tucet malých kuliček, jež mohli býti škodlivými.

Opravdu, to vše nebylo s to poplašiti hlavního jednatele stoleté. Nikdy bohatý Kin-Fo, jehož poměry, vyjma Vanga, nikdo neznal, nežil spokojeněji.

Buď jak buď, Craig a Fry měli pokračovati v pozorování všeho, co podnikal jich klient, a sledovati jej na procházce, poněvadž zdálo se podobným pravdě, že by nechtěl se zavraždit v domě vlastním.

Oba soudruzi tak jednali. Soun vypravoval jim vše tím ochotněji, poněvadž hovoření s těmi vlídnými lidmi mu vynášelo něco.

Nesrovnávalo by se s pravdou, kdybychom řekli, že hrdina této povídky více lpěl na životu od té doby, kdy se odhodlal sprostiti se ho. Avšak, jak očekával, dostalo se mu rozčilení, aspoň v prvních dnech. Zavěsil si meč

Damoklův nad hlavou a tento meč měl spadnouti mu na hlavu jednoho dne. Zdaž dnes, zítra, ráno, večer? To nevěděl a to mu způsobilo klepání srdce, jemu dosud neznámé.

Ostatně od posledního umluvení scházeli se málo kdy s Vangem. Mudrc, dílem opouštěl častěji nežli dříve dům a pak uzavíral se v jizbě své. Kin-Fo jej nevyhledával, — to se mu nehodilo — i nedbal o to, jak Vang tráví čas. Snad mu chystal nějaké osidlo! Starý Tai-ping znal asi kolikery způsob dopravit člověka na onen svět. To bylo zvláštní, záhadné a budilo zvědavost.

Při obědě scházeli se mistr a učeň téměř každého dne. Netřeba podotýkati, že nestala se ani zmínka o budoucím jich poměru vraha k oběti jeho. Mluvílo se o věcech rozličných — ostatně málo jen. Vang byl vážnější než jindy, odvracel oči, jež brejle nezakrývaly úplně a nemohl zatajit jakousi sklíčenost. Jindy byl veliký jedlík, jako každý filosof opatřen dobrým žaludkem, nyní pak nevábily jej nejlepší pokrmy, vína pak z Chao-Chique se téměř ani nedotekl.

Kin-Fo mu usnadňoval úkol každým způsobem. On první okoušel jeden každý pokrm a nedal odnésti žádnou mísu, by nebyl aspoň něco z ní pojedl. Následkem toho jedl Kin-Fo více než obyčejné, chuť k jídlu se zvyšovala, tak že mu jídlo chutnalo a žaludek mu trávil výborně. Patrně nebyl jed zbraní zvolenou starým sekavcem krále povstalců, avšak oběť jeho proto nesměla ničeho opomenouti.

Ostatně byla Vangovi poskytnuta všecka možnost, by vykonal dílo své. Dvěře u ložnice Kin-Fo-a byly stále otevřeny. Mudrc mohl tam vejíti za dne nebo za noci a zabítí jej spícího nebo bdícího. Kin-Fo přál si pouze, by ruka jeho byla obratná a zasáhla srdce.

Kin-Fo poznal rozčilení, ale po několika nocích zvykl tomu tak, očekávati ránu smrtící, že spal spánek spravedlivého a vstal ráno vždy čilý a zdravý.

To nemohlo tak déle zůstatí.

Napadla mu myšlenka, že Vangovi se protíví, zabítí jej v domě, v kterém tak dlouho požíval pohostinství. Umínil si usnadniti mu práci ještě více. I běhal tedy v polích, vyhledáváje pustá místa a prodléval až do noci v nejhorších čtvrtích Shang-Haie, pravých to hnízdech vražednických, kde každého dne skoro děly se vraždy s bezpečností největší. Bloudil v ulicích těch úzkých a tmavých, narážejí na opilce všech národů nebo samoteni jsa do noci až prodavači koláčů zvoníce volali „mantoou! mautoou!“ probouzejíce opozdilé kuřáky opia. Do obydlí svého vracel se teprv, když svítalo již, i vracel se zdravý a živ, aniž byl

by viděl dva nerozlučné soudruhy Craiga i Frya, kteří jej sledovali stále, jsouce vždy hotovi přispěti mu ku pomoci.

Kdyby to dlouho takto chodilo, zvykl by Kin-Fo tomuto novému stavu věcí a nebylo pochybnosti, že omrzelost by jej ovládala poznovu.

Kolik již uplynulo hodin, aniž bylo by mu připadlo na mysl, že jest takřka odsouzen k smrti.

Jednoho dne, 12. května, připravila mu náhoda rozčilení. Když vešel tiše do jizby mudrcovy, uzel že zkouší koncem palce tenký hrot dýky a pak jej ponořuje do lahvičky z modrého skla vzezření podezřelého.

Vang neslyšel přicházeti chovance svého, chopil dýku a máchal jí několikráte, jako by se chtěl přesvědčiti, hodí-li se mu dobře do ruky. Vskutku vzezření jeho při tom nebylo vlídné. Zdálo se v tu chvíli, jakoby mu krev byla vstoupila do očí.

„Toť asi příprava pro dnes,“ řekl Kin-Fo. —

I couvnuł tiše, aniž by byl býval viděn nebo slyšen.

Kin-Fo neopustil toho dne svou jizbu — filosof se neobjevil.

Kin-Fo ulehl; ale druhého dne vstal živ a zdrav, jako nejsilnější člověk.

Všecko rozčilení bylo marné. Již ho to skoro mrzelo.

Tak uplynulo deset dní! Jest arci pravda, že Vang měl dva měsíce čas k vykonání úkolu svého.

„Toť pravý lenoch!“ pravil Kin-Fo, „povolil jsem mu dvakráte více času!“

Domníval se, že starý Tai-ping zchoulostivěl tím rozkošným žitím v Shang-Haii.

Od toho dne ostatně zdál se Vang býti starostlivějším, rozčilenějším.

Vycházel z yamenu a vracel se, jako člověk, jenž nemá nikde pokoje. Kin-Fo pozoroval, že filosof navštěvuje častěji jizbu předků, v nížto se nalezala drahocná rakev, jež došla z Liao-Čeu. Slyšel také od Souna, což jej zajímalo, že Vang nařídil, předmět tento otírat, oprašovati a čistiti, zkrátka udržovati jej v náležitém stavu.

„Jak sladce bude v tom odpočívati můj pán,“ dodal věrný sluha. „Zdá se jakoby Vás vyzýval k pokusu.“

Poznámka ta vynesla Sounovi malou odměnu.

Uplynul 13., 14. a 15. květen.

Nic nového.

Vang hodlal použití celé lhůty umluvené a vyrovnati účet svůj po způsobu

obchodníků, v poslední den, ne dříve! Ale tak ušlo mu překvapení i rozčilení! Zatím vešla v známost událost velmi významná Kin-Fo-u v době „mao-che“, to jest okolo šesté hodiny ráno.

Byla to špatná noc. Kin-Fo vstal maje hlavu těžkou následkem velmi špatného snu. Princ Jen, nejvyšší soudce čínského podsvětí, odsoudil jej, by se neobjevil před ním, pokud nevyjde nad obzor říše nebeské měsíc dvanáctesetkrát. Celý věk měl ještě žít, celý věk! —

Kin-Fo byl následkem toho velice nevrlý, neboť se domníval, že všechno se spiklo proti němu.

Proto uvítal podivně Souna, když přišel dle zvyku svého, by mu pomáhal při toaletě ranní.

„Jdi k čertu!“ zvolal. „Deset tisíc ran zasluhuješ, ty hovado!“

„Ale, pane —“

„Táhni, pravím ti.“

„Dobrá tedy!“ odvětil Soun, „ale dříve aspoň Vám povím —“

„Což pak?“

„Že pan Vang —“

„Vang! Což pak učinil Vang?“ zvolal rychle Kin-Fo, chopiv Souna za cop!
„Cože učinil?“

„Pane drahý!“ řekl Soun, krouť se jako červ, „poručil nám odnésti rakev do kiosku „dlouhého žití“ a —“

„Tože učinil!“ zvolal Kin-Fo, při čemž vyjasnilo se jeho čelo! „Jdi Soune, jdi příteli! Tu máš deset taětů a dbej o to, by přísně vykonán byl Vangův rozkaz!“

Soun odcházel udiven a mruče:

„Můj pán blázní, ale jeho bláznění jest štědré!“

Tentokrát nemohl Kin-Fo více pochybovati. Tai-ping chtěl jej zabít v pavillonu dlouhého žití, kde on sám byl si umínil zemřít.

Zdálo se, jako by mu tam byl ustanovil dostaveníčko. Nehodlal je zmeškati. Katastrofa nastávala.

Jak dlouhým zdál se den Kin-Fo-u!

Voda v hodinách neubíhala rychlostí svou obyčejnou. Ručičky plížily se hrozně po ciferníku nefritovém.

Konečně s první stráží zmizelo slunce pod obzorem a noc počala se zvolna rozkládati nad yamenem.

Kin-Fo odebral se do pavillonu, jež nedoufal více opustit. Natáhl se na měkký divan, příhodný pro delší odpočinek, a čekal.

Tanuly mu na myslí vzpomínky na jeho marný život, nudění, nechuť; na dlouhé chvíle, což bohatství nebylo s to překonati a co zvýšiti měla chudoba.

Jediný blesk ozařoval toto žití, jež za času bohatství bylo bez půvabu, láska to, jižto pocitová! Kin-Fo k mladé vdově. Pocit ten rozčilil srdce jeho v době, kdy tlukot jeho měl přestati. Ale učiniti ubohou Lé-u nešťastnou zároveň s sebou, ne, nikdy!

Čtvrtá stráž, která předchází svítání, kdežto veškeren život zdá se pohřížen ve snu, tato čtvrtá stráž uplynula Kin-Fo-u v rozčilení trochu větším. Poslouchal úzkostlivě. Zraky jeho pronikaly tmu. Snažil se, by zaslechl i nejmenší šumot. Několikrát zdálo se mu, že slyší vrznouti dveře, jež otvírá ruka opatrná. Vang bezpochyby očekával, že spí a že jej zabije spícího.

Reakce jakási udála se v něm! Báł se a přál si hrozné zjevení Tai-pinga.

Ranní záře již jevila se na obzoru za páté stráže. Nastával den.

Náhle otevřely se dveře salonu.

Kin-Fo vyskočil; přežil v této poslední sekundě více, než za celý život předešlý! —

Soun stál před ním drže psaní v ruce.

„Velmi nutné!“ pravil prostě Soun.

Kin-Fo pocítil tušení. Chopil list, jenž měl poštovský znak ze San-Franciska, strhl obálku, přečetl rychle obsah a vyraziv z pavillonu „dlouhého žití“ volal:

„Vangu! Vangu!“

V okamžení byl u dveří filosofa, jež otevřel rychle.

Vanga tu nebylo. Vang ani nespal v bytu svém a když na pokřik Kin-Fo-a lidé z celého yamenu se sběhli, bylo patrnó, že Vang byl zmizel beze vší stopy.

Kapitola X.

„Ano, pane Bidulphe, pouhý to kousek bursovní, právě to americké šibalství,“ pravil Kin-Fo k hlavnímu jednateli společnosti pojišťující.

Ctihodný Vilém J. Bidulph usmíval se jako znalec.

„Výborná to hra, vskutku, neboť celý svět tomu věřil.“

„I můj dopisovatel!“ pravil Kin-Fo.

„Lež to byla o zastavení platů, pane, o úpadku, lživá to zpráva. Osm dní na to vypláceno veřejně. Bylo to nastraženo. Akcie stlačeny o osmdesát na stu, byly koupeny za nízkou cenu ústřední bankou a když se tázali ředitele, co ten úpadek vynesou:

„Sto sedmdesát pět procent,“ odpověděl vlídně. To mi píše můj dopisovatel v listu, který jsem obdržel dnes ráno v tu chvíli, kde jsem se domníval, že jsem zničen na dobro“ —

„A chtěl jste se zabít!“ vzkřikl Vilém J. Bidulph.

„Ne,“ odvětil Kin-Fo, „kdy jsem měl býti zavražděn.“

„Zavražděn?“

„S mým svolením písemním; vražda to umluvená, přísěžná, která byla by Vás stála —“

„Dvě stě tisíc dolarů,“ odvětil Vilém J. Bidulph, „poněvadž Každý způsob úmrtí byl pojištěn. Ah, byli bychom Vás velice litovali, milý pane“ —

„Pro onu část?“ —

„A úroky!“

Vilém J. Bidulph chopil ruku svého klienta a stiskl ji vřele, po americku.

„Ale nechápu“ — dodal.

„Pochopíte vše,“ odvětil Kin-Fo.

Vypravoval o smlouvě, jež stala se mezi ním a člověkem, jemuž důvěřoval úplně. Uváděl slova listu, jež měl onen člověk v kapse, kterýžto list jej chránil před stíháním a zajišťoval mu bezstarostnost. Ale bylo lze očekávat jistě, že slib daný bude splněn a slovo čestné že stane se skutkem beze vší pochybnosti. —

„Člověk ten jest přítelem Vaším?“ tázal se hlavní jednatel.

„Ano, přítelem,“ odvece Kin-Fo.

„A z přátelství?“ —

„Z přátelství, a kdož ví? snad i z vypočítavosti! Pojistil jsem mu padesát tisíc dollarů na svou hlavu.“

„Padesát tisíc dollarů!“ zvolal Vilém J. Bidulph. „Toť pan Vang?“

„Tentýž.“

„Filosof! Ten nikdy nesvolí —“

Kin-Fo chtěl říci:

„Filosof ten jest starý Tai-ping. V první polovici žití svého spáchal více vražd, než bylo by třeba k zničení „stoleté“, kdyby všickni, jež zabil, jejími byli klienty! Za osmnácte roků skrotil divoké svoje vášně; ale dnes, kdy se mu nabízí příležitost, když myslí, že jsem zničen a chci umřít, a když mimo to ví, že smrtí mou získá jmění, nebude otálet. — Ale Kin-Fo to neřekl. Byl by tím uškodil Vangovi, neboť Vilém J. Bidulph byl by třeba udal jej guvernérovi provincie jakožto starého Tai-pinga. To věděl nepochybně Kin-Fo a že by tím byl zničil mudrce.

„Nuže,“ pravil jednatel pojišťovny, „lze učiniti proti tomu věc prajednoduchou.“

„Kterou?“

„Potřebí oznámiti panu Vangovi, že vše se změnilo a vzíti mu osudný list —“

„Toť se snáze řekne nežli vykoná,“ pravil Kin-Fo, „Vang zmizel od včera a neví se kam.“

„Hm!“ ozval se jednatel jsa úplně pomaten touto námitkou.

Pohlížel opatrně na svého klienta.

„A nyní, milý pane, nemáte více chuti zemřít?“ tázal se ho.

„Na mou věru ne,“ odvětil Kin-Fo. Úskok ústřední banky kalifornské zdvojnásobil téměř jmění moje a já se hodlám oženiti. Ale neučiním to dříve, dokud nenaleznu Vanga aneb neuplyne lhůta mezi námi ujednaná.“ —

„A kdy uplyne?“

„Dvacátého pátého června roku tohoto. Do té doby jest stoletá vážně ohrožena. Záleží na ní, by učinila proti tomu řádné opatření.“

„By vyhledala filosofa,“ odpověděl ctihodný Vilém J. Bidulph.

Jednatel procházel se maje ruce na zádech a pak pravil:

„Nuže, nalezneme jej, toho přítele ke všemu volného, kdyby skryt byl v útrokách země! Ale do té doby pane budeme Vás chrániti proti všelikým pokusům vražednickým, jako jsme chránili Vás proti pokusům sebevražedným.“

„Co chcete tím říci?“ tázal se Kin-Fo.

„Že od 30. dubna, kdy jste podepsal polici pojišťovací, dva moji jednatelé sledovali kroky Vaše, provázeli Vás na procházkách a pozorovali skutky Vaše!“

„Nepozoroval jsem ničeho —“

„Oh, jsou to lidé opatrní! Žádám o svolení, bych Vám je směl představit, zvláště nyní, kdy netřeba, by tajili jednání svoje, leda vůči panu Vangovi.“

„Svoluji,“ odvětil Kin-Fo.

„Craig-Fry budou na blízku, poněvadž Vy jste tu.“

Vilém Bidulph vzkřikl:

„Craig-Fry.“

Craig a Fry byli opravdu za dveřmi kabinetu soukromého. Sledovali klienta stoleté až do pisárny a čekali, až odejde.

„Craig-Fry,“ pravil jednatel hlavní, „po čas trvání police pojišťovací nebudete chrániti našeho vzácného klienta proti němu samému, nýbrž proti jednomu dobrému příteli, filosofu Vangovi, který se zavázal jej zabít!“

Oba nerozdílní na to poučení o stavu věcí. Pochopili vše a slíbili vše. Bohatý Kin-Fo náležel jim. Nemohl ani míti věrnějších sluhů.

Ale co měli nyní počítí?

Dle mínění jednatele hlavního byly tu dvě možnosti: zdržovati se v domě v Shang-Haii, za bedlivého střežení, by Vang nemohl tam vniknouti, aniž by jej Fry-Craig uzřeli, nebo všemožně se pokusiti, by zmíněný Vang byl nalezen a list onen jemu vzat, jenž nyní za neplatný a zničený považovati lze.

„První návrh není valný,“ odvětil Kin-Fo. „Vang dostane se ke mně nepozorován, neboť dům můj jest i jeho. Potřebí jej nalezti za každou cenu.“

„Máte pravdu, pane,“ odpověděl Bidulph. „Bezpečnější jest nalezti zmíněného Vanga a my jej nalezneme.“

„Mrtvého neb“ — pravil Craig.

„Živého!“ dodal Fry.

„Ne! živého!“ zvolal Kin-Fo. „Nechci, by ani na chvílku byl Vang ohrožen pro mou chybu!“

„Craig a Fry,“ dodal Vilém J. Bidulph, „jsou odpovědnými za našeho klienta ještě po sedmdesát sedm dní. Až do 30. června příštího má pán pro nás cenu dvou set tisíc dollarů.“

Klient a hlavní jednatel stoleté rozloučili se potom. O deset minut později

vešel Kin-Fo provázen dvěma tělesnými strážci, kteří jej nesměli více opustiti, do svého yamenu.

Soun, vida, že Craig a Fry úřadně usazují se v domě, pociťoval proto lítost.

Nebylo více dotazů a odpovědí a následkem toho také žádných taětů více! Mimo to pán jeho, pociťiv znovu chuť k žití, jal se opět trestati nejapného a líného sluhu. Nešťastný Soun! kdyby byl věděl co proň chová budoucnost v lůně svém!

První, co učinil Kin-Fo nyní, bylo „fonografovati“ do Pekingu, do třídy Cha-Cona změnu osudu a že jest bohatší ještě nežli před tím. Mladá vdova zaslechla hlas toho, jež považovala za ztraceného na vždy, který šeptal jí něžné sladkosti. Uzří prý záhy svou malou sestru mladší. Než uplyne sedmý měsíc, přikvapí k ní, by jí nikdy více neopustil. Ale, kdežto zamítnul učiniti ji nešťastnou, chce nyní pečovati o to, by se nestala opět vdovou.

Lé-u nepochopila, co by znamenala poslední věta; porozuměla pouze jednu věc, že totiž vrátí se ženich její a že bude za dva měsíce u ní.

A toho dne nebylo nad mladou vdovu šťastnější ženštiny v říši nebeské.

Opravdu ve smýšlení Kin-Fo-ovu stala se důkladná změna, když následkem výdatné operace ústřední banky kalifornské byl se stal čtvernásobným milionářem. Chtěl žíti a sice dobře žíti. Dvacítidenní rozčilení ho přetvořilo. Ani mandarin Pao-Shen, ni obchodník Jin-Pang, ni světák Tim, ni učenec Honal nebyli by v něm poznali lhostejného hostitele, který loučil se s nimi při hostině na květnatém člunu perlové řeky. Vang nebyl by uvěřil očím svým, kdyby tu byl býval. Avšak tem byl zmizel beze stopy. Nevrátil se více do domu v Shang-Haii. Proto měl Kin-Fo velikou starost a jeho dva tělesní strážcové stálé úzkosti.

Osm dní později, 24. května, nebylo žádné zprávy o mudrci a následkem toho nebylo možno podniknouti pátrání po něm. Marně prolezli Kin-Fo, Craig a Fry území osadní, bazary, podezřelé čtvrti, i celé okolí shang-haiské. Marně slídili po něm v kraji celém nejjobratnější tipaosové policejní. Mudrc nebyl k nalezení.

Zatím Craig a Fry pociťovali vždy větší nepokoj a stali se tím více pozornými. Ni ve dne ni v noci neopustili klienta svého, jedli s ním u jednoho stolu a spali s ním v téže jizbě. Hleděli jej přiměti k tomu, by nosil ocelové brnění a tak se zabezpečil proti bodnutí dýky a by nejedl leč vařená vejce, jež nelze otrávit.

Kin-Fo, to se musí říci, způsobil jim práce dosti. Proč jej nezavřeli na dva

měsíce do bezpečné pokladny stoleté pod záminkou, že má cenu dvou set tisíc dollarů.

Jakožto praktický muž nabízel se Vilém J. Bipulph, že mu vrátí premii zaplacenou a že polici pojišťovací zničí.

„Lituji,“ odvětil Kin-Fo zkrátka, „smlouva jest uzavřena a následky téže stihnou Vás.“

„Budiž,“ odvětil hlavní jednatel, jenž podrobil se tomu, co se nedalo změnit, budiž. Mate pravdu! Nebudete nikdy lépe stráženi nežli od nás!“

„A nikdy laciněji,“ odvětil Kin-Fo.

Kapitola XI.

Vang zatím nebyl k nalezení. Kin-Fo hněval se, že nemůže ničeho učiniti, ba ani stíhati mudrce. A jak bylo by také možným, když Vang zmizel beze stopy!

Zápletky tyto znepokojovaly také hlavního jednatele stoleté. Z počátku si říkal, že to vše není pravda, že Vang nesplní slib svůj a že ani v Americe, kde se tropí prapodivné věci, cosi takového by se nestalo, až pak dospěl k úsudku, že není nic nemožného v tom divném kraji, jenž slove říší nebeskou. Soudil záhy totéž co Kin-Fo: že totiž, nepodaří-li se jim filosofa nalezt, tento splní slib daný. Zmizení jeho vykládáno v ten způsob, že nehodlá jednati dříve, až v okamžení, kdy se toho nejméně naděje chovanec jeho, kdežto pak jeho blesk jej zabije jedinou ranou do srdce. Složiv pak list na tělo své oběti, že představí se klidně v kanceláři stoleté, by si vyzdvihl svou část pojištěného kapitálu.

Bylo tudíž nutno předejítí ho; avšak dáti mu vědomost přímo nebylo možno.

Ctihodný Vilém J. Bidulph chopil se tedy prostředku indirektního, totiž veřejného tisku. V několika dnech obdržely zprávu listy čínské a do novin obou světů zaslány telegramy. Tching-Pao, úřední list v Pekingu, čínské listy v Shang-Haii a Hong-Kongu, nejrozšířenější časopisy evropské i americké přinesly tuto vyhlášku:

„Pan Vang ze Shang-Haie žádá se, by považoval za neplatnou smlouvu, jižto pan Kin-Fo s ním uzavřel 2. května t. r. poněvadž zmíněný pan Kin-Fo nemá jiného přání, leč zemřítí jako klient stoletý.“

Za podivnou zprávou touto následovala jiná, zajisté více praktická:

„Dva tisíce dollarů, nebo třinácte set taětů obdrží, kdo oznámí Vilému J. Bidulphovi, hlavnímu jednatele stoleté v Shang-Haii, obydlí pana Vanga z téhož města.“

Nedalo se souditi přec, že by filosof mohl oběhnouti svět za těch pět a padesát dnů, jež mu byly povoleny k vykonání jeho slibu. Bylť nejspíše ukryt v okolí Shang-Haie, by použil vhodné příležitosti; avšak ctihodný Vilém J. Bidulph soudil, že nelze býti dosti opatrným.

Uplynulo několik dní.

Stav věci se nezměnil v celku. Avšak stalo se, že vyhláška ona, opětována až do omrzení a stručně v listech amerických:

VANG! VANG!! VANG!!! s jedné, KIN-FO! KIN-FO!! KIN-FO!!! s druhé způsobila nejprve pozornost a pak veselost obecnou.

Všecko se smálo až do nejvzdálenějších koutů nebeské říše.

„Kde jest Vang?“

„Kdo viděl Vanga?“

„Kde bydlí Vang?“

„Co dělá Vang?“

„Vang, Vang, Vang!“ křičeli mladí Číňané po ulicích.

A Kin-Fo, bodný ten „nebešťan“, jenž „přál si vřele státi se stoletým“ a v ohledu na dlouhý věk závoditi chtěl s pověstným slonem, jehož dvacáté lustrum se naplňovalo v stájích paláce pekingského, stal se známým a jak říkáme, vešel v modu.

„Co dělá pan Kin-Fo, přibývá mu věku?“

„Kterak se mu daří?“

„Tráví-li dobře?“

„Zdali pak oblekne žlutou řízu starců?“

Tak posmívali se mandarinové civilní i vojenští, obchodníci na burse, kupci v písárnách svých, lid obecný v ulicích a náměstích i plavci ve svých městech plovoucích.

Číňané jsou veselí a milují vtip ostrý a řízný i přizná každý, že tuto byla příčina k veselosti. Bylo tudíž žertů všeho druhu a karikatury se objevily zasahující i v soukromý život.

Kin-Fo s nelibostí velikou musil snášeti následky této podivné slávy. Ba složena i píseň „Man-thiang-houng“, vítr vane vrbovím. Objevila se konečně fraška, v které vtipně uvedou na jeviště: „Pět stráží stoletého!“ Jaký to svůdný název a jaký to byl odbyt, jeden výtisk za tři sapeky.

Jestliže Kin-Fo se durdil pro hluk, jaký ztropen jeho jmenem, byl naopak Vilém J. Bidulph velice spokojen; ale Vang přesto zůstal ukryt očím všech.

Avšak věci dostoupily té výše, že stav ten nebyl snesitelným více Kin-Fo-ovi.

Jestliže vyšel z domu, provázel jej houf Číňanů každého stáří i pohlaví ulicemi, po nábřeží, až na území osadní, i po okolí. Když se vrátil, shromáždil se houf vtipkářů ne příliš skromných před vraty jeho yamenu.

Každé ráno musil se objeviti na pavlači své jizby a tak podati důkaz, že jeho lidé jej neuložili předčasně do rakve připravené v kiosku „dlouhého žití“.

Časopisy oznamovaly posměšné zprávy o jeho zdraví s ironickými poznámkami, jako by náležel k panující dynastii Tsingů. Zkrátka, stal se dokonale směšným.

Z toho následovalo, že jednoho dne, 21. května, usouzený Kin-Fo šel k ctihodnému Vilému J. Bidulphovi, jemuž oznámil, že hodlá bez prodlení vydati se na cestu. Nabažil se Shang-Haie i jeho obyvatelů!

„Tím třeba vydáváte se v šanc většímu ještě nebezpečí!“ podotknul zcela správně hlavní jednatel.

„Na tom nic nezáleží!“ odvětil Kin-Fo. „Učiňte dle toho svoje opatření.“

„Ale kam půjdete?“

„Kamkoliv.“

„Kde se zastavíte?“

„Nikde.“

„A kdy se vrátíte?“

„Nikdy.“

„A dojdou-li zprávy o Vangovi?“

„A k čertu s Vangem! Ó té hlouposti, že jsem mu dal ten prožluklý list.“

Kin-Fo to vlastně pociťoval šílenou touhu naleztí mudrce! Myšlenka, že jeho život nalezá se v rukou jiného, znepokojovala jej mocně. Stav ten přecházel zvolna v jakési šílenství.

Čekati ještě měsíc na tento způsob nebyl by s to býval. Beránek stával se divokým.

„Nuže tedy jděte,“ řekl Bidulph, „Craig a Fry budou Vás provázeti kamkoli půjdete.“

„Jak se líbí,“ odvětil Kin-Fo, „ale musím Vám oznámiti, že se proběhnou.“

„Jsou to dobří běhouni, milý pane; poběhnou a nebudou šetřiti nohou svých.“

Kin-Fo vrátil se do svého yamenu a bez prodlení konal přípravy na cestu.

Soun, k největší zlosti své — nebyl milovníkem změny místa — měl doprovázeti pána svého. Avšak neopovážil se klásti odpor, jenž byl by ho jistě stál hezký kousek jeho copu.

Co se týká Fry-Craiga, ti jakožto praví Američané, byli vždy připraveni na cestu a třeba až na konec světa. Pouze jedinou otázku učinili:

70 Číňanovy nehody v Číně

„Kam pán“ — řekl Graig.

„Půjde?“ dodal Fry.

„Do Nan-Kingu nejprve a potom k čertu.“

Craig-Fry usmáli se zároveň. Byli u vytržení! K čertu! Nic je nemohlo více těšiti. Rychle rozloučili se s ctihodným Vilémem J. Bidulphem a vzali na se oděv čínský, by nevzbuzovali přílišnou pozornost na cestě po říši nebeské.

Za hodinu přišli Craig a Fry majíce tlumok po boku a revolvery za pasem do yamenu.

Když nastala noc, opustili Kin-Fo a jeho druhové tiše přístav americké osady vstoupivše na parník, jenž koná službu mezi Shang-Haiem a Nan-Kingem.

Cestování jest pouhou procházkou. Dříve než za dvanáct hodin může parník s použitím přítoku moře dojeti po modré řece až k starému hlavnímu městu jižní Číny.

Na této krátké cestě nestarali se Craig-Fry příliš o vzácného Kin-Fo-a prohlédnuvše si dříve opatrně všechny pocestné. Znali filosofa, — který obyvatel tří osad nebyl by znal toho dobrého a vlídného člověka! — i byli přesvědčeni, že se nenalezá na lodi. Potom věnovali všecku pozornost klientu stoleté, ohledávajíce rukou zábradlí, o které by se mohl opřítí, zkoumajíce nohama schody, po kterých měl jíti, vzdalovali jej od topení, poněvadž kotly se jim zdály podezřelými, žádali jej, by vyhnul se větru večernímu a chladnu noci vlhké, by nenastydnu, pečovali, by otvory jeho kabiny byly vždy úplně zavřeny, kárali Souna, nedbalého sluhu, který nebyl nikdy tu, kdy ho pán měl zapotřebí, i zastupovali jej v čas potřeby, přinášejíce čaj a večeři, konečně i líhali u dveří kabiny Kin-Fo-a, na vše připraveni, ochranné pasy majíce kolem beder, by mu přispěli ku pomoci pro případ výbuchu nebo srážky, kdyby parník potopil se ve vlnách řeky. Ale nepříhodilo se nic, čím byla by oddanost Fry-Craiga podrobena bývala opravdové zkoušce. Parník jen letěl po vlnách Vusungu, zabočil do Yang-Tse-Kiangu čili modré řeky, obejel ostrov Tsong-Ming, nechal za sebou světla On-Songu a Langchanu, plul s přítokem provincií Kiang-Sou a 22. ráno složil pocestné živé a zdravé na nábřeží starého města císařského.

Díky oběma strážcům, cop Sounův nebyl na té cestě zkrácen ani o čárku. Lenocho ten neměl tudíž příčiny k stížnostem.

Kin-Fo opouštěje Shang-Hai nešel bez příčiny do Nan-Kingu. Doufal totiž, že tu nalezne filosofa.

Bylo totiž podobno pravdě, že by Vanga vzpomínky staré vábily do tohoto nešťastného města, jež bylo hlavním středem vzpoury Tchang-Mao-ův. Což nebylo obsazeno a hájeno skromným učitelem, hrozným Rong-Siéu-Tsienem, jenž stal se císařem Tai-pingů a držel dlouhý čas v hrůze panovačnost mandžůů? Neprohlásil v tomto městě novou dobu „velkého míru“.

Neotrávil se tuto, r. 1864 by neupadl živ v ruce nepřátel. Není to zdejší starý palác královský, z něhož uprchnul jeho mladý syn, ježž lapli císařští, kteří mu srazili hlavu. Nebyly ze středu rozvalin toho města bořícího kosti jeho vyhrabány z hrobu a hozeny na pospas divoké zvěři. Či to nebyla krajina ta, kde sto tisíc starých druhů Vangových bylo povražďeno za tři dny.

Pročež bylo možno, že filosof pocítiv touhu po domově, po změně osudu svého odebral se v tato místa, plná osobních vzpomínek pro něho. Odtud mohl dospěti za několik hodin do Shang-Haie, připraven k ráně. —

Z příčin těch odebral se Kin-Fo do Nan-Kingu maje v úmyslu zastavit se tu. Kdyby tu našel Vanga, byl by mu pověděl vše a tak bylo by ukončeno šeredné postavení to. Kdyby se tu Vang neobjevil, chtěl pokračovati v cestách svých po říši nebeské až do dne, kdy by uplynula lhůta, kdežto neměl se více čeho báti svého starého učitele a přítele.

Kin-Fo provázen dvěma strážci a sluhou svým Sounem, odebral se do hostince ležícího v jedné ze čtvrtí málo lidnatých, odkud rozkládají se jako poušť tři čtvrti starého města hlavního.

„Cestuji pode jménem Ki-Nan,“ pravil Kin-Fo soudruhům, „a očekávám, že moje pravé jméno nebude proneseno za žádnou záminkou.“

„Ki —“ řekl Craig.

„Nan,“ dodal Fry.

„Ki-Nan,“ opětoval Soun.

Každý pochopí, že Kin-Fo, jenž prchal před obtížnou slávou v Shang-Haii, neměl chuti setkati se s ní opět na cestě. Ostatně Fry-Craigovi neřekl ničeho o možné přítomnosti mudrce v Nan-Kingu. Starostliví ti jednatelé byli by učinili množství opatření, která ovšem srovnávala by se s cenou jich klienta, avšak byla by tomuto velice obtížná. V skutku, s milionem v kapse, kdyby se ubírali krajinou podezřelou, nemohli by ani býti opatrnějšími. Avšak zdali to nebyl milion, který stoletá světila jich střezení?

Den celý ztráven prohlížením čtvrtí, náměstí a ulic Nan-Kingu. Od brány

západní k východní, od severu k jihu proběhli rychle město zbavené dřívějšího lesku svého. Kin- Fo kráčet šťastně, mluvě málo a tím více prohlížeje.

Nikde neobjevil se podezřelý obličej ani na průplavech, kde se prohání větší část obyvatelstva, ani v ulicích dlážděných, pokrytých sutinami, jež pokryty byly bejlím.

Žádný cizinec neobjevil se pod sloupovým mramorovým na polo shořeným, nebo podél zdí popálených, jež naznačovaly místo císařského paláce, který byl jevištěm posledního krutého zápasu, v němž byl nepochybně Vang vytrval až na konec. Nikdo neskrýval se před zraky diváků ani v okolí yamenu katolických misionářů, jež chtěli Nankiňané povraždit r. 1870, ani v okolí továrny na zbraň, nedávno zbudované z nezničitelných cihel pověstné věže porcelánové, jimiž Tai-pingové pokryli půdu.

Kin-Fo nezdál se unaven a kráčet statně dále. Za ním byli neunavili jeho akolyti, kdežto ubohý Soun, nezvyklý takovému cviku, zůstával pozadu; vyšli branou východní a nalezali se v pusté planině.

Objevila se jim nedaleko hradby městské nekonečná cesta s ohromnými zvířecími podobami žulovými po obou stranách.

Kin-Fo ubíral se po této cestě krokem velmi rychlým.

Na konci byla uzavřena malým chrámem. Za tím nalezal se „tumulus“, vysoký jako pahrbek. Pod tímto kopcem odpočíval Roug-On, který byl se stal císařem, jeden z oněch smělých vlastenců, kteří před pěti sty lety bojovali proti nadvládě cizinců. Zdali neodebral se filosof sem, by se pokochal v slavných vzpomínkách u hrobu samého, v němž odpočíval zakladatel dynastie Mingů.

Tumulus byl pustý, chrám opuštěný. Nebylo tu jiných strážců, leč velikáni pracně z mramoru vytesáni, fantastická zvířata, jež samotná zdobila dloubou cestu.

Avšak nade dveřmi chrámu uzřel Kin-Fo, ne bez hnutí, několik znamení, jež tam byla vryla ruka nějaká. Přiblížil se a četl tyto tři litery:

V. K.-E

Vang! Kin-Fo! Nebylo pochybnosti, že filosof tu byl nedávno.

Kin-Fo neřekl ničeho, ohlížel se, hledal — nebylo tu nikoho.

Večer vrátili se Kin-Fo, Craig, Fry, Soun, který již sotva nohy vlekl, do hostince a druhého dne ráno opustili Nan-King.

Kapitola XII.

Kdo jest onen pocestný, ježž viděti lze na všech splavných a sjezdnych cestách, na průplavech i řekách nebeské říše?

Ubírá se stále ku předu nevěda večer ještě, kde že bude zítra. Probíhá města, aniž by je viděl; do hostinců a krčem vchází jen, by tam pospal několik hodin, a nezastaví se déle v restauracích, leč co by něco snědl. Nešetří peněz, mrhaje, ba vyhazuje, by zrychlil cestu svou.

Není to obchodník, ježž zabývá se věcmi obchodními. Není to také mandarin, jemuž byl ministr světil důležité a nutné posláni. Není to umělec, který vyhledává krásy přírody.

Není to také učelec, který hledá ukojiti touhu svou po starých památkách uzavřených v kláštorech staré Číny. Není to student, ježž by cestoval ku pagodě „zkoušek“, by tam nabyt hodnosti universitní, ni kněz Budhy, ježž chodí po kraji, by prohlížel polní oltáře, zřízené mezi kořeny posvátného banyanu, ani poutník, ježž by šel naplniti slib jedné z pěti posvátných hor nebeské říše.

Jest to domnělý Ki-Nan, provázen Fry-Craigem, vždy čilými, a Sounem, jemuž ubývá síl vždy více. Jest to Kin-Fo, v podivné náladě duševní, ježž nutí jej hledati Vanga a prchati před ním, ježž posud není k nalezení.

Jest to klient stoleté, který tímto sem tam přebíháním chce zapomenouti svoje postavení a hledá snad záštitu proti nebezpečím neviditelným, jimiž ohrožen býti se domnívá. Nejlepší střelec chybí se cíle pohyblivého a a Kin-Fo chtěl býti cílem, který se stále pohybuje.

Pocestní byli v Nan-Kingu vstoupili na jeden z rychlých parníků amerických, velikých to hostinců plovoucích, ježž konají službu na řece modré. Za šedesát hodin vystoupili na břeh v Ran-Kéu, aniž byli by pozorovali zvláštní útvar skalní „malý sirotek“ zvaný, ježž strmí uprostřed proudu Yang-tze-Kiangu a jehož vrchol zdobí chrám, v kterém koná službu několik bonzů.

V Ran-Kéu, ležícím u stoku řeky modré a její velkého přítoku Rau-Kiangu, zdržel se bloudící Kin-Fo pouze půl dne. Tu byla také památka řádění Tai-pingů, totiž rozvaliny hrozné; avšak ani v tomto městě obchodním, které jest jaksi přívěskem čelnějšího místa Ran-Yang-Fu, ležícího na pravém břehu přítoku, ani v U-Tchang-Fu, hlavním městě provincie Ru-Pé, ležícím na pravém

břehu řeky, nezanechal nedostizitelný Vang ani stopy svého pobytí. Ani hrozná písmena, jež našel Kin-Fo v Nan-Kingu nad hrobem bonze korunovaného.

Jestliže Craig a Fry se domnívali, že na této cestě řídí čínskou, budou s to, pozorovati způsoby lidu a prohlédnouti si města, shledali, že jsou zklamáni. Neměli ani tolik času, by si učinili krátké poznámky a dojmy jejich scvrkly se na pouhá jmena měst neb městysů aneb na den, kterého se to stalo (datum). Avšak oni nebyli ani zvědavými ani mluvnými.

Nemluvili téměř nikdy. K čemu také? Co si myslil Craig, myslil si také Fry. Byl tudíž možným pouhý monolog. Jako jejich klient nepozorovali dvojí vzezření větší části čínských měst, jež jsou mrtvá ve středu, ale živá velice v předměstích. V Ran-Kéu sotva si povšimli čtvrti evropské s ulicemi širokými a rovnými, s pěknými domy a stinným stromořadím na břehu řeky modré. Měli oči pouze pro jednoho člověka a ten zůstal neviditelným.

Následkem vyšší vody mohl parník plouti ještě o sto třicet mil dále až do Lao-Ko-Kéu.

Kin-Fo nehodlal vzdáti se tohoto způsobu cestování, který se mu zvláště líbil. Naopak, umínil si, plaviti se tak daleko, pokud řeka Kan-Kiang bude splavnou. Ostatní pak se podá samo.

Craig a Fry přáli si rovněž, by cestování to trvalo po celý čas. Na lodi bylo střezení snadnější, nebezpečí menší. Později, na silnicích méně bezpečných v Číně střední, bylo se nadíti větších obtíží.

Soun byl také spokojen s tím životem na parníku. Nemusil choditi, nedělal pranic, ponechav pána svého na starosti Craig-Fry-ovi staraje se jen o vyspání v koutě svém po řádném snídání, obědu a večeři — a kuchyně byla dobrá.

Ve způsobě stravy nastala na palubě za několik dní později změna, která každému jinému, mimo toho nevědomce, byla by pověděla, že pocestní změnili zeměpisnou šířku.

Při jídle totiž nahrazena rýže žitem ve způsobě chleba nekvašeného, jenž měl příjemnou chuť, požíván, jakmile vyšel z peci.

Soun, pravý Číňan z jihu, pohřešoval nerad obvyklou rýži. Uměl tak obratně malými hůlkami vybírat zrnka z mísy a dopravovati do velikých úst svých, a spotřeboval jich notnou část! Rýže a čaj, což jiného přál by si pravý syn nebe!

Parník, pluje po řece dále, dostal se do krajin žitných. Tam změnilo se vzezření půdy. Na obzoru objevily se vrchy, opatřené hradbami zřízenými od

staré dynastie Mingů. Místo umělých břehů, které svíraly vodu řeky, nastoupily nízké, ploché břehy, jež připouštěly rozšíření vody na újmu hloubky její. Objevilo se hlavní sídlo Guan-Lo-Fu.

Kin-Fo ani nevystoupil na břeh během těch několik hodin, jež tu meškati musili za příčinou naložení paliva potřebného a vyřízení celních záležitostí. Což byl by také činil v městě, které mu bylo naprosto lhostejným? Pokud nenalezl stopy mudrce, měl toliko jedno přání, vnikati dál a dále do vnitra Číny, neboť i kdyby Vanga nevypátral, byl jist, že Vang také nenalezne jeho.

Po Guan-Lo-Fu objevila se dvě jiná města, vystavená proti sobě, a sice obchodní město Fan-Tcheng na levém břehu a město hlavní okresu Siang-Yan-Fu na břehu pravém; první, předměstí oživené, lidnaté a obchodní, druhé, sídlo úřadů, více mrtvé nežli živé.

Za Fan-Tchengem zabočuje řeka Ran-Kiang ostrým úhlem na sever a jest splavnou až do Lao-Ro-Kéu. Avšak dále nemohl parník jeti pro nízkou vodu.

Stav věcí se nyní změnil. Z této poslední stanice nastal jiný způsob cestování. Bylo nutno opustit cestu vodní, „silnici to, Která jde,“ i musili jíti sami a místo klidné jízdy lodi, nastala obtížná jízda po bídých cestách v chatrných povozech, jež jsou ve zvyku v říši nebeské. Ubohý Soun! Nastala proň doba namahání, zmatku a výčitek.

A vskutku, kdo byl by následoval Kin-Fo-a na této podivné cestě a pouť z kraje do kraje, z města do města, byl by měl dosti co činiti! Jednoho dne jel ve voze, ale v jakém! klec pevně přibitá na nápravě o dvou velikých kolech s velikými železnými hřeby, tažena dvěma mezky jankovitými a kryta prostým plátnem, skrze které pronikal tak dobře dešť, jako prorážely paprsky sluneční.

Druhého dne seděl v nosítkách, jež nesli mezci; druh to jakési strážní budky zavěšené na dvou dlouhých tyčích bambusových, jež házela se a houpala při každém hnutí tak mocně, že loď byla by při tom praskala ve všech svých částích.

Craig a Fry jeli jako strážci po obou stranách na oslích, jižto pohybovali se ještě hůře nežli povoz. Soun v čase, kdy bylo třeba pohybovati se rychleji, ubíral se pěšky mruče, kleje a posilňuje se více než bylo přiměřeno častými doušky pálenky kao-liangské. Pociťoval také houpání zvláštní, avšak příčinou toho nebyla nerovnost půdy! Zkrátka malá tlupa nebyla by se roztrásla více na bouřlivém moři.

Na koních — ovšem k neuvěření špatných — vjel Kin-Fo s družinou svou

do Si-Guan-Fu, starého to hlavního města říše středu, v kterém sídlili císařové z rodu Tangů.

Dospěli do té vzdálené provincie Chenti a projítí její nekonečné pláně pusté a holé, jaké to nesnáze a nebezpečí musil člověk podstoupiti.

Májové slunce v šíři téže, jako jižní Španělsko, metalo na zemi paprsky své nesnesitelné a drobný písek zdvihal se po cestách, jež neměly základu kamenného. Z chumelice žluté, jež vznášela se ve vzduchu jako pára zhoubná, nevyšel člověk leda šedý od hlavy až k patě. Byla to krajina „loessu“, zvláštního to útvaru geologického, jenž nalezá se pon/e v severní Číně, jenž není zemí a není skalinou, nýbrž lépe řečeno, kámen, který posud neměl času stvrdnouti.

Co se týká nebezpečí, byla opravdu značná v krajině, kde stráže policejní mají neobyčejný strach před bodnutím dýky loupežnické. Jestliže v městech tipaosové nechávají ničemům volnost a v lidnatém městě lidé se neodváží v noci do ulice, což mysliti si lze o bezpečnosti na silnicích! Několikrát zastavily se podezřelé tlupy před pocestnými, zvláště když ubírali se hlubokými roklemi, utvořenými ve vrstvách loessu; ale pohled na Craig-Fry-a, vlastně na jich revolvery za pasem, udržoval na uzdě tuláky na silnicích. Přes to pociťovali příležitostně jednatelé stoleté opravdové starosti, ne o sebe, nýbrž o milion, který doprovázeli. Byloť jedno zcela, padl-li Kin-Fo dýkou Vanga, nebo nějakého zákeřníka. Byla to vždy pokladna společnosti, jež postihla rána ta.

Ostatně Kin-Fo v těchto okolnostech jsa výborně ozbrojen, byl vždy připraven k obraně. Život jeho byl mu nyní milým a jak pravili Craig-Fry, „byl by se dal zabit, by jej zachoval.“

V Si-Guan-Fu nebylo lze očekávati stopu filosofa. Starý Tai-ping nikdy by tuto nehledal útočiště. Pevné hradby tohoto města nemohli povstalci prorazit a byla tu také silná obsádka mandžuská. Nebyl-li milovníkem podivných starožitností, jichž bylo značné množství v tomto městě, nebo znakem tajných nápisů, jichž museum zdejší zvané „les tabulkový“ chová hojnost velikou, proč byl by sem chodil Vang?

Kin-Fo také hned druhého dne po svém příchodu opustil toto město, které jest důležitým střediskem pro obchod mezi vnitřní Asií, Tibetem, Mongolském a Čínou, i dal se směrem k severu.

Přes Kao-Liu-Sien a Sing-Ton-Sien, sledující údolí řeky Uei-Ro, jejíž voda má žlutou barvu od loessu, kterým vyryla si řečiště, dospěla malá tlupa do Rua-Čeu, střediska to hrozného povstání muzulmanského r. 1860. Odtud dospěl

Kin-Fo se svými druhy ne bez velikých obtíží do tvrze Tong-Kuan, ležící při stoku řek Uei-Ro a Ruang-Ro.

Ruang-Ro jest pověstná řeka žlutá. Teče přímo od severu, protéká provincie východní a ústí do moře, jež má dle ní jméno, ač jest tak žlutá, jako jest červené moře červeným, bílé moře bílým, nebo černé moře černým. Slavná to řeka, původu nebeského bez pochyby, poněvadž její barva jest barvou císařovou, dcera nebe, ale také „svízel čínská“ pro své hrozné záplavy, jež částečně zničily průplav císařský.

V Tong-Kuanu byli by pocestní bývali bezpečni i v noci. Není to město obchodní, nýbrž vojenské, mající obyvatelstvo stálé ne kočovné Tatarské Mandžy, jizto jsou jádrem čínského vojska. Možná, že měl Kin-Fo v úmyslu, odpočinouti si několik dní. Snad hledal v příhodném hostinci slušný pokoj, dobrou tabuli, dobrou postel, — což bylo by milým bývalo Fry-Craigovi a zvláště Sounovi.

Avšak tento nemotora, jež stálo to hezký kousek jeho copu, dopustil se té hlouposti, že v celnici místo přijatého jména udal opravdové. Zapoměl, že to není více Kin-Fo, nýbrž Ki-Nan, jemuž sloužil.

Jaká to zlost! Bylo nutno opustit bez prodlení město. Jmeno to způsobilo nesmírný povyk. Slavný Kin-Fo přibyl do Toun-Kuanu! Každý chtěl viděti toho zvláštního člověka, „jehož jediným přáním bylo státi se stoletým“.

Polekaný pocestný, provázen svými strážci a svým komorníkem, neměl téměř ani dosti času utéci před sbíháním zvědavců, kteří jej pronásledovali při každém kroku. Pěšky, tenkrát vskutku pěšky, spěchal podél příkrých břehů žluté řeky i běžel tak dlouho, až sám i druhové jeho klesli vysílením v malém městě, kde mu jeho inkognito zabezpečilo pokoj na několik hodin.

Soun na dobro zničen neodvážil se říci ani slova. S krátkým copem svým, jenž podobal se ohonu krysy, stal se předmětem posměchu a vtipů urážlivých. Uličníci sbíhali se kolem něho a pokřikovali naň velmi sprostě.

Přál si brzo někam dorazit! Ale kam? když pán jeho — jak byl řekl Vilému J. Bidulphovi — chtěl jíti pořád cestou za nosem! —

V malé vsi, dvacet lisů od Tong-Kuanu, kde Kin-Fo nalezl útočiště, nebylo koní, ni oslů, ani vozu ani nosítek. Nebylo jiné pomoci, leč zůstat tu, nebo jíti dále pěšky. To nebylo s to rozveseliti chovance filosofa Vanga, jenž v tuto chvíli osvědčil se malým filosofem. Vinil celý svět a přec byl jen sám vinen. Ah, jak litoval času ztráveného pohrdáním tohoto života. Třeba-li člověku k poznání

štěstí, by zkusil nudnost, bídu i svízele, jak říkal Vang, poznal to vše nyní a sice důkladně.

A na této cestě potkával lidi hodně, kteří neměli haléře, avšak byli přes to šťastnými. Pozoroval různé způsoby štěstí, které propůjčuje práce konaná vesele.

Tu byli to rolníci sehnutí nad brázdou; tam zase dělníci, jižto zpívali, konající práci svou. Zdali to nebyl nedostatek práce, jenž zavinil u Kin-Fo-a nedostatek přání a následkem toho nedostatek štěstí. Ah, poučení to bylo řádné! Aspoň se tak domníval!; — Ne tak, příteli Kin-Fo, nebylo tomu tak!

Hledající po celé vsi a klepavše na všechna vrata našli Craig a Fry konečně povoz, ale jediný. Také měla pouze jedna osoba v něm místo a nebylo tu tahouna.

Byl to jakýsi trakař — Pascalův trakař — vynalezený před ním starými vynálezci prachu, písma, kompasu a draků. V Číně nalezá se kolo toho nástroje, majíc příliš veliký průměr, ne na konci ramen, nýbrž u prostřed korby a pohybuje se tu, jako ústřední kolo některých parníků. Korba jest takto rozdělena ve dvě části, podél osy své a v jedné z nich může seděti pocestný a do druhé složí zavazadla svoje.

Motorem tohoto povozu jest a může býti pouze člověk, jenž jej netáhne, nýbrž strká ku předu. Nalezá se za pocestným, jemuž nebrání vyhlídku, jako kočí anglického cabu. Vane-li vítr příznivý, to jest od zadu, použije člověk této přirozené síly, která jej nic nestojí; vztýčí na předu povozu malý stožár a natáhne naň plachtu a věje-li vítr silnější, nejen, že nestrká trakař, nýbrž bývá ještě tažen — časem rychleji, nežli si přeje.

Povoz ten koupěn se vším, co k němu náleželo. Kin-Fo se do něho usadil. Vítr byl dobrý, plachta byla natažena.

„Nuže, Soun!“ pravil Kin-Fo.

Soun usadil se prostě v druhém oddělení korby. — „K voji!“ vzkřikl Kin-Fo zvukem, jenž nepřipouštěl odmluvy.

„Pane — jak — já!“ — odvece Soun, jehož nohy se ohýbaly, jak nohy unaveného honce.

„Obviňuj proto jen sebe, svůj jazyk a svou hloupost!“

„Ku předu, Soun!“ řekli Fry-Craig.

„K voji!“ opětoval Kin-Fo, pohlížeje na zbytek copu Sounova. „K voji, hovado a střež se padnouti, sice —“

Kin-Fo při tom dvěma prsty naznačil nůžky dávaje znamení Sounovi velmi

srozumitelně, tak že sluha neváhal více hoditi si řemen přes rameno a chopil se držadla oběma rukama. Fry-Craig postavili se po obou stranách a s pomocí větru ubírala se tlupa klusem dále.

Netřeba líčiti marný a málomocný vztek, jež pocítil Soun, vida se sniženým za tahouna. Avšak Craig a Fry byli tak citlivými, že jej ob čas vystřídali. Na štěstí zůstal vítr příznivým a pomáhal statně konaje práci z tří čtvrtin sám. Následkem středního kola bylo velmi snadno korbu udržeti v rovnováze a práce tahouna záležela v tom, jako u kormidelníka na lodi, aby povoz udržován byl v náležitém směru.

V tomto povoze dospěl Kin-Fo do severních provincií Číny, jda pěšky, když pociťoval potřebu narovnat si ztrnulé nohy, nebo jeda naopak, když si chtěl odpočinouti.

Kin-Fo takto, vyhnuv se Huan-Fu a Cofongu, postupoval podél příkrých břehů císařského průplavu, jenž asi před dvaceti lety, nežli řeka žlutá vrátila se do svého starého řečiště, tvořil pohodlnou splavnou cestu od Su-Čeu, kraje to čajového, až do Pekingu, v délce několika set mil.

Tak projel Tsinan, Ho-Kien, a vnikl do provincie Pé-Tche-Li, kde se nalézá Peking, čtvernásobné hlavní město nebeské říše.

Prošel takto Tien-Tsin, chráněný okružní zdí a dvěma tvrzemi, veliké to město se čtyřmi sty tisíci obyvatelů, do jehož přístavu, utvořeného spojením Pei-ha s kanálem císařským, dováží se bavlněné zboží z Manchesteru, vlněné látky, měď, železo, sirky německé, dříví santalové atd. — a vyváží se jujuby, listí lilí vodních, tabák tatarský atd., tak že obchody zdejší páčí se na sto sedmdesát milionů ročně.

Avšak Kin-Fo nedbal ani, by navštívil v památném Tsien-Tsinu slavnou pagodu odsouzenců pekelných; neprošel v předměstí východním zajímavé ulice „sosttilen“ a „starých šatů“; nesnídal v hostinci „harmonie a přátelství“, v němž hospodaří muzulman Leu-Lao-Ki, jehož vína jsou vyhlášena, nechť si Mahomed o tom myslí co chce; také neodevzdal svou velkou kastu červenou — a to z dobré příčiny — v paláci Li-Tchong-Tanga, místokrále provincie té od r. 1870, člena tajné rady i císařské rady, jenž má žlutou vestu a titul Fei-Tzé-Chao-Pao.

Ne! Kin-Fo projel Sounem tažen a strkán nábřeží, na nichž nalezaly se hory pytlů a solí; projel předměstí, osady anglickou a americkou, rejdiště, pokrytou dráhu songha, ječmene, sesamu, vína, hojné a bujné zahrady a sady zelinářské i ovocné, pláň, poskytující tisíce zajíců, koroptví, křepelek, jež loví sokolové

82 Číňanovy nehody v Číně

a ostříži. Všickni čtyři ubírali se po dlážděné cestě čtyry a dvacet mil dlouhé, vedoucí do Pekingu uprostřed stromů všeho druhu a vysokého rákosí řeky a dospěli do Tong-Čeu, zdraví, Kin-Fo maje posud cenu dvou set tisíc dolarů, Craig-Fry čilí jako na počátku cesty, Soun hekaje, kulhaje na obě nohy a mající pouze tři palce dlouhý cop na temeni.

Bylo 19. června. Lhůta s Vangem umluvená vypršela za sedm dní.

Kde byl Vang?

Kapitola XIII.

„Pánové,“ pravil Kin-Fo svým dvěma tělesným strážcům, když kára se zastavila na počátku předměstí v Tong-Čeu, „máme jen čtyřicet lisů do Pekingu a já mám úmysl meškati tu tak dlouho, pokud nepozbude moci smlouva uzavřená mezi Vangem a mnou.“

V městě se čtyřmi sty tisíci obyvateli bude snadno žítí v skrytosti, nezapomene-li Soun, že pánem jeho jest Ki-Nan, prostý obchodník z krajiny Chen-Si.

„Ne, zajisté toho Soun nezapomene. Pro svou hloupost musil v posledních osmi dnech býti koněm i doufá, že pan Kin-Fo —“

„Ki“ — ozval se Craig.

„Nan!“ dodal Fry.

„— jej nebude déle zdržovati od obyčejného zaměstnání. Nyní pak, s ohledem na unavenost, žádá, by mu pan Kin-Fo —“

„Ki“ — řekl Craig.

„Nan!“ dodal Fry.

„— dovolil spátí aspoň osm a čtyřicet hodin.“

„Po osm dní třeba, chceš-li!“ odvece Kin-Fo, „aspoň budu jist, když spíš, že netlacháš.“

Kin-Fo a jeho druhové jali se hledati vhodný hostinec, o který nebyla nouze v Tong-Čeu. Toto veliké město není vsutku ničím jiným, leč velikým předměstím pekingským. Cesta dlážděná spojuje toto předměstí s hlavním městem a po stranách téže nalezájí se villy, domy, dvory, hrobky, malé pagody, zelené zahrádky a po celé této trati hemží se stále vozy, jezdci a pěší.

Kin-Fo znal město a dal se dovésti do Taë-Uang-Miao „chrámu to knížat samostatných“. Jest to prostý klášter proměněný v hostinec, v němž cizinci naleznou pohodlné obydlí.

Kin-Fo, Craig a Fry usadili se hned; oba jednatelé v jizbě vedle neznámého klienta svého.

Soun pak zmizel, odebrav se do kouta sobě vykázaného, by tam spal a nebylo ho více viděti.

Za hodinu opustili Kin-Fo se svými věrnými jizby svoje, nasnídali se řádně a tázali se, co mají počítí.

„Dlužno snad,“ odvětili Craig-Fry, „čísti úřední noviny, bychom viděli, zdali tam není nějaký článek, jenž by se nás týkal.“

„Máte pravdu,“ odpověděl Kin-Fo. „Možná že se dovíme, kam se poděl Vang.“

Všickni tři opustili hostinec. Z opatrnosti kráčeli akolyti oba po straně klienta svého prohlížejíce si jdoucí kolem a nepřipouštějíce, by kdo se mohl k němu přiblížiti. Šli tak úzkými ulicemi města až se dostali na nábřeží. Tam koupili číslo novin úředních a nahledli v ně.

Nic, pranic, leč slib dvou tisíc dollarů nebo třináct set taětů tomu, kdo by oznámil Vilému J. Bidulphovi nynější obydlí pana Vanga ze Shang-Haie.

„Tedy posud se neobjevil!“ řekl Kin-Fo.

„Nečetl nejspíše vyhlášku, která se jeho týče,“ řekl Craig.

„Tedy ještě považuje smlouvu za závaznou,“ dodal Fry.

„Kde asi vězí?“ zvolal Kin-Fo.

„Pane,“ pravili Fry-Craig, „domníváte se více ohroženým býti za posledních dnů, pokud trvá smlouva.“

„O tom nelze pochybovati,“ odvece jim Kin-Fo.

„Nezná-li Vang změnu mého postavení, a to se podobá pravdě, nebude s to vyhnouti se vykonání slibu učiněného. Budu tedy po jednom, dvou, třech dnech více ohrožen nežli dnes a po šesti ještě více.“

„Avšak po uplynutí lhůty? —“

„Nebude mi více báti se čeho.“

„Nuže pane,“ odpověděli, „jsou tři prostředky, chrániti Vás přede všelikým nebezpečím během těch šesti dnů.“

„Který jest první?“ tázal se Kin-Fo.

„Jíti do hostince,“ pravil Craig, „tam se zavřítí do pokoje a čekati do vypršení lhůty.“

„A druhý?“

„Nechat se zavřítí jako zločinec,“ řekl Fry, „a dlíti v bezpečném vězení tong-čenském.“

„A třetí?“

„Nechat se vyhlásiti za mrtvého,“ odvětili Fry-Craig, „a vstáti z mrtvých, až nastane Vám doba bezpečnosti.“

„Neznáte Vanga!“ vykřikl Kin-Fo. „Vang dovede vniknouti do mého hostince, do mého hrobu. Jestliže mne posud nezabil, tož patrně nechtěl to učiniti, považuje za lepší nechati mne v nepokoji a čekání. Kdož pak může znáti jeho důvody. Každým způsobem volím raději čekati na svobodě.“

„Čekejme! — Zatím! —“ řekl Craig

„Se mi zdá, že —“ dodal Fry.

„Pánové,“ odvětil Kin-Fo zkrátka, „učiním, co uznám za dobré. Ostatně, zemru-li do 25. toho měsíce, což ztratí Vaše společnost?“ —

„Dvě stě tisíců dolarů,“ odvětili Fry-Craig, „dvě stě tisíc dolarů, jež bude jí vyplátit Vaším právním dědicům.“

„A já ztratím veškeré jmění a k tomu život. Mně tudíž na věci té záleží více nežli Vám. —“

„Toť pravda!“

„Toť jisto.“

„Stěžejte mne tedy dále, jak uznáte za dobré, ale já budu jednati dle své vůle.“ Nemohli tomu odporovati.

Craig-Fry musili se odhodlati k pilnějšímu střežení svého klienta a zvýšiti svou opatrnost. Avšak netajili si, že postavení to se stávalo každým dnem horší.

Tong-Čeu jest jedno z nejstarších měst nebeské říše. Ležíc na jednom rameni řeky Pei-ho, jež přetvořeno v průplav, a zároveň na kanálu, jenž je spojoval s Pekingem, bylo sídlem čilého obchodu. Zvláště čilý život panuje na předměstích.

Kin-Fo a jeho dva druhové byli nemálo překvapeni touto živostí, když přišli k nábřeží, kde zakotveny čluny a džonky obchodní.

Ostatně domnívali se Craig a Fry po zralém uvážení všeho, že jsou nejbezpečnější uprostřed největšího hemžení. Smrt jejich klienta měla dle ujednání zdáti se samovraždou.

List, jenž měl u něho býti nalezen, nepřipustil by v tom ohledu žádnou pochybnost. Vangovi záleželo na tom, by jej zavraždil za jistých okolností, které se nenaskytovaly uprostřed ulic oživených ani na veřejných náměstích. Následkem toho nepotřebovali se strážcové Kin-Fo-a obávatí přepadení náhlého. Bylo potřebí toliko přesvědčiti se, zdali lstivý Tai-ping je nestopuje od té doby, kdy opustili Shang-Hai. Proto si bedlivě prohlíželi každého kolem jdoucího.

Náhle zaslechli jméno, které nemálo podráždilo jejich uši.

„Kin-Fo, Kin-Fo!“ křičelo několik mladých Číňanů, jež vyskakující uprostřed houfu tleskali rukama.

Byl Kin-Fo poznán a mělo jeho jméno účinek obvyklý.

Hrdina náš bezděčně se zastavil.

Craig-Fry drželi se vedle něho připraveni jsoouce pro případ potřeby, krýtí jej těly svými.

Avšak nebyl to Kin-Fo, jehož týkaly se tyto výkřiky. Nikdo ani netušil, jak se zdálo, že se tu nalezá. On pak se zastavil, jsa zvědavým, co znamená to pronášení jeho jména.

Houf lidu, muži, ženy a děti seběhli se kolem potulného zpěváka, jenž jak se zdálo těšil se značné přízni pouličního obecenstva. Křičelo se, tleskalo a již napřed pochvala projevována.

Vida zpěvák, že jest pohromadě postačitelné posluchačstvo, vyňal z kapsy kabátu svého balík ilustrovaných, barevných plakátů a hlásal zvučně takto:

„Pět stráží stoletého!“

Bylať to proslavená píseň, která se zpívala po celé říši nebeské!

Craig-Fry chtěli odvéknouti klienta svého, avšak Kin-Fo si umínil tentokráte zůstatí. Však ho nikdo neznal. Neslyšel posud píseň, jež vypravovala jeho činy a skutky. Zachtělo se mu, ji slyšeti.

Zpěvák počal takto:

„Za první stráž osvětčuje měsíc špičatou střechu domu v Shang-Haii, Kin-Fo jest mlád. Jest mu dvacet roků. Podobá se vrbě, jejíž první listy ukazují malé špičky své zelené!“

„Za druhé stráž osvětluje měsíc stranu bohatého yamenu. Kin-Fo jest čtyřicet roků stár. Jeho deset tisíc obchodů daří se výborně. Sousedi zpívají mu chvalozpěvy.“

Zpěvák měnil svou fysiognomii a zdál se starším při každém verši. Odměněn hlučnou pochvalou.

Pokračoval takto:

„V třetí stráž osvětluje měsíc prostor. Kin-Fo má šedesáte let. Po zelených listech leta objevují se žluté kopretiny podzimku.“

„Ve čtvrté stráž zapadl měsíc. Kin-Fo jest osmdesát roků stár. Tělo jeho se scvrklo jako tělo raka mořského ve vodě vařící. Zapadá! zapadá, jako hvězda noční.“

„Za páté stráž pozdravují kohouti nastávající den. Kin-Fo má sto let.

Umírá po vyplněném přání; ale posměvačný kníže Jen odpírá přijetí jeho. Kníže nemiluje lidi příliš starých, kteří tlachají zpozdile na jeho dvoře. Starý Kin-Fo nemoha naleztí pokoje nikde, bloudí na věky!“

Luza tleskala a zpěvák prodal na sta písně své, výtisk za tři sapeky!

Proč by Kin-Fo nekoupil si také jednu. Vyňal něco drobných z kapsy a maje plnou ruku, vztáhnul ji ku předu přes první řady houfu.

Náhle zavřela se nika jeho! Peníze mu vypadly a válely se po zemi —

Naproti němu byl člověk, jehož pohledy setkaly se s jeho.

„Ah!“ vzkřikl Kin-Fo, nemoha utlumiti výkřik ten, jenž byl zároveň otázkou.

Fry-Craig přiskočili k němu domnívajíce se, že jest poznán, ohrožen, raněn nebo snad i mrtev!

„Vang!“ vzkřikl.

„Vang!“ opakovali Craig-Fry.

Byl to vskutku Vang sám! Uzřel starého svého chovance; ale nevrhl se naň; odstrčiv rychle poslední řadu houfu dal se na útek veškerou rychlostí, jež byly schopny jeho dlouhé nohy!

Kin-Fo neotálel. Chtěl sprostít srdce svoje nesnesitelného břemene a jal se stíhati Vanga, sledován Fry-Craigem, jižto nechtěli jej ani předstihnouti, ani pozadu zůstatí.

Poznalit také filosofa zmizelého a poznali z překvapení, jež osvědčil, že neočekával uzítí více Kin-Foa, jako Kin-Fo neočekával naleztí jej.

Ale proč prchal Vang? Bylo to nepochopitelné; avšak on utíkal, jako by mu byla v patách všechna policie nebeské říše.

Nastal hon šílený.

„Nejsem na mizině! Vangu, Vangu! Ne zničen!“ křičel Kin-Fo.

„Bohat! bohat!“ opětovali Fry-Craig.

Avšak Vang byl příliš daleko, by slyšel a rozuměl slova ta, jež měla ho zadržeti. Přeběhl nábreží kanálu a dostal se ku vchodu západního předměstí.

Tři stihatelé jen letěli za ním, ale nebyli s to dohnati jej.

Naopak uprchlík vzdaloval se vždy více od nich.

Asi půl tuctu Číňanů sledovalo Kin-Fo-a, mimo několik tipaosů, jižto považovali za zlosyna člověka, jenž tak utíkal.

Podivné divadlo poskytovala tato tlupa supající, hulákající, řvoucí, jež sesílana ještě četnými dobrovolníky. V okolí zpěváka slyšeli dobře, jak Kin-Fo

pronesl jméno Vangovo. Ale na štěstí nepronesl mudrc jméno chovance svého, jinak bylo by celé město běželo za člověkem tak proslaveným. Avšak také jméno „Vang“, náhle pronešené, vzbudilo úžas. Vang byl osobou záhadnou, na jejíž nalezení určena nesmírná odměna. To se vědělo vůbec. Tak běžel Kin-Fo za svým jméním osm set tisíc dolarů, Craig-Fry za dvěma sty tisíci pojištěnými, ostatní za dvěma tisíci odměny slíbené i pochopí každý, že tu byla příčina závažná, by všickni natahovali nohy své.

„Vangu, Vangu! Jsem bohatší nežli dříve,“ volal stále Kin-Fo, pokud mu to bylo možno za rychlého běhu.

„Ne zničen, ne zničen!“ opětovali Fry-Craig.

„Zadržte, zadržte!“ volalo celé množství stíhající, jež rostlo cestou jako lavina.

Vang neslyšel nic. Tiskna lokte k prsoum nechtěl se unaviti odpovídáním, ani zmírniti rychlost svou obracením hlavy své.

Proběhli předměstí. Vang pustil se cestou podél kanálu. Na této skoro pusté cestě měl volnější pole. Rychlost jeho se zvýšila; avšak dle toho zvýšili také stíhatelé svoje snahy.

Šílený běh tento trval již skoro dvacet minut. Nikdo nemohl předvídati jaký bude konec. Zatím zdálo se, že uprchlík ochabuje. Vzdálenost jeho dosavadní od stíhatelů stávala se menší.

Vang asi to také cítil a zahrnul stranou i zmizel za zeleným křovím malé pagody, po pravé straně.

„Deset tisíc taětů, kdo jej zadrží!“ křičel Kin-Fo.

„Ya! ya! ya!“ řvali ti přední.

Všecko běželo stranou po stopě filosofa okolo zdi pagody.

Vang se objevil znovu. Běžel úzkou cestou příčnou podél kanálu ovlažujícího, a, by oklamal stíhately, učinil novou okliku a dostal se na cestu dlážděnou.

Ale bylo patrné, že ochabuje, také se ohlížel častěji. Kin-Fo, Craig a Fry nebyli posud unaveni. Běželi, letěli a ni běhouni taětoví nebyli s to je předhoniti.

Konec běhu nastával. Byla to již jen otázka času a to poměrně krátkého — několika asi minut.

Všickni, Vang, Kin-Fo, jeho druhové, přiběhli k místu, kde vede přes řeku proslavený most „Palikas“ zvaný.

Osmnácte let dříve, 21. září roku 1860, nebyli by si tak snadno zjednali

volný přechod na tomto místě provincie Pé-Tché-Li. Silnice široká byla pokryta prchajícími jiného druhu. Armáda generála San-Ko-Li-Tzina, strýce císařova, odražená prapory francouzskými zastavila se u mostu „Palikas“, výtečného to díla uměleckého, se zábradlím z bílého mramoru, ozdobeným dvojitou řadou obrovských lvů. Tataři Mandžů, jinak udatní ve svém fanatismu, byli tu zničeni kulemi francouzskými.

Avšak nyní byl most, na němž bylo posud viděti stopy oné bitvy, zvláště na sochách otlučených, volný.

Vang ochabuje běžel přes silnici. Kin-Fo a ostatní, naloživše na se poslední síly svoje, blížili se. Již jen dvacet, potom patnácte a pak jen deset kroků je dělilo od prchajícího.

Bylo marné pokoušeti se zbytečným voláním zastaviti Vanga, jenž nemohl nebo nechtěl je slyšeti. Bylo nutno jej dohoniti, zastaviti, v čas potřeby spoutati. Potom mohlo následovati vysvětlení.

Vang chápal, že bude postižen, a poněvadž následkem úmyslu nevyvětlitelného zdálo se, že bojí se státi tváří v tvář naproti bývalému chovanci svému, odhodlal se nasaditi na to život svůj, by mu ušel.

A jedním skokem octnul se na zábradlí mostu a skočil do řeky Pei-ho.

Kin-Fo zastavil se křiče:

„Vangu, Vangu!“

Rozhodl se okamžitě.

„Dostanu jej živého!“ vykřikl a skočil za ním do řeky.

„Craig?“ řekl Fry.

„Fry?“ pravil Craig.

„Dvě stě tisíc dollarů ve vodě!“

Oba vylezli na zábradlí a skočili dolů ku pomoci zhoubnému klientu stoleté.

Někteří z dobrovolníků je následovali. Zdálo se jakoby řada clownů konala cvičení v skoku.

Ale všecka tato horlivost byla marná. Kin-Fo, Fry-Craig a ostatní přilákání slíbenou odměnou, prohledali pečlivě řeku, ale Vang nebyl nalezen. Nepochybně dostal se nešťastný filosof do proudu a byl jím unesen.

Zdali Vang, skočiv do řeky, měl úmysl, ujíti pouze svým stihatelům, nebo z příčiny záhadné chtěl učiniti konec životu svému? Kdož to mohl říci?

Za dvě hodiny potom vydali se Kin-Fo, Craig a Fry, zklamání sice v naději

90 Číňanovy nehody v Číně

své, ale oschlí a posilnění i se Sounem, jež vyburcovali z nejtvrďšího spánku, pročez on lál hrozně, na cestu do Pekingů.

Kapitola XIV.

Province Pe-Tché-Li, nejsevernější ze všech osmnácti provincií čínských, rozdělena jest na devět okresů.

Jeden z okresů těch má za hlavní místo Chun-Kin-Fo, to jest „město první třídy nebí podrobené“. Toto město jest Peking.

Nechť si představí čtenář škatuli s malovanými domky na povrchu šesti tisíc hektaru s průměrem osmi mil, jehož kusy nepravidelné tvoří pravidelný čtverhran a má báječné Kambalu, o kterém Mario Polo učinil na konci třináctého věku tak podivné popsání; to jest hlavní město nebeské říše.

V skutku záleží Peking z dvou různých měst oddělených širokým boulevardem a pevnou zdí; jedno, tvořící rovnoběžník s pravými úhly, jest město čínské; druhé, čtverec téměř dokonalý, jest město tatarské: toto zaujímá dvě jiná města: město žluté, Hoang-Tching, a Tsen-Kin-Tching, město červené nebo zapovězené.

Jindy čítal tento celek přes dva miliony obyvatelů. Avšak vystěhováním, způsobeným velikou bídou, scvrklo se toto číslo na milion. Jsou to Tataři a Číňané, k nimž dlužno přidati ještě asi deset tisíc muzulmánů, část jakousi Mongolů a Tibeťanů, z nichž záleží obyvatelstvo plovoucí.

Plán těchto dvou měst složených podobá se truhle, jejíž bednu tvoří město čínské a víko město tatarské.

Pevná hradba šest mil dlouhá, vysoká a široká čtyřicet až padesát stop, zevně cihlami obložená, opatřená vždy na dvě stě metrů vyčnívající věží objímá město tatarské, končíc ve čtyřech koncích v ohromné bašty, jež obsazeny jsou silnou stráží.

Císař, syn nebe, jak viděti, jest dobře strážěn.

Ve středu tatarského, žlutého města, na ploše šesti set šedesáti hektarů, do něhož vede osm bran, jest vrch z uhlí, vysoký tři sta stop, nejvyšší to bod města, dále pěkný kanál, nazvaný „moře středu“, přes který vede most z mramoru, dva konventy bonzů, pagoda zkoušek, Pei-tha-sse, bonzerie vystavena na polostrově, jenž zdá se zavěšen nad čistou vodou kanálu, Peh-Tang, ústav misionářů katolických, pagoda císařská, se střechou ověšenou zvučnými zvonky a s cihlami modrými, velký chrám věnovaný předkům dynastie panující, chrám

duchů, chrám genia větrů, chrám genia blesku, chrám vynálezce hedvábí, chrám pána nebes, pět pavillonů dračích, klášter „věčného odpočinku“ atd.

Ve středu toho čtverhranu nalezá se město zapovězené zaujímajíc plochu osmdesáti hektarů, otočené příkopem vodním, přes který vede sedm mostů z mramoru. Poněvadž rodina panovnická náleží k plemenu Mandžů, není divu, že první z tří těch měst obydleno jest hlavně lidem téhož plemena. Co se týká Číňanů, jsou vypovězeni výše do spodní části truhly v přílehajícím městě.

Do vnitra toho města zapovězeného, jež obehnáno jest zdí z cihel červených se střechem z cihel zlatožlutě lakovaných, vejde se branou jižní, branou to „veliké čistoty“, která se otevře pouze pro císaře a císařovnu. Tu nalezají se chrám předků dynastie tatarské, pokrytý dvojnásobnou střechem z tašek pestrobarevných; chrámy Che a Tsi, zasvěcené duchům zemským a nebeským; palác „nejvyšší svornosti“, v němž odbývají se jen zvláštní slavnosti a hostiny úřední; palác „svornosti prostřední“, v němž nalezají se podobizny předků syna nebeského; palác „svornosti opatrovnice“, v jehož ústřední síni nalezá se trůn císařský; pavillon Nei-Ko, kde se odbývají schůze císařské rady, jimž předsedá princ Kong, ministr zahraničných záležitostí a strýc posledního panovníka; pavillon „květin literárních“, kde jednou za rok císař vykládá knihy svaté; pavillon Čuane-Sine-Fiene, kde konají se slavnosti ku počtě Konfucia; knihovna císařská; kancelář dějepisců, Vu-Igne-Fiene, kde se chovají desky měděné a dřevěné, při tlučení knih; dílny v nichž shotovují se šaty pro dvůr: palác „čistoty nebeské“, kde se vyjednávají záležitosti rodinné; palác „vyššího živlu zemského“, kde se holduje mladé císařovně; palác „přemýšlení“, do kterého se odebere císař, když churaví; tři paláce, v nichž se vychovávají dítky císařovy; chrám rodičů zemřelých; čtyry paláce určené pro vdovu a ženy Hien-Tonga r. 1861 zemřelého; Ču-Sien-Kong, sídlo manželek císařových; palác „krásy zvláštní“, kde úředně představují se dámy dvorské; palác „klidu obecného“, zvláštní to název školy pro dítky vyšších důstojníků; palác „čistění a omlazení“; palác „čistoty nefritu“, v němž bydlí princové rození; chrám „boha, jenž chrání město“; chrám ve slohu thibetském; sklady korunní; intendence dvorská; Lao-Kong-Ču, obydlí kleštěnců (eunneků), jichž jest asi pět tisíc v městě červeném; konečně jiné paláce, jichž počet činí celkem osmdesát osm, nepočítaje v to Tzen-Kuang-Ko, pavillon „světla purpurového“, jenž leží na břehu jezera města žlutého, kde 19. června 1870 byli přijati od císaře ministři (vyslanci) Spojených států Ruska, Hollandska, Anglie a Pruska.

Které to staré forum mohlo se vykázati takovým množstvím budov, tak rozličného tvaru a tak bohatých na vzácné předměty, a které město, třeba hlavní států evropských může uvésti takovou řadu jmen?

K tomu vypočítání ještě dlužno přidati Uane-Cheu-Chane, palác leta, ležící dvě míle od Pekingu. Po sboření téhož r. 1860 naléztí lze s tíží uprostřed rozvalin zahrady „čistoty dokonalé a čistoty klidné“, vršek „pramene nefritového“, kopec deseti tisíc dlouhověkových!

Kolem města žlutého rozkládá se město tatarské. Tam nalezejí se vyslanectva francouzské, anglické a ruské, ústav misionářů londýnských, misie katolické východu a severu, staré stáje slonů, v nichž nalezá se jediný, stoletý a jednoduchý. Tu vypíná se věž zvonů s červenou střechou rozdělenou taškami zelenými, chrám Konfuciu, klášter tisíc lámů, chrám Tagna, stará observatoř (hvězdárna) s velikou věží čtverhrannou, yamen jezovitů, yamen učenců, kde se odbývají zkoušky literní. Tam vyjmají se slávobrána západu a východu. Tam teče moře severu a pokryté krásnými rostlinami moře růžové, jež pocházejíce od paláce letního vlévají se do kanálu města žlutého. Tam nalezejí se paláce rozených princů, ministerstva financí, kultu, války, prací veřejných a záležitostí zahraničných; dvůr účetní, kolej astronomická (hvězdářská), akademie lékařská. Vše tvoří velikou směsici v ulicích úzkých, — v letě plných prachu, v zimě blátivých, v nichž jsou domy bídné, nízké u prostřed, jichž vyjímá se tu a tam dům vysokého hodnosti, ve stínu krásných stromů. V ulicích těch nečistých potloukají se houfy psů, velbloudi mongolští s nákladem uhlí kamenného, palankyny s čtyry nebo osmi nosiči dle stupně hodnosti, povozy tažené mezky, káry; chudina, dle Choutze-a tvoříc žebráckou armádu sedmdesáti tisíc hlav; a v těchto ulicích, plných bláta černého, smrdutého, praví P. Arene, v nichž jsou louže, do kterých zapadne člověk po kolena, není nic zvláštního, že se utopí některý slepý žebrák.

V mnohém ohledu podobá se čínská část Pekingu, jež nazvána jest Vai-Tcheng, městu tatarskému, avšak liší se od něho v některých věcích.

V části jižní nalezejí se dva slavné chrámy, chrám nebe a chrám rolnictví, k nimž přidati dlužno chrám bohyně Koanine, genia země, očištění, černého draka, ducha nebe a země, rybníky s rybkami zlatými, klášter Fayuan-sse, trhy, divadlo atd.

Pravidelný tento rovnoběžník rozdělen jest od severu k jihu širokou žilou, nazvanou veliké stromořadí, jež vede od brány Hung-Ting na jihu ku bráně

Tien na severu. Na přič protíná ji jiná dlouhá žila v úhlu pravém, jež vede od brány Cha-Cana na východě, k bráně Conau-Tsu na západu. Ta se nazývá třídou Cha-Cona a v té asi na sto kroků od místa, kde se řezou obě ulice, bydlila budoucí paní Kin-Fo-ova.

Čtenář pamatuje se snad, že několik dní po obdržení listu oznamujícího úpadek, došel mladou vdovu list druhý, který úplně ničil předešlý, oznamuje zároveň, že než bude sedmý měsíc, přibude k ní „její malý bratr mladší“.

Že Lé-u od toho dne, 17. května, čítala dny a hodiny, netřeba uváděti. Ale Kin-Fo nedal o sobě zprávy po čas nesmyslného cestování, jehož fantastický směr nechtěl naznačiti nijakým způsobem. Lé-a psala do Shang-Haie. Na psaní to nedošla odpověď. Každý pochopí snadno, jaký ji trápil nepokoj, když od onoho dne, 19. června, nedošel žádný list.

Po celý ten čas neopustila mladá žena dům v ulici Cha-Cona. Čekala v netrpělivosti. Nepříjemná Nan nebyla s to osladiti jí tu osamělost. Tato „stará matka“ chovala se hůře nežli před tím a zasluhovala stokráté za měsíc, by vyhnána byla.

Kolik strasti plných nekonečných hodin mělo uplynouti, nežli Kin-Fo dospěl do Pekingu! Lé-u je čítala a ten počet zdál se jí velmi dlouhým!

Jestliže náboženství Lao-Tséovo jest nejstarší v Číně a jestliže náboženství Konfuciovu, hlásanému asi touže dobou (asi 500 let př. K.) oddáni jsou císaři, učenci a vyšší mandarini, má buddhismus, či náboženství Fo-ovo, největší počet věřících — přes tři sta milionu — na povrchu zeměkoule.

Budhismus zaujímá dvě různé sekty, jednu bonců v šedém oděvu s červenými čepicemi, druhou lámů, oděných zcela žlutě.

Lé-u přiznávala se k buddhismu a sice první sekty. Boncové ji vídali často v chrámu Koan-Ti-Mias, jenž zasvěcen jest bohyni Koanine. Tam konala sliby za svého přítele, pálila voňavé svíčky, majíc při tom čelo na podlaze chrámové.

Toho dne měla v úmyslu jíti opět do chrámu bohyně té a přednésti jí svoje přání v modlitbě ještě vroucnější. Tušení jakési jí pravilo, že veliké nebezpečí hrozí tomu, jež očekávala s tak velikou netrpělivostí.

Lé-u zavolala „starou matku“ a dala jí rozkaz, by šla hledati nosítka na roh, kde se křížují ulice.

Naň pokrčila rameny dle šeredného zvyku svého i šla vykonati obdržžený rozkaz.

Zatím mladá vdova, jsouc samotná v boudorinu svém, pohlížela smutně na přístroj němý, jenž neopětoval jí více hlas vzdáleného.

„Ahi!“ pravila, „aspoň ať ví, že jsem nepřestala myslet naň, i chci, by mu to opětoval můj hlas při jeho návratu!“

Lé-u vyňala přístroj, jenž otáčí válec fonografický, a mluvila hlasitě sladká slova, jež jí bylo vnuкло srdce její. Nan, vešedší hlučně, přerušila něžný monolog.

„Nosítka očekávají, madame, jež učinila by lépe, zůstavši doma!“

Lé-u neslyšela. Odešla hned, opustivši „starou matku“ mručící a vsedla do nosítek, a dala rozkaz nosičům, by ji dopravili do Koan-Ti-Miao.

Cesta vedoucí tam byla rovná. Šlo se ulicí Cha-Cona až k místu, kde se křižovala s ulicí velikou, kterou pak šlo se až ku bráně Tion.

Avšak nosítka mohla jen zvolna bráti se ku předu. V tuto dobu odbývaly se obchody a záležitosti všeliké a v této jinak velmi lidnaté části panovalo pak veliké hemžení. V ulici bylo mnoho buď cizích kupců, tak že vyhlížela jako tržiště s lomozem a tisícerým křikem. Tu řečníci ze vši síly řečnili, tam učitelé veřejní učili, věštcí věštili, fotografové, karikaturisti, již nehrozili se ni vážnosti mandarinské, křičeli a provolávali poznámky své uprostřed hluku obecného. Tu ubíral se pohřební průvod, jenž zamezoval veškerou chůzi; taní svatba méně veselá třeba než průvod pohřební, ale uzavírajíc také ulici.

Před yamenem osoby úřední byl veliký sběh lidu. Žalobník jakýs přišel tlouci na „buben žalobní“, by požádal spravedlnost o zakročení. Na kameně „Léu-Pinc“ klečel zlosyn, jenž dostal pravě bastonadu a jež střežili policajti s čepicí mančuskou s červenými třapci, s krátkou pikou a dvěma šavlemi v jedné pošvě. Dále vedeni Číňané vzdorovití, jichž copy byli k sobě svázáni, na strážnici. Tam belhal chudřas maje levou ruku a pravou nohu sevřenou v dřách prkna jakéhos, podobaje se podivnému zvířeti. Jinde zase byl zloděj vstrčen do dřevěné klece, z které vynikala jeho hlava, odkázán na dobročinnost obecnstva; dále šli jiní nesouce kůl hanby, jako býci ve jho spoutaní.

Nešťastníci tito vyhledávali patrně místa oživenější, očekávající, že tam vyberou více, spolehající se na milosrdenství jdoucích kolem, ovšem na újmu žebráku všeho druhu, jednorukých, chromých, i jinak zmrzačilých, slepých, jichž celé řady vedl jednooký a jiných mrzáků opravdových nebo domnělých, jižto hemží se v« městech říše květů.

Nosítka jen zvolna pohybovala se ku předu. Hemžení stávalo se tím větší,

čím více blížili se na konec ulice. Konečně dospěli cíle a zastavili se u vnitřní bašty, která chrání bránu u samého chrámu bohyně Koanine.

Lé-u slezla i vešla do svatyně, poklekla nejprve a pak vrhla se na zemi před sochou bohyně. Potom se odebrala k náboženskému nástroji, který se nazývá „mlýn na modlení“.

Jest to jakýsi druh motovidla, jež má na koncích špicí závitky papírové opatřené nábožnými průpovídkami.

Bone jeden vážný čekal vedle přístroje na podání a plat za ně.

Lé-u dala sluhovi Budhy několik taet, jakožto příspěvek na vydržování služeb božích; potom rukou pravou chopila kliku motovidla a tak je uvedla v slabý pohyb držíc při tom ruku levou na srdci. Mlýnek se patrně netočil dosti rychle, by měla modlitba kýžený účinek.

„Rychleji!“ pravil bone dodávaje jí posuňkem smělosti.

Mladá žena točila rychleji.

Trvalo to asi čtvrt hodiny, načež bonc ujišťoval, že přání žadatelkyně bude naplněno. Lé-u vrhla se poznovu na zem před sochou bohyně Koanine, vyšla z chrámu a usedla opět do nosítek, by se vrátila domů.

V okamžení, kdy zabočiti měli do dlouhé ulice, musili nosiči náhle couvnouti. Vojáci zaháněli surově lid. Boudy byly uzavřeny dle rozkazu. Ulice postranní uzavřeny zavěšením modrých plachet pod dozorem tipaosů.

Četná družina zaujala část ulice pohybujíc se hlučně.

Byl to císař Koang-Sin, jehož jméno znamená „pokračování v slávě“, jenž vracel se do svého města tatarského, při čemž měla se před ním otevřít hrána střední.

Za dvěma strážci krácejícími v čele ubírala se četa žoldnérů a za těmi četa pikenníků jdoucích dvěma řadama a majících zavěšeny hole přes rameno.

Za nimi následovala tlupa důstojníků vyšších s vlajícími žlutými stínítky, jež ozdobeny byly draky, oznamem to císaře, jako fenix jest oznamem císařovny.

Palankin, jehož záclona z hedvábí žlutého byla odhalena, objevil se za nimi nesen šestnácti nosiči v červeném oděvu ozdobeném bílými růžemi, s vestami z hedvábí vyššího. Princové rození, hodnostové na koních ozdobených žlutým hedvábím, na znamení vysoké hodnosti doprovázeli císařský povoz.

V palankinu nalezal se na polo rozložen syn nebe, syn císaře Tang-Tche-a a svat prince Konga.

Za palankinem následovali koňáci a nosiči pro vystřídání. Celý průvod ten

zmizel konečně ve bráně Tien k uspokojení jdoucích, kupců, žebráků, jižto mohli pokračovati v zaměstnání svém

Nosítka, v nichž seděla Lé-u, ubírala se dále a vdova opět byla doma po dvouhodinné nepřítomnosti.

Ah, jaké to překvapení uchystala dobrá bohyně Koanine mladé ženštině.

V okamžení, kdy nosítka se zastavila, přiblížil se uprášený povoz tažený dvěma mezky a zastavil před domem Kin-Fo, sledován Craig-Fryem a Sounem slezli! —

„Vy, Vy!“ vzkřikla Lé-u nechťíc věřiti očím svým.

„Drahá malá sestro mladší!“ odvece Kin-Fo, „snad jste nepochybovala o mém návratu!“

Lé-u neodpověděla. Uchopila ruku přítele svého a vedla jej do boudoiru k malému aparátu fonografickému, jenž byl důvěrníkem její tužeb.

„Nepřestávala jsem Vás očekávati ani na okamžik, drahé srdce, vyšíváné kvítky z hedvábí!“ řekla ona.

Odstrčila válec a hnula perem, které onen pochybovalo.

Kin-Fo zaslechl hlásek líbezný, který opětoval něžnosti, jež Lé-u před několika hodinami byla mluvila.

„Vrať se, malý bratře velice milovaný! Vrať se záhy ke mně! Ať jsou naše srdce pohromadě vždy jako dvě hvězdy pastýř a lýra! Veškeré myšlenky moje zabývají se tvým návratem —“

Přístroj zamlčel se na sekundu — nic déle než sekundu Potom jal se mluvit, ale hlasem svárlivým takto:

„Což není dosti paní, potřebí v domě ještě pána! Aby je kníže Jen zaškrtil oba!“

Hlas ten byl snadno k poznání. Byl to Nanin. Mrzutá „stará matka“ jala se mluvit po odchodu Lé-u-inu, pokud byl přístroj ještě v činnosti, v rozborlenosti, jenž nyní bez jejího vědomí opětoval ona slova neopatrná!

Sluhové a služky, nevěřte fonografu!

Toho dne ještě dostala Nan výpověď a k vyhnání jí nečekáno na poslední dny sedmého měsíce!

Kapitola XV.

Nic nepřekáželo sňatku bohatého Kin-Fo-a ze Shang-Haie se spanilou Lé-u z Pekingu. Teprv za šest dní vypršela lhůta, v které měl Vang splniti slib svůj; ale nešťastný mudrc zaplatil životem nepochopitelný útěk svůj. Nebylo tudíž více potřebí, báti se něčeho. Sňatek se mohl odbyti. Ustanoven na den dvacátého pátého června, na tentýž den, který Kin-Fo chtěl učiniti posledním života svého.

Mladá žena poznala úplně stav věci.

Poznala, jaké proměny prodělati musil on, jenž zamítnul ponejprv učiniti ji nešťastnou a po druhé zase učiniti ji vdovou a nyní přibyl, by ji učinil šťastnou.

Když Lé-u se dozvěděla o smrti filosofa, nemohla se zdržeti se. Zнала jej a milovala, neboť on byl prvním důvěrníkem, jemuž svěřila svou lásku ku Kin-Fo-ovi.

„Ubohý Vang!“ pravila. „Bude chyběti na svatbě naší!“

„Ano, ubohý Vang,“ odpověděl Kin-Fo, jenž litoval ho také, druha to svého mládí, přítele dvacetiletého. — „A přec,“ dodal, „byl by mne zabil, jak byl přísahal!“

„Ne, ne!“ pravila Lé-u vrtíc hlavou, „snad hledal smrt ve vlnách řeky Pei-ho jen proto, by nemusil splniti tento šeredný slib.“

Hle toto domnění bylo velice pravdě podobné, že Vang se chtěl utopiti, by ušel povinnosti, vykonati úkol onen. V ohledu tom soudil Kin-Fo totéž, co soudila mladá žena, a v srdcích obou těch podobizna filosofa nikdy neměla zblednouti.

Po katastrofě u mostu Palikao přestaly časopisy čínské uveřejňovati směšnou vyhlášku počestného Viléma J. Bidulpha, načež také nepříjemná sláva Kin-Fo-a zmizela tak rychle, jak byla vznikla.

A nyní, co mělo se státi s Craigem a Fryem?

Bylo jiní arci uloženo hájiti zájmy stoleté až do 30. června, tedy ještě deset dní, ale vskutku neměl Kin-Fo více potřebí jejich služeb. Bylo snad se co báti, že Vang by učinil útok?

Ne, poněvadž nežil více. Či mohli se báti, že by jejich klient sáhl sám si na život? Zajisté ne. Kin-Fo nepřál si nyní leč žíti, dobře žíti a co možná nejdéle. Stálé strážení Fry-Craiga bylo tedy zbytečné.

Ale při tom všem byli tito dva podivínové lidé řádní. Ač jejich oddanost týkala se pouze klienta stoleté, považovali úkol svůj za velmi vážný a to v každé chvíli. Kin-Fo je požádal, by vyčkali svatební veselí; oni pak svolili.

„Ostatně,“ podotkli žertovně Fry-Craig, „sňatek jest často sebevraždou!“

„člověk obětuje život svůj, myslé, že jej nejlépe střeží,“ podotkl Craig s úsměvem přívětivým.

Druhého dne byla Nan nahrazena v domě ulice Cha-Cona osobou způsobilejší.

Teta mladé ženy, pí. Lualou-ová, přišla k ní, by zastupovala u ní matku až do odbytí svatby. Byla to manželka mandarína čtvrtého stupně, druhé třídy, z knoflíkem modrým, jenž byl někdy císařským učitelem a členem akademie Han-Lina, — i měla veškeré vlastnosti fysické i mravní, by řádně konala tyto důležité povinnosti.

Kin-Fo hodlal opustiti Peking hned po odbytém sňatku; nenáležel do třídy lidí, kteří milují sousedství dvoru. Nebyl by úplně šťastným, pokud by neuvedl mladou ženu svou do bohatého yamenu v Shang-Haii.

Kin-Fo musil tudíž hledati byt prozatím a nalezl jej v Tiene-Fon-Tongu, „chrámu nebeského štěstí“, v hotelu to a restauraci velmi pohodlné, ležící blíže třídy Tienu-Men, mezi dvěma městy, tatarským a čínským. Tam usadili se také Craig a Fry, jižto ze zvyku nemohli se odloučiti od klienta svého. Co se týká Souna, konal služby svoje, jako dříve mrzutě, avšak byl opatrný, by nebyl na blízkou prostořeký fonograf. Příhoda Nanina jej naučila opatrnosti.

K veliké své radosti setkal se Kin-Fo v Pekingu s dvěma přátely z Kantonu; byli to kupec Jin-Pang a učence Hual. Mimo to znal některé úředníky a obchodníky z hlavního města a všickni osvědčili ochotnost, býti přítomni důležitému obřadu.

Byl nyní opravdu šťastným, jindy lhotejný a netečný chovanec filosofa Vanga. Dva měsíce ztrávené v starosti, v nepokoji a trmácení tento velmi pohyblivý čas jeho života postačil jej poučiti, co jest, má a muže býti štěstí na tomto světě. Ano moudrý filosof měl pravdu! Kdyby jen tu byl býval, by byl užel slavný výsledek naučení svého.

Kin-Fo trávil u mladé ženy veškeren čas, který nevěnoval přípravám k onomu obřadu. Lé-u byla šťastna od té chvíle, kde přítel její byl u ní. K čemu plnil bohaté sklady hlavního města, by ji zasypával skvělými dary?

Ona pečovala pouze o něj, opakujíc si moudrá naučení slavného mudrce Pan-Hoei-Pana:

„Má-li žena manžela dle srdce svého, jest to pro celý život její.“

„Žena má chovati neobmezenou úctu k tomu, jehož jméno obdržela a má stále dávatí pozor na sebe.“

„Žena má býti v domě jako pouhý stín a pouhá ozvěna.“

„Manžel jest nebem manželčiným.“

Přípravy k té svatbě, již Kin-Fo chtěl míti nádhernou, pokračovaly stále.

Třicet párů střevců vyšíváných, jež vyžaduje výbava Číňanky, stálo již v obydlí ulice Cha-Cona. Cukrovinky ze závodu Sinuy-ane-ova, ovoce sušené, mandle cukrované, sirup trnkový, oranžový, zázvorový, citrónový, překrásné látky hedvábné, šperk z kamenů vzácných a ze zlata leštěného, spínadla, náramky, skřítky na jehlice atd. veškeré podivné výrobky pekinských zlatníků byly zastoupeny v boudoiru Lé-u-inu.

V podivné říši středu nedostane dcera mladá vdávající se, žádného věna.

Bývá vskutku koupena od rodičů manželových nebo od manžela samého a nemá-li bratrů, může děditi část jmění otcovského jen tenkrát, když otec stran toho učiní zvláštní vyjádření. Tyto záležitosti vyjednávají obyčejně zvláštní jednatelové, kteří slovou „mei-jin“, a sňatek neuzavře se dříve, pokud nestalo se řádné dorozumění v ohledu tom.

Mladá nevěsta představí se pak rodičům ženichovým. Ten sám jí neužří. Nespatří ji dříve, leč v okamžení, kdy přibude v uzavřených nosítkách před dům jeho. V tu chvíli odevzdá se ženichovi klíč od nosítek.

On otevře dvířka. Jestli-že se mu nevěsta líbí, podá jí ruku, ne-li, zavře rychle dvířka a vše jest přerušeno s tou podmínkou, že zádavek se ponechá rodičům dívky.

Něco podobného se arci nemohlo státi při zasnoubení Kin-Fo-a. Znal mladou ženu a nebylo mu potřebí, ji kupovati od někoho. Tak stala se celá věc jednodušší. Konečné nadešel 25. červen. Vše bylo připraveno.

Po tři dny již, dle obyčeje dům Lé-u-in uvnitř osvětlen. Po tři noci musila pí. Lata-lou-ová, představujíc rodinu nevěsty, zdržeti se spaní, — způsob to projevení zármutku v době, kdy nevěsta má opustit dům otcovský. Kdyby Kin-Fo byl měl posud rodiče svoje, byl by jeho dům také osvětlen na znamení smutku, poněvadž zasnoubení syna považuje se v podobenství za smrt otce, po němžto syn „následuje“, praví Hao-Khién-Čuan.

Avšak nebylo-li třeba šetřiti těchto obyčejů při spojení dvou manželů naprosto svobodných, byly tu přec jiné, které zachovati bylo nutno.

Tak nebyly opomenuty formálnosti hvězdářské. Horoskop zařízen dle veškerých pravidel, značil úplnou shodu přání a povahy snoubenců. Roční doba, stav měsíce byly příznivy. Nikdy nebyl sňatek uzavřen za příznivějších znamení.

Úvod nevěsty měl se státi v osm hodin večer v hotelu „šťěstí nebeského“, to jest zasnoubená měla u veliké slávy uvedena býti do bytu ženichova.

V Číně při tom nemá úřad civilní, ani kněz, bonz, láma nebo kdo jiný prázdného účastenství.

O sedmé hodině přijal Kin-Fo ve společnosti Craiga a Fry-a, jižto tvářili se jako svědci evropského zasnoubení, přátely svoje na prahu bytu svého.

Jaký to nadbytek zdvořilosti. Osoby vznešené obdržely pozvání na červeném papíru, několik řádek s mikroskopickými tahy: „P. Kin-Fo ze Shang-Haie pozdravuje pokorně pana — a žádá jej nejpokorněji — býti svědkem obřadu skromného —“ atd.

Všickni se dostavili, by poctili snoubence, a měli účastenství ve skvělé hostině pro mužské upravené, kdežto dámy usadili se u jiného stolu připraveného pro ně.

Byli tu kupec Yin-Pang a učenec Houal. Dále tu bylo několik mandarinů. Též tu bylo několik mandarinů, již měli na svých úředních čapkách červenou kuličku, velkou jako vejce holubí, znamená to, že náležejí do tří prvních tříd.

Ostatní z nižších tříd měli pouze knoflíky modré nebo bílo. Většinou byli to úředníci civilní, rodilí Číňané, neboť hostitel nebyl přítelem plemene tatarského. Všickni byli nádherně oděni v řízy krásné s ozdobami slavnostními a tvořili velmi skvělou družinu.

Kin-Fo, — jak vyžadovala zdvořilost — očekával je u vchodu do hotelu. Když přibyli, uvedl je do salonu přijímacího, požádal je po dvakráte, by ráčili jíti před nim skrze dvěře, jež otvírali domácí sluhové v livreji veliké. Jmenoval je jich „jmeny vznešenými“, vyptával se na jich „vznešené zdraví“ a tázal se na poměry „vznešených rodin“.

I nejpřísnější posuzovatel dětinské této zdvořilosti a slušnosti nebyl by s to, vytknouti mu nejmenší porušení způsobů.

Craig a Fry obdivovali se těm poklonám; ale při tom dívání nespustili s očí svého vzorného klienta.

Oboum napadla zároveň táž myšlenka. Kdyby, což arci nebylo ani možno,

Vang nebyl zahynul, jak se myslelo, ve vlnách řeky? — Kdyby přišel a vmísil se do tlupy hostů? Dvacátá čtvrtá hodina dvacátého pátého června, — hodina to poslední — neodbyla posud! Ruka Tai-pingova posud nebyla odzbrojena! Kdyby v posledním okamžiku? —

Ne! to nebylo pravdě podobné, ale bylo to přec možné. Craig a Fry pozorovali tedy jako obyčejně každého pečlivě.

Neuzřeli obličej podezřelého.

V tu dobu nevěsta opustila dům svůj v ulici Cha-Cona a posadila se do palankinu, jež uzavřela.

Jestliže Kin-Fo neoděhl se v šat mandarinský, k čemuž jako ženich měl právo — ku počtě zřízení manželství, jež staří zákonodárci chovali u veliké cti — byla Lé-u oděna dle pravidel platných ve vyšší třídě společnosti. Skvěla se v toaletě zcela červené, shotovené z krásné látky hedvábné, vyšívané. Její obličej byl téměř zakryt závojem perliček maličkých, jižto zdály se kapat z bohatého zlatého diademu, jenž zdobil její čelo. Kameny drahé a květiny umělé zdobily vkusně hojný vlas a dlouhé vrkoče její. Kin-Fo uznal, že jest půvabnější nežli kdykoli před tím, až vystoupí z palankinu, jež otevře ruka jeho.

Průvod se hnul. Prošel křižovatkou do dlouhé ulice a bral se třídou Tiéne-Men. Byl by nepochybně skvělejší býval, kdyby bylo šlo o pohřeb místo sňatku, avšak byl i tak dosti skvělým, že vábil na se pozornost jdoucích kolem.

Přítekyňe a družky Lé-u-iny jdouce za palankinem nesly různé věci nevěstiny stavíce je na odiv. Asi dvacet hudebníků kráčelo v čele, jižto tropili pekelný rámus na měděné nástroje, mezi nimiž vynikal zvláště gong. Kolem palankinu hemžil se houf mužů, kteří nesli pochodně a svítlny pestrých barev. Nevěsta zůstala ukryta před zraky davu. Jak etiketa velela, směl ji první uzříti jen zasnoubenec její.

Způsobem tím provázen hulákajícím davem dostal se průvod okolo osmé hodiny večer k hotelu „šťěstí nebeského“.

Kin-Fo nalezal se u vchodu bohatě ozdobeného.

Očekával příchod palankinu, by otevřel dvířka. Když se to stalo, měl povinnost pomoci nevěstě při vystoupení z nosítek a vésti ji do zvláštní jizby, kdežto oba měli čtyrykrátě vzývati nebe. Potom oba se měli odebrati k svatební hostině. Nevěsta měla pokleknouti čtyrykrátě před ženichem a ten zase dvakrátě před ní. Potom vystříkli dvě nebo tři kapky vína jakožto oběť. Podali něco jídel duchům prostředkujícím. Potom jim přinesli dvě plné číše. Vyprázdnil je na

polo, zbytek smíchali v jedné číši a pili z ní jeden po druhém. Tím jest posvěcen svazek manželský.

Palankin přibyl. Kin-Fo postoupil ku předu. Ceremoniář mu podal klíč. On jej vzal, otevřel dvířka i podal ruku sličné Lé-u, velmi pohnuté. Zasnoubená vystoupila z lehka a kráčela tlupou hostů, kteří se uklonili uctivě pozdvihnuvše ruku až k hrdlu.

V okamžení, kdy mladá žena měla překročiti prah hotelu, dáno bylo znamení. Ohromné světlé draky papírové vystupovaly do výše houpačice se větrem, ukazující podoby pestré draků, fenixů a jiných svatebních oznamů. Holubi eolští, opatření zvucným přístrojem, jenž přivázán k jich ohonu, vyletěli, naplňující vzduch líbeznými zvuky. Prskavky pestrobarevné syčící létaly vzhůru a z lesklých jejich chomáčů padal zlatý déšť.

Náhle ozval se jakýsi hluk v ulici Tiéne-Men. Byl to pokřik smíšený se zvukem trub. Potom nastalo ticho na okamžik a lomoz opět za chvíli vznikl.

Hluk ten blížil se a dospěl do ulice, v nížto průvod se byl zastavil.

Kin-Fo naslouchal. Jeho přátelé čekali, že mladá žena vejde do hotelu.

V ulici nastal zvláštní ruch. Zvuky trub přibližující se zněly jasněji.

„Co to?“ tázal se Kin-Fo.

Lé-u se ulekla a její obličej se zasmušil. Tušení tajné způsobilo jí rychlejší tlukot srdce.

V tom přihrнул se dav do ulice. Obklopoval hlasatele v livreji císařské, jež provázelo několik tipaosů.

Hlasatel tento za mlčení obecného provolal slova, jež následovalo mručení a křik:

„Smrt císařské vdovy!
Zákaz! Zákaz!“

Kin-Fo pochopil. Byla to rána, jež stihla přímo jeho. Nebyl s to potlačiti posunek hněvu.

Následkem smrti vdovy posledního císaře vyhlášen smutek dvorský. Do jisté lhůty zákonem vytknuté, bylo zakázáno každému holiti si hlavu, odbývati veřejné slavnosti nebo divadla, soudům zakázáno úřadování a zároveň nesměly se odbývati slavnosti svatební.

Lé-u zoufající vzpamatovala se záhy, a by nezvyšila bol ženicha svého, tvářila se zmužile. Chopila ruku Kin-Fo-a milého:

„Počkejme,“ pravila hlasem, jenž ne úplně tajil pohnutí její.

Palankin vrátil se s mladou ženou do domu ulice Cha-Cona, slavnost odložena, stoly odklizeny, hudba odvolána, přátelé zarmouceného Kin-Fo-a odcházeli projevivše mu soustrast vřelou.

Nebylo ani pomyslení na to, překročiti císařský zákaz.

Patrné neštěstí posud pronásledovalo Kin-Fo-a. Naskytl se opět příležitost, by použil moudrých naučení, jež obdržel od starého učitele svého.

Kin-Fo zůstal samotěn s Craigem a Fryem v opuštěných jizbách hostince u „štěstí nebeského“, jehož jméno zdálo se mu nyní trpkým posměchem. Lhůta zákazu mohla býti prodloužena dle libosti syna nebe. A on chtěl vrátit se hned do Shang-Haie, by uvedl mladou ženu do bohatého yamenu, jenž nyní jí také náležel, a mohl počítí nový život za nových poměrů.

Za hodinu na to vešel sluha podáváje mu list, jež právě posel přinesl.

Kin-Fo poznal písmo adresy a vykřikl.

List pocházel od Vanga, jenž psal takto:

„Příteli, nejsem mrtev, ale v čase, kdy obdržíš toto psaní, nebudu žítí více.

Umírám, poněvadž nemám dosti odvahy splniti slib, ale buď upokojen, postaral jsem se o vše.

Lao-Shen, náčelník Tai-pingů, můj starý druh, má tvůj list! Bude míti ruku i srdce ráznější, by místo mne vykonal hroznou úlohu, kterou mi vnutil. Jemu tedy případně jistina pojištěná na tvou hlavu, neboť mu ji odkazuji, a již vyzdvihne, už nebudeš více živ! —

S bohem! Předcházím tě ve smrti! Na shledanou příteli! S bohem!

Vang!“

Kapitola XVI.

Postavení Kin-Fo-a bylo nyní tisíckrát horším nežli dříve.

Vang tedy přec, ačkoli dal slovo, cítil se slabým k zabití svého bývalého chovance!

Vang také nevěděl ničeho o změně osudu Kin-Fo-a, poněvadž v listu svém se o tom nezmiňoval! Vang také uložil jinému, by vykonal jeho slib, a komu! Tai-pingovi hroznějšímu nad jiné, jenž by neváhal spáchat prostou vraždu a to tím méně, když věděl, že za to nebude odpovídati. Psaní Kin-Fo-a mu pojišťovalo beztrestnost a postup Vangův jistinu padesáti tisíc dolarů.

„Ah, již toho mám skoro dosti!“ zvolal Kin-Fo v prvním návalu zlosti.

Craig a Fry znali obsah Vangova posláni „List Váš neurčuje“, tázali se Kin-Fo-a „den 25. června za poslední lhůtu.“

„Ne!“ odvětil on. „Vang měl a chtěl sám připsati den mé smrti! Nyní pak Lao-Shen může jednati, kdy bude chtít nejša vázán na čas!“

„Oh!“ řekli Fry-Craig, „záleží mu na tom, by jednal rychle.“

„Proč?“

„Aby pojištěná jistina mu neušla po projíti police.“

Proti důvodu tomu nedalo se nic namítati.

„Tak jest,“ řekl Kin-Fo. „Nicméně nesmím zmařiti ni jediné hodiny, bych dostal svůj list a kdybych měl zaplatiti zase tomu Lao-Shenovi těch pojištěných padesát tisíc dolarů.“

„Pravda,“ řekl Craig.

„Zajisté,“ dodal Fry.

„Vydám se opět na cestu! Potřebí věděti nejprvé, kdeže jest vůdce Tai-pingů! Snad nebude tak nepostižitelný jako Vang!“

Kin-Fo nemohl to déle vydržeti na místě. Přecházel sem tam. Nehody, které se shrnuly naň, způsobily mu neobyčejné rozčilení.

„Pojeď!“ pravil. „Vyhledám toho Lao-Shena! Co se týká Vás, pánové, číňte, co Vám libo.“

„Pane,“ odvětil Fry-Craig, „zájmy stoleté jsou nyní více ohroženy nežli kdy jindy! Opustit Vás za těchto okolností, bylo by porušení naší povinnosti. My Vás neopustíme.“

Neslušelo se zmařití ni jediné hodiny. Především záleželo na tom vědět, v kterém místě se nalezá ten Lao-Shen. Byltě tak značným, že dozvědět se toto, nebylo věcí nesnadnou.

Starý ten druh Vangův z povstání Mang-Tchao-a, couvnuv do severní Číny, za velikou zeď a nalezal se v krajině blíže zálivu Leao-Tongu, jenž není leč přívěskem zálivu Pé-Tché-Li.

Poněvadž císařská vláda posud s ním nevyjednávala, jako s některými jinými náčelníky povstalců, nemohl se vrátit a vláda jej nechala rejdit po území za hranicemi čínskými, kdežto Lao-Shen spokojil se slavným úkolem vůdce zákeřnického. Ah, Vang volil výborně! Člověk tento byl bezohledný a bodnutí dýkou jedno více nebo méně neznepokojilo svědomí jeho.

Kin-Fo a jeho dva jednatelé vyptávali se pilně na Tai-pinga i dostali zprávy, že naposledy byl viděn v okolí malého přístavu Tou-Ning na zálivu Leao-Tongu.

Umínili si tedy jít tam bez prodlení.

Nejprve musila Lé-u býti poučena o tom, co se mělo státi. Úzkost její zvýšila se a hojně slzy tekly jí z očí. Chtěla přemluvit Kin-Fo-a, by neodcházel. Což neubíral se vstříc nebezpečí nevyhnutelnému. Zdali nebylo lépe čekati, vzdálili se, opustiti říši nebeskou po případě, a skrýti se v některé krajině světa, kde by ukrutný Lao-Shen neměl přístupu k němu?

Kin-Fo namítal, že žítí v stálém nebezpečí a záviseti na milosti takového lotra jest budoucnost jemu nesnesitelná! Ne! Bylo nutno učiniti tomu konec na vždy. Kin-Fo a jeho věrní průvodci vydají se ještě toho dne na cestu, dospějou k Tai-pingovi, koupí za každou cenu hrozný onen list a vrátí se do Pekingu dříve, než bude zrušen císařský zákaz.

„Má drahá sestro malá,“ pravil Kin-Fo, „nyní skoro nelituji, že odložen byl sňatek náš na několik dní. Kdyby se byl stal skutkem, v jakém byste se nalezala postavení!“

„Kdyby se byl uskutečnil,“ odvece Lé-u, „měla bych právo i povinnost sledovati Vás a šla bych s Vámi.“

„Ne!“ pravil Kin-Fo. „Raději volím tisíckrátě smrt, nežli bych vydal Vás v šanc nebezpečí! — S bohem, Lé-u, s bohem! —“

S okem zaroseným vyrval se z rukou ženy mladé, jež chtěla jej zadržeti.

Toho dne ještě odebrali se Kin-Fo, Craig a Fry, i Soun, jemuž zlý osud nedopřál pokoje, z Pekingu do Tong-Čeu. Za hodinu to dokázali.

Zatím ustanoveno toto:

Cestování po zemi krajinou málo bezpečnou mělo veliké obtíže.

Kdyby bylo šlo jen o to, dospěti k veliké zdi severně od hlavního města, třeba byla tato cesta sto šedesáte lisů, byli by podnikli nebezpečí s ní spojené. Avšak přístav Ton-Ning nenalezal se na severu, nýbrž na východě. Cesta po vodě zdála se bezpečnější a kratší. Za čtyry, pět dní mohli Kin-Fo a jeho druhové býti tam a raditi se pak, co mají dále počíti.

Ale zdaž by našli loď, která by se ubírala do Ton-Ningu?

O tom mohli se přesvědčiti u námořských jednatelů v Tong-Čeu.

Při této příležitosti sloužila náhoda Kin-Fo-ovi, jež neštěstí dosud stíhalo. Loď, mající náklad do Ton-Ning-a, čekala v ústí řeky Pei-ho.

Nezbývalo nic jiného, leč vstoupiti na parník, jenž konal službu na této řece.

Craig a Fry žádali jen hodinu k přípravě, a této hodiny použili ke koupení všech ochraňovacích prostředků známých od nejprostšího pásu až k neponořitelnému oděvu kapitána Boytona. Kin-Fo dosud měl cenu dvou set tisíc dollarů.

Odvažil se na moře, aniž by platil zvláštní premii, poněvadž byl pojištěn proti všem příhodám. Mohloť se přihoditi neštěstí. Byloť potřebí na vše pomýšleti a proti všemu se opatřiti.

O poledni 26. června vstoupili Kin-Fo, Craig-Fry a Soun na loď Pei-tang a plavili se po řece Pei-ho. Záhyby této jsou tak četné a veliké, že délka její jest jistě dvakrát tak velká jako přímá čára z Tong-Čeu k ústí; avšak jest splavná a proto pluje po ní lodí mnoho; doprava tudy jest větší, nežli po silnici, která běží s ní zároveň.

Loď Pei-tang uháněla rychle dále po žluté vodě řeky, ženouc vlny do četných zavodňovacích struh podél obou břehů. Záhy oplouli vysokou věž pagody blíže Tong-Čeu, jež zmizela rychle v ostrém záhybu.

V této krajině není Pei-ho příliš široký. Běží uprostřed břehů písčitých, mezi selskými dvorci, uprostřed krajiny lesnaté, kde jsou hojné zahrady a ploty živé.

Objevilo se několik městyšů, z nichž větší jsou, Matao, He-Si-Von, Nane-Tsaě, Yang-Tsoune, kde bylo již znáti vliv moře.

Tien-Tsiu se objevil záhy. Tu byla zastávka, neboť bylo potřebí otevřítí most, který spojuje oba břehy řeky, a plavili se, ne bez obtíže, uprostřed sterých

lodí, jimiž přístav byl přeplněn. To se neodbylo bez velikého křiku a stálo mnohou bárku lana, která ji držela v proudu. Tuto prostě jsou přeříznuta bez ohledu na škodu, která tím vznikne. Z toho povstal zmatek, překážka, jižto způsobily lodi plovoucí dolů, s kterými byli by měli mnoho práce mistři přístavní, kdyby totiž byli v Tien-Tsinu bývali.

Na této cestě byli Craig i Fry opatrnější nežli dříve a nespustili svého klienta ni na okamžik s očí.

Netykalo se to více Vanga, s nímž bylo by dohodnutí snadné, kdyby jen bylo možno dáti mu zprávu, nýbrž Lao-Shena, Tai-pinga, ježž ani neznali, pročež zdál se jim tím hroznějším býti. Poněvadž ubírali se k němu, mohli se považovati za bezpečny; avšak zdali nebyl on již na cestě, by vyhledal svou obět! Jak se mu vyhnouti, kterak jej předejít. Craig a Fry tušili vraha v každém pocestném na Pei-tangu! Nejedli více, nespali, nežili. —

Jestliže byli Kin-Fo, Craig a Fry velice znepokojeni, tož trápen Soun úzkostí největší. Při pouhém pomýšlení, že jde na moře, bylo mu špatně okolo srdce. Blednul víc a více, čím více Pei-tang se blížil k zálivu Pé-Tche-Li. Nos jeho vždy více špičatěl, ústa se svírala a přec plul parník úplně tiše po vodě klidné řeky.

Což pak mělo se díti, až pocítí krátké vlny úzkého moře, vlny, jež způsobují otrásání lodi prudké a časté.

„Neplul jste posud nikdy po vodě?“ tázal se ho Craig.

„Nikdy.“

„Není Vám při tom dobře?“ ptal se Fry.

„Ne.“

„Radím Vám, byste držel hlavu vzhůru,“ dodal Craig.

„Hlavu? —“

„A byste neotvíral ústa —“ dodal Fry.

„Ústa? —“

Soun osvědčil, že nejraději nemluví nic, a pak se odebral do středu lodi, když byl pohledl na řeku již značně širokou a sice pohledem zasmušilým lidí ustanovených, že přestáti mají trochu směšnou arci nemoc námořní.

Podoba krajiny změnila se v údolí, kterým tekla řeka. Pravý břeh, příkřejší s vysokými dosti úskalími lišil se velice od levého, plochého, o který odrážela se voda moře pěnicí se. Dále rozkládala se nekonečná role, na nichž rostly sorgcho, kukuřice, žito, proso. Jako vůbec v Číně matka rodiny, jež musí živiti tolik

milionů dítek, — nebylo nikde kousek pudy nevzdělané. Všude vodovody nebo stroje bambusové, opatřené koly prostými k nabírání vody a rozvádění téže. Tu a tam objevily se vesnice žluté jako z hlíny a kolem nich skupiny stromů, mezi nimiž byly staré jabloně, jež by nehyzdily ani rovinu normandskou. Po břehu se procházelo mnoho rybářů, jimž kormorani konali službu psů honících či lovících. Tito ptáci ponoří se na znamení pána svého a přinášejí ryby. jež nemohou pohltit, majíce hrdlo kruhem stažené.

Dále byly tu kachny, vrány, straky, krahujci, jež hučení parníku vyplaší z hustých a vysokých rostlin.

Jestliže dlouhá cesta podél řeky naskytovala pohled pustiny, jevil se na řece Pei-ho značný ruch obchodní. Jaké množství lodí všeho druhu plavilo se nahoru i dolů! Džonky válečné s batteriemi krytými, jichž střecha tvoří oblouk od předu do zadu a jež pohybují se buď dvěma řadami vesel nebo koly hnanými rukou lidskou; dále džonky celní se dvěma stožáry a s plachtami ozdobené fantastickými podobami hlav i stromů zvířecích; džonky obchodní, velké značné, jež vozí vzácné výrobky a plodiny říše nebeské a neváhají se pustiti na blízké moře a vzdorovati prudkým větrům; džonky pro cestující, jež dle počasí ženou se vesly neb táhnou provazy a hodí se pro lidi, kteří mají dosti času nazbyt; džonky mandarinské, yachty pro zábavu; sampany všeho druhu s plachtami ze sítí a z nichž nejmenší řídí ženy mladé, majíce veslo v ruce a děcko na zádech, jež ospravedlňují jméno své, které značí: tři prkna; konečně vory veliké, pravé to plovoucí vesnice, se zahradami a zelnicemi; kteréžto vory poohlížejí z některého lesa Mandžurie, jež vymýtili dřevostěpové až na poslední strom.

Vesnice stávaly se vždy řidšími. Čítá se jich jen asi dvacet mezi Tien-Tsinem a Taku při ústí řeky. Na břehu kouřily některé cihelny a hustý dým z nich vycházející sloučil se s parou lodí, znečišťuje vzduch. Nastal večer, jež předcházela červnový soumrak, jenž prodlužuje se v této šířce.

Hnedle bylo viděti jen bílé hráze pravidelného tvaru, jež mizely v pološeru. Byly to „hromady“ soli, jež pocházely z blízkých solin. V této pusté krajině ústí se řeka Pei-ho, v kraji to smutném, jak dí p. Beauvoir, který jest samý písek, samá sůl, prach a popel.

Druhého dne, 27. června, před východem slunce dospěl Pei-tang do zálivu Takou, při samém ústí řeky.

V tomto místě, na obou březích vypínaly se pevnosti severní a jižní, nyní

pouhé rozvaliny, po dobytí jich anglo-francouzským vojskem roku 1860. Tu stal se slavný útok generala Collineau-a, 24. srpna roku téhož; tu vynutili dělostřelci přístup po řece; tu rozkládá se úzký pruh zóně, jenž slove francouzskou osadou; tam viděti posud pomník, pod nímž odpočívají důstojníci a vojíni, padlí v tomto znamenitém boji.

Pei-tang neplul dále. Všickni cestující musili vystoupiti v Takou. Toto město jest nyní dosti důležité a mělo by budoucnost, kdyby mandarinové povolili stavbu železnic, která by je spojila s Tien-Tsinem.

Loď mající náklad do Ton-Ningu měla odplouti ještě toho dne. Kin-Fo a jeho druhové neměli nazbyt ni jediné hodiny. Zavolali tedy sampan a za čtvrt hodiny na to byli na palubě lodi Sam-Yep.

Kapitola XVII.

Osm dní před tím zakotvila se v přístavu takouském loď americká. Najmuta šestou společností čínsko-kalifornskou, měla náklad na účet jednatelství Fong-Ting-Tong, jež má svoje sídlo blíže hřbitovu Lauret-Hillského, nedaleko San-Francisca.

Tu čekají „nebešťané“, zemřelí v Americe, den, kdy budou nazpět dovezeni do vlasti, věrní svému náboženství, které jim velí, odpočívati v zemi rodné.

Loď do Kantonu určená měla naložených dvě stě padesáte rakví, z nichž sedmdesáte pět měla složití v Takou, odkud měly býti dopraveny do krajín severních.

Přeložení části nákladu s lodi americké na čínskou bylo vykonáno a ráno toho dne, 27. června, chystala se tato na cestu do Tou-Ningu.

Na této lodi měli se převéztí Kin-Fo a jeho druhové. Nepochybně by nebyli tuto loď zvolili; ale nebylo jiné, která by plula do zálivu Leao-Tongu, a proto byli k tomu nuceni. Ostatně šlo pouze o převoz dvou neb tří denní, který v této roční době byl velmi pohodlný.

Sam-Yep byla džonka, jež unesla asi tři sta tůní a mohla i na moře se pustit.

Jestiť velmi mnoho lodí takových, jež ponoří se jen na šest stop do vody, a proto mohou snadno přejeti mělčiny v řekách nebeské říše. Na svou délku jsou příliš široké a proto plují špatně, ale obrátí se rychle, jako na obratlíku, což jest výhodou dřevěných plavidel těchto. Plocha jich velikého kormidla jest dle způsobu v Číně oblíbeného, děravá, což nelze schvalovati. Avšak buď jak buď, veliké tyto lodi plují také po moři, zvláště podél břehů. Vypravuje se, že taková džonka, najata obchodníkem kantonským, za řízení amerického kapitána dovezla náklad čaje a porculánu do San-Francisca. Tolik jisto, že tyto lodi obstojí na moři, jakož znalci shodují se v tom, že Číňané jsou výteční plavci.

Loď Sam-Yep byla zbudována dle způsobu moderního a podobna plavidlům evropským. Byla shotovena z dřeva bambusového bez hřebíků, vycpána koudelí a vylita smolou; byla tak nepromokavá, že neměla ani čerpadla. Lehounká byla velice a proto ploula po vodě jako kus korku. Koton měla z tvrdého dřeva, lanoví z vláken palmových bylo pružné a pevné, plachty, jež z paluby se rozvíraly a s draly na způsob vějíře, dva stožáry podobné velkému a

menšímu na lodi evropské; takové bylo zařízení této džonky, která se výborně hodila ku plavbě podél břehů.

Nikdo by také dle jejího zevnějšku nebyl soudil, že páni její přetvořili ji tenkrát v ohromný povoz umrlčí.

Místo čaje, balíků hedvábí a různých voňadel čínských měla náklad známý již. Avšak při tom podržela živé barvy svoje. Na předku i na zadku vlály pestrobarevné prapory. V předu bylo veliké oko zářící, jež propůjčovalo jí vzhled obrovského zvířete mořského. Se stožáru vlály prapory čínské. Nad zábradlím zely dva jícny krátkých děl lodních, lesknouce se v paprscích slunce jako zrcadla. V těchto krajích, loupežníky ohrožených, byly tyto nástroje velmi vhodné. Celek plavidla byl příjemný a pohled dosti hezký. Mimo to loď Sam-Yep chystala se na cestu domů — ovšem že vezla mrtvolu.

Okolnost tato nepřekvapila a neodstrašovala ni dost málo Kin-Fo-a nebo Souna. Byliť v tom ohledu Číňané věcím těm zvyklí. Craig i Fry, jako mnozí jiní krajané jejich, nebyli milovníky nákladu takového, a byli by zajisté raději se plavili na jiné lodi, avšak té nebylo.

Mužstvo na lodi záleželo z kapitána a šesti plavců, což postačilo pro pohyby džonky prajednoduché. Práví se, že kompas vynalezli Číňané. Toť možno, ale plavci pobřežní ho neužívají.

To jest jisto, že kapitán Yin, velitel na lodi Sam-Yep, spolehal se na to, že snadno nalezne cestu do zálivu.

Tento kapitán Yin byl človíček malé postavy, čilý, hovorný, jenž se stále usmíval a pohyboval, tak že mohl býti považován za rozluštění úkolu o věčném hybadle — perpetuum mobile. Nevydržel dlouho na místě. Neustále prováděl různé posušky. Ruce jeho, oči mluvily více nežli jeho jazyk, jenž nevydržel za bílými zuby. Lál lidem, vadil se s nimi a urážel je; ale byl celkem dobrý plavec a znalec břehů těchto i řídil džonku svou, jako by ji měl mezi prsty svými. Vysoká cena, jižto zapravil Kin-Fo za sebe a soudruhy své, zvýšila ještě veselost jeho. Cestující, kteří za převoz trvajícím šedesáti hodin, platí sto padesát taětů, jsou výhodou nemalou, zvláště když nepožadují téměř lepší stravu a větší pohodlí nežli soudruhové jich v spodní části lodi.

Kin-Fo, Craig a Fry ubytováni v kabině na zad, Soun pak na předku.

Oba jednatelové, nedůvěřiví stále, prohlíželi si velmi pozorně plavčíky i kapitána. Neshledali v chování hodných lidí těch nic podezřelého. Domnívati se, že by srozuměni byli s Lao-Shenem, bylo málo pravdě podobno, poněvadž

pouhá náhoda je uvedla na tuto džonku a tato náhoda sotva byla příznivou právě pověstnému Tai-pingovi. Mohli očekávat, bude-li moře příznivým, že za několik dní budou zbaveni starostí svých. Pustili tedy Kin-Fo-a trochu s očí.

Ten se proto nehněval právě. Uzavřel se v kabině své a oddal se „mudrování“ zcela dle libosti své! Ubohý člověk, jenž nechápal štěstí svoje, nevěděl, jakou cenu má život bezstarostný v yamenu shang-haiském, neznaje práce. Až by dostal do rukou onen list, mělo se ukázati, zdali prospělo mu toto naučení a zdali z blázna stal se moudrý člověk.

Ale zdaž obdržel ten list. Ano, bez pochyby, poněvadž určil zaň velikou cenu. Pro Lao-Shena byla to přec jen otázka peněžitá. Avšak bylo potřebí jej překvapiti a nedat se jemu překvapit. Nesnadná to věc. Lao-Shen věděl nepochybně stále, co konal Kin-Fo, kdežto ten nevěděl ničeho o Lao-Shenovi.

Hrozilo tedy velké nebezpečí, kdy klient Craig-Fry-a vystoupí na území, kde řádí Tai-ping. Vše tedy záleželo na tom: předejiti tomu. Bylo patrné, že Lao-Shen přijme raději padesát tisíc dolarů od Kin-Fo-a živého, nežli od mrtvého. Tím si uspořil cestu do Shang-Haie a návštěvu v kancelářích stoleté, jež mohla proň býti nebezpečnou, přes to, že vláda posud vůči němu osvědčovala velikou shovívavost.

Takovými starostmi zabýval se změněný valně Kin-Fo a lze tušiti, že láskyhodná mladá vdova v Pekingu zaujímala jedno z předních míst v jeho plánech pro budoucnost.

O čem zatím přemýšlel Soun?

Soun nemyslíl pranic. Ležel natažen v obecné jizbě odváděje daň zlým bohům vládnoucím v zálivu Pe-Tche-Li.

Nemohl sebrati svoje myšlenky leč k zlořečení pánu svému, filosofu Vangovi a loupežníku Lao-Shenovi. Srdce jeho bylo otupělé. Ai, ai, ya! myšlenky jeho i city otupělé. Ne- myslil více ni na čaj ni na rýži. Ai, ai, ya! Který neblahý vítr zahnal jej sem omylně. Chybil tisíc, desettisíckrát vstoupiv do služby člověka, který se vydal na moře! Byl by s radostí obětoval za to zbytek copu svého, kdyby tu nebyl. Byl by si raději oholil hlavu a stal se bonzem. Žlutý pes, skutečně, žlutý pes hryzl mu játra i vnitřnosti ostatní. Ai, ai, ya.

Hnána dobrým větrem jižním plula loď Sam-Yep asi na čtyry míle od nízkého břehu, jenž táhl se od východu k západu. Plula kolem Peh-Tangu při ústí řeky téhož jména nedaleko místa, kde vojska evropská vystoupila na břeh, dále kolem Shan-Tungu, Tschiang-Ho při ústí Tau-a a kolem Hai-Vé-Tsé.

Tato část zálivu byla trochu pustější. Ruch obchodní panující při ústí Pei-ha ochabnul o dvacet mil dále. Bylo tu jenom několik člunů obchodních, asi tucet loděk rybářských, s nichž rybáři sítě rozestírali, a podél břehů lovci luňáků; ostatní obzor byl pustý; toť byl vzhled na tuto část moře.

Craig a Fry pozorovali, že čluny rybářské i ty menší byly opatřeny malými děly.

Když o tom učinili zmínku kapitánu Yinu, mnul si ten ruce a pravil:

„To se děje naproti loupežníkům.“

„Loupežníci v této části zálivu Pé-Tche-Li!“ vzkřikl Craig s udivením.

„Proč ne!“ řekl Yin. „Tu jako jinde. Tito hodní lidé nechybí v žádném moři čínském.“

Hodný kapitán se usmál ukazuje dvě řady lesklých zubů.

„Zdá se, že se jich nebojíte?“ podotknul Fry. —

„Což nemám dvě děla, která mluví velmi zřejmě, jestliže se k nim někdo přiblíží.“

„Jsou nabitá?“ tázal se Craig.

„Obyčejně.“

„A nyní —“

„Ne.“

„Proč?“ tázal se Fry.

„Poněvadž nemám prachu na lodi,“ odvětil klidně kapitán Yin.

„K čemu tedy jsou ta děla?“ pravili Craig-Fry, málo uspokojení touto odpovědí.

„K čemu!“ zvolal kapitán. „Eh, by hájila náklad, jenž za to stojí, když moje džonka jest plna čaje nebo opia! Ale dnes, s tímto nákladem! —“

„Kterak mohou vědět loupežníci,“ řekl Craig, zdali džonka Vaše stojí za útok?“

„Vy se bojíte návštěvy hodných lidí těch?“ pravil kapitán otočiv se a pokrčiv rameny.

„Ovšem,“ řekl Fry.

„Nemáte na lodi žádných zavazadel.“

„Budíž,“ ozval se Craig, „avšak máme zvláštní příčiny nepřáli si jich návštěvy.“

„Nuže, buďtež bez starosti!“ odvětil kapitán. „Kdyby nás loupežníci třeba potkali, nenapadlo by jim, stíhati naši loď.“

„A proč?“

„Poněvadž vědí jaký mám náklad, když uzří mou loď.“

Kapitán Yin ukazoval na bílý prapor, jenž vlál na stožáru džonky.

„Prapor bílý! Prapor smutku! Hodní lidé ti nebudou se namáhati, by vzali několik rakví!“

„Mohou mysliti, že jste vystrčil prapor smutku z chytrosti,“ podotknul Craig, „a přijíti opravdu na loď.“

„Přijdou-li, uvítáme je,“ odpověděl kapitán Yin, „a navštíví-li nás, půjdou, jak byli příšli!“

Craig-Fry nedolehali dále, avšak nesdíleli úplně s kapitánem klidnost nezrušitelnou. Vzítí džonku třicet tůní, i bez nákladu, bylo přec výhodné pro „hodné lidi“, jak pravil Yin, a stálo za pokus. Buď jak buď, nezbylo nic jiného, leč doufati, že převoz odbude se šťastně.

Ostatně kapitán neopomenul ničeho, by předešel všeliké nehodě. Při odplutí obětoval kohouta ku počtě bohů mořských. Na stožáru viselo posud peří ubohého kohouta. Několik kapek jeho krve, vylitých na palubu, sklenka vína, hozena přes zábradlí, doplnily oběť tu. Takto posvícena, čeho měla se báti džonka Sam-Yep, za vedení hodného kapitána Yina?

Avšak mohlo se přec mysliti, že rozmarní bohové nebyli uspokojeni. Snad byl kohout příliš hubený, nebo že nepocházelo víno z nejlepších vinic v Cha-Chiejne, hrozný vítr narazil na džonku. Nikdo nebyl by to tušil za toho jasného dne při slabém větříku příznivém. Ani nejzkušenější plavec nebyl by tušil, že se připravuje „psí vítr“.

Okolo osmé hodiny večer měla loď Sam-Yep oplouti mys, odkud břeh se táhne k severo-západu. Odtud měla plouti po větru, tedy za okolností příznivých. Kapitán Yin, aniž by přeceňoval síly své, doufal, že za čtyryadvacet hodin dopluje do Ton-Ningu.

Kin-Fo hleděl vstříc hodině, kdy vystoupí na břeh s rozčilením, jež u Souna přecházelo v prudkou vášeň. Fry-Craig rozumovali takto: jestliže do tří dnů klient jejich neobdrží z rukou Lao-Shena list, který ohrožuje život jeho, nebude potřebí déle stoleté o něho se starati. Jeho police měla platnost do půlnoci 30. června, poněvadž zaplatil Bidulphovi pouze na dva měsíce napřed. Potom:

„All —“ řekl Fry.

„Right!“ dodal Craig.

K večeru, když džonka vjížděla do ústí zálivu Leao-Tongu, přeskočil vítr náhle na severovýchod; potom na sever a za dvě hodiny vál od severozápadu.

Kdyby kapitán Yin byl měl na lodi tlakoměr, byl by viděl, že sloup rtuťový klesl o čtyry až pět millimetrů. Tato změna v tlaku vzduchu věstila blížký tyfon, jenž hýbal již vyššími vrstvami vzduchu. Anebo, kdyby byl znal kapitán Yin pozorování Angličana Paddingtona nebo Američana Maurya, byl by hleděl změnit směr lodi a plouti k severovýchodu, v očekávání, že tam bude povětrí méně nebezpečné, kdežto nyní plul vstříc středu točivé vichřice.

Ale kapitán Yin neznal potřebu tlakoměru a nestaral se o zákon cyklony. Ostatně, což neobětoval kohouta a neměla jej tato oběť chrániti přede všemi nehodami?

Mimo to byl schopný plavec, což dokázal často. Veden pudem jednal, jak by byl jednal evropský kapitán.

Typhon byl malou cyklonou, jež stáčela se velmi rychle urážejíc sto kilometrů za hodinu. Hnal loď na štěstí k východu, neboť byla by vrazila na břeh, kde nebylo útulku a kde byla by se nepochybně rozbila.

O jedenácté hodině zuřila bouře s největší krutostí. Kapitán Yin, podporován mužstvem svým, jednal jako řádný plavec. Nesmál se sice, avšak byl úplně chladné krve. Pevnou rukou držel veslo a řídil lehkou loď, která letěla přes vlny jako racek.

Kin-Fo opustil svůj útulek. Drže se zábradlí, pozoroval nebe a mraky černé, bouří rozrhané, jež visely nad vodou jako hustá pára. Pozoroval moře, bílé v této noci, jehož vody tyfon zdvíhal nad obyčejnou výšku. Nebezpečí to nepřekvapilo ani nelevalo. Náleželo to k řadě nehod, jež rozzuřený osud proti němu vyslal. Převoz šedesát hodin trvající bez bouře v letě, hodil by se pro lidi šťastné, avšak mezi ty on nenáležel.

Craig a Fry byli znepokojeni vzpomínajíc na obchodní cenu svého klienta. Jejich život zajisté měl takovou též cenu, jako život Kin-Fo-a. Kdyby zahynuli s ním zároveň, nemusili by se více starati o zájmy stoleté. Avšak svědomití jednatelé měli na zřeteli jen povinnost svou. Zahynouti, dobrá! S Kin-Fo-em, buď! ale ne před půlnocí 30. června! Zachrániti milion, to chtěli Craig-Fry. Na to pamatovali.

Co se týká Souna, ten nepochyboval, že džonka jest vydána v šanc záhube, či vlastně on soudil, že jsou ztraceni od té chvíle, kdy se svěřili živlu zrádnému, i za povětrí velmi krásného. Ah! cestující dole v lodi nebyli k politování! Ai, ai, ya!

Necítili ústrky ani nárazy! Ai, ai, ya! A nešťastný Soun tázal se, zdali by na jejich místě nebyl dostal námořskou nemoc.

Po celé tři hodiny byla džonka opravdu ohrožena.

Nepravé hnutí veslem mohlo ji zničit, neboť moře bylo by se valilo přes její palubu. Nemohlať arci se překotit, jako bečka, avšak mohla za to naplnit se vodou a utonouti. Udržeti ji v rovném směru uprostřed vln hnaných silnou bouří, na to nebylo ani lze pomýšleti. Rovněž nebylo lze posoudit neb stanovit cestu uraženou.

Zatím šťastnou náhodou dospěla loď Sam-Yep bez většího úrazu v střed velikého kruhu vzdušního, který zaujímal plochu asi sto kilometru. Tam na dvě až tři míle bylo moře tiché a větřík slabý. Bylo to jaksi jezero klidné uprostřed rozbouřeného oceánu.

Bylo to štěstí pro džonku, že ji vítr sem zahnal. Okolo třetí hodiny ráno přestalo zuření bouře jako nějakým kouzlem, a rozbouřené vlny utišily se kolem malého jezera ústředního.

Avšak když nastal den, nebylo viděti s lodi žádné země, žádného břehu. Voda, všude samá voda, jak daleko sahal obzorní kruh.

Kapitola XVIII.

„Kde to jsme, kapitáne?“ tázal se Kin-Fo, když minulo nebezpečí.

„Nemohu to vědět,“ odvětil kapitán, jehož obličej opět zářil veselostí.

„V zálivu Pe-Tche-Li?“

„Možná.“

„Nebo v zálivu Leao-Tongu?“

„Může být.“

„A kde přirazíme ku břehu?“

„Tam, kam nás vítr zažene.“

„A kdy?“

„To nemohu říci.“

„Pravý Číňan musí si vždy pomoci, pane kapitáne,“ odvětil Kin-Fo nevrle, cituje průpovídku tehdejších obyčejnou v říši středu.

„Na zemi ano!“ odvěce kapitán Yin. „Na moři ne!“

Při tom rozevřel ústa až k uším.

„Není to k smíchu,“ řekl Kin-Fo.

„K pláči také ne,“ odvětil kapitán.

Pravdou jest, že ačkoli postavení nebylo znepokojující, bylo kapitánovi nemožno říci, kdeže se nalezá loď Sam-Yep. Kterak mohl za bouřky zuřící poznati směr bez kompasu za vlivu větru, který zrejdl tři čtvrtiny kompasu? Džonka majíc plachty svinuté vymkla se vlivu kormidla jsouc hračkou větru. Ne bez příčiny odpovídal kapitán neurčitě. Jenom že měl to říci beze smíchu.

Ostatně, ať byla vehnána džonka do zálivu Leao-Tongu nebo nazpět zahrnána do zálivu Pe-Tche-Li, bylo potřebí, aby záhy zabočila k severo-západu. V tom směru byla jistě země. Jenom byla otázka, jak daleko asi tam jest.

Kapitán Yin byl by rozvinul plachty a plul dle slunce, jež zářilo leskem nejjasnějším, kdyby to v tu dobu bývalo možným.

Ale nebylo tomu tak.

Po tyfonu nastalo úplné ticho; ani hnutí ve vrstvách vzduchu, ani větěrku nebylo. Moře bez vlnky, jenom slabě se zdvihalo, aniž by voda se při tom jen hnula s místa. Džonka zdvihala se a klesala pravidelně, ale nepřišla dále. Nad

vodou visela pára teplá a nebe v noci zachmuřené, bylo jasné, jakoby ani bouření nebylo schopno.

Nastalo úplné ticho, jehož konec nikdo nemůže předvídati.

„Výborně!“ pravil Kin-Fo. „Po bouři, která vehnala nás na širé moře, úplné ticho, jež brání nám ku břehu se přiblížiti.“ Obrátiv se ku kapitánovi, pravil:

„Jak dlouho může trvati toto ticho?“

„V této době roční, pane! Eh, kdož pak to může věděti,“ odpověděl kapitán.

„Hodiny nebo dny.“

„Dny nebo týdny!“ opětoval Yin s úsměvem resignace, jenž vzbudil vztek cestujících.

„Týdny!“ vzkřikl Kin-Fo. „Myslíte, že mobu čekati týdny!“

„Nebude jiné pomoci, leč bychom dali džonku táhnouti!“

„K čertu s vaší džonkou a se všemi, jež nese, a se mnou nejprve, že jsem měl ten hloupý nápad, vstoupiti na ni.“

„Pane,“ řekl kapitán Yin, „chcete, bych Vám dal dvojí dobrou radu.“

„Dejte.“

„První jest, byste ulehl a spal, jakož učiním já po noci na palubě ztrávené.“

„A druhá?“ tázal se Kin-Fo, jež klidnost kapitánova rozzuřila rovněž jako tiché moře.

„Druhá,“ odvětil Yin, „jest, byste následoval příklad pocestných dole. Ti si nestěžují a spokojí se každým počasím.“

Po této mudrcké poznámce hodné samého Vanga, odebral se kapitán do své kajuty zanechav na palubě dva nebo tři plavčíky.

Kin-Fo se procházel asi čtvrt hodiny po palubě a v netrpělivosti otáčel palce jeden kolem druhého.

Pohledna pak na ohromnou poušť, v jejímž středu se nalezala džonka, pokrčil ramenoma a šel do své jizby ani slova nepromluviv k Fry-Craigovi.

Oba jednatelé stáli tu opření o stožár a dle zvyku svého hovořili spolu sympaticky nemluvíce. Slyšeli dotazy Kin-Fo-a i odpovědi kapitána, aniž byli by se vmísili v hovor. K čemu by to bylo dobré a proč byli by se trápili nad opožděním, které tak velice hnětlo jejich klienta.

Vždyť co zkrátili na čase, získali na bezpečnosti. Poněvadž Kin-Fo nebyl ohrožen na lodi a ruka Lao-Shena jej tuto nemohla postihnouti, což lepšího mohli sobě přát?

Mimo to blížil se čas, kdy přestala jejich odpovědnost. Ještě čtyřicet hodin

a potom se mohla celá armáda Tai-pingova vrhnouti na ex-klienta stoleté, aniž by byli vlas naložili na jeho obranu. Praktičtí to Američané. Oddaní Kin-Fo-ovi, pokud měl cenu dvou set tisíc dolarů. Naprosto lhotejní vůči všem příhodám, když nestál ani za sapeku.

Craig a Fry po tomto rozumování posnídali s nejlepší chutí. Mělit zásoby nejlepší. Jedli z jedné mísy, tytéž pokrmy, tentýž chléb i maso. Pili víno výborné z Chao-Chique na zdraví ctihodného Viléma J. Bidulpha a sice každý stejný počet sklenic. Kouřili každý půl tuctu cigár podávající důkaz, že možno tvořit „siamská dvojčata“ co se týká vkusu a obyčejů, aniž by jimi byli od narození.

Řádní Jankae-ové, kteří doufali, že svízele jejich budou záhy u konce.

Deu uplynul bez nehody, bez příhody.

Povětrí bylo stále klidné; nebe mělo stále jasný vzhled. Nic neoznamovalo změnu v tomto stavu meteorologickém. Voda moře byla nehybna, jako v jezeru.

Okolo čtvrté hodiny objevil se Soun na palubě, potáčeje a vrávoraje, jako člověk opilý, ač za celého živobytí svého nepil tak málo, jako za posledních dnů.

Jeho obličej měl nejdříve barvu fialovou, potom indychovou, pak modrou a pak zelenou, nyní pak dostával žlutou. Na zemi bývala obyčejně oranžová a když se zlobil červená a takto proběhla celou škálu barev přirozených.

Soun přiblížil se k jednatelům, maje oči na polo zavřené, aniž byl by pohlédl přes zábradlí Sam-Yepa.

„Dospěli jsme k cíli?“ — tázal se.

„Ne —“ odpověděl Fry.

„Ale dospějeme?“

„Ne,“ odpověděl Craig.

„Ai, ai, ya!“ ozval se Soun.

V zoufalosti a nemoha dále mluvití natahl se u velkého stožáru zachvácen křečovitým návaem, při čemž jeho krátký cop se vrtěl jako psí ohon.

Kapitán zatím poručil otevřítí padáky paluby, aby provětrán byl spodek lodi, čehož bylo nutně potřebí. Slunce mělo vysušiti vodu vniknuvší do lodi v čas bouře, kde dvě nebo tři vlny byly do vnitř vnikly.

Craig a Fry procházejíce se po palubě přišli několikrát k velikému padáku. Zvědavost pudila je, prohlednouti si podlodní hrobku. Slezli tedy dolů.

Slunce ozařovalo značnou plochu pod padákem, kdežto prostor ostatní zůstal zahalen v hustou tmou.

Zatím oči Craig-Fry-a přivykly této temnotě i mohli pozorovati, jak seřaděn byl zvláštní náklad lodi.

Spodní prostor lodi nebyl, jak jest obyčejem na lodích obchodních, rozdělen stěnami příčnými. Celý prostor byl prázdný, určen pro náklad, neboť za obydlí mužstva postačily místnosti na palubě.

Po obou stranách prostoru toho, jenž vyznačoval se ostatně velikou čistotou, složeno bylo pět a sedmdesát rakví do Ton-Ningu určených. Byly upevněny řádně, že se nemohly hnouti při houpání lodi, aniž býti na újmu její bezpečnosti.

Mezi oběma řadami rakví bylo místa tolik, že se mohlo jíti od jednoho konce prostoru k druhému, buď při světle, když otevřeny oba padáky, nebo po tmě.

Craig a Fry ubírali se tiše, jako by byli v hrobce, touto uličkou.

Ohlíželi se kolem zvědavě.

Byly tu rakve různých tvarů a velikosti, nádherné i prosté. Z vystěhovalců, jež nouze zažene přes tichý oceán, jen málo který dodělá se jmění nějakého v dolech nevadských neb koloradských. Ostatní přišedše chudí, vracejí se opět chudí. Nyní všickni vraceli se do země rodné, jsouce smrtí vyrovnáni. Asi deset rakví těch bylo dražších, ozdobených veškerou fantastickou nádherou čínskou, ostatní byly prostě udělány ze čtyř prken, hrubě sbity a žluté obarveny. Bohatá nebo chudá, každá rakev opatřena byla názvem mrtvého a Fry-Craig jdouce kolem četli Lieu-Fu z Yun-Ping-Fu, Nan-Lou z Ton-Ningu, Shen-Kin z Lin-Kia, Luang z Ku-Li-Koa atd. Omyl nějaký tu nebyl ani možným. Každá mrtvola, majíc řádný nadpis, měla dle toho býti dopravena na místo své, by uprostřed zahrad, polí nebo pustiny očekávala konečné pohřbení.

„Dobře opatřeny!“ řekl Fry.

„A zachovány!“ odvece Craig.

Nebyli by mluvili jinak ve skladě obchodníka nebo zasílatele v San Franciscu neb v Novém-Yorku.

Craig a Fry, přibývše na konec uličky, směrem ku předku lodnímu, kde byla největší tma, zastavili se prohlížejíce chodbu, jež podobala se stezce hřbitovní.

Ukončivše pozorování svoje, chystali se k návratu na palubu, když zaslechli šumot jakýsi, jenž vzbudil jejich pozornost.

„Nějaká krysa!“ řekl Craig.

„Ano, krysa!“ odvětil Fry.

Špatný to náklad pro tyto hlodavce. Hromada prosa, rýže nebo kukuřice byla by jim milejší.

Šramot trval posud. Ozýval se asi ve výši člověka, na straně i pocházel patrně z vyšší řady rakví. — Nebylo-li to hryzení, pocházející od zubu, neb mohlo to býti též škrábání pazourem neb nehtem.

„Frrr! Frrr!“ ozvali se Craig a Fry.

Šramot nepřestal.

Oba jednatelé se přiblížili a poslouchali zatajivše dech. Bylo patrné, že škrábání to pocházelo z vnitra jedné rakve.

„Což by snad byl uložen do některé z těchto skříní Číňan pouze zdánlivě mrtvý?“ pravil Craig.

„Který by procitnul po pěti nedělích?“ řekl Fry.

Oba jednatelé položili ruku na rakev podezřelou a poznali s jistotou, že se něco v ní hýbe.

„Dáble!“ řekl Craig.

„Dáble!“ opětoval Fry.

Táž myšlenka napadla obou přirozeně, že nebezpečí nějaké hrozí jich klientovi.

Když opatrně vztáhli ruce svoje na zpět, pozorovali, že víko rakve se pomalu zdvihá.

Craig a Fry, lidé, jež nic nemohlo překvapiti, zůstali na místě ani se nehýbajíce a poněvadž viděti nemohli ničeho v širé tmě, poslouchali, ovšem ne bez úzkostlivosti.

„Jsi ty to, Kuo?“ ozval se hlas s velikou opatrností.

V tomže okamžení zavzněl z jiné rakve, jež otevřela se na straně druhé, hlas mručící:

„Jsi ty to, Ta-Kiene?“

Na to následoval tento rychlý hovor:

„Tedy noci této?“ —

„Této noci.“

„Nežli vyjde měsíc?“

„O druhé strážil!“

„A naší druhové?“

„Vědí o tom.“

„Šest a třicet hodin v rakví, mám toho dost!“

„Já, ještě více!“

„Lao-Shen tomu chtěl!“

„Ticho!“

Zaslechnuvše jméno slavného Tai-pinga, Craig-Fry, ač uměli se řádně ovládati, pocítili hrůzu.

Obě víka klesla rychle na podlouhlé schránky. Ticho úplné panovalo v prostoru lodi Sam-Yepu.

Fry a Craig lezouce po kolenou dospěli k místu osvětlenému pod padákem a vylezli na horu. Bez prodlení odebrali se na zad lodi, kde je nikdo nemohl slyšeti.

„Mrtví, kteří mluví —“ řekl Craig.

„Nejsou mrtví,“ odvětil Fry.

Slovo jedno jim prozrazovalo vše, jméno Lao-Shena!

Tedy vrstevníci hrozného toho Tai-pinga vplížili se na loď. Zdali možná byla pochybnost, že se to stalo s vědomím kapitána Yina, jeho mužstva a zřízců v přístavě takouském, kteří dopravili na loď náklad pohřební? Ne! Složeny byvše s lodi americké, která je převezla ze San-Francisca, zůstaly rakve ležeti dvě noci a dva dny v skladišti přístavním. Deset, dvacet, ba více snad lupičů, členů to rotý Lao-Shenovy, otevřeli rakve, vyhodili mrtvolky a zaujali místa jejich. Ale, by podnikli ten krok z návodu svého vůdce, bylo potřeba jim věděti, že Kin-Fo vstoupil na loď Sam-Yep? Kterak jen se to mohli dověděti?

Okolnost tato temná zatím pro nedostatek času nemohla býti objasněna.

Tolik bylo jisto, že Čiňané druhu nejhoršího byli na lodi od vyplutí z Takou, že jeden z nich pronesl jméno Lao-Shena a že ohrožen byl přímo život Kin-Fo-a a sice v brzké době.

Tato noc, s 28. na 29. června, měla státí stoletou dvě stě tisíc dolarů, ježto by o padesát čtyry hodiny později, když by police nebyla obnovena, nemusila platit ničeho právním dědicům svého klienta zhoubného.

Bylo to zpozdlé domnívati se, že Fry a Craig ztratili hlavu, jak se říká, vůči těmto zápletkám. Byli rychle odhodláni: Kin-Fo měl býti donucen opustit džunku před hodinou druhé stráže a prchnouti s nimi.

Ale jak utéci? Měli se zmocniti jediné loďky na palubě? To bylo nemožno. Byla to těžká kocábka, tak že bylo potřebí veškerého mužstva, by spuštěna byla na moře. Kapitán Yin a lidé jeho byli by sotva k tomu ochotni. Bylo tudíž nutno jinak si pomoci, třeba musili podstoupiti při tom nebezpečí.

Bylo sedm hodin večer. Kapitán zavřen v kabině své, neukázal se. Čekal patrně na hodinu umluvenou s druhy Lao-Shenovými.

„Nelze mařiti ni okamžik!“ pravili Fry-Craig.

Ne, ani jediný nebyl nazbyt! Nebyli by ohroženi více na lodi zápalné, jejíž doutnák již byl by zapálen.

Džonka zdála se opuštěna zcela. Jediný plavec spal na předku.

Craig a Fry odebrali se do komůrky, v které bydlil Kin-Fo.

Kin-Fo spal.

Probuzen stisknutím ruky.

„Co si přejete?“ pravil.

Několika slovy bylo mu oznámeno, jak se věci mají. Nepozbyl při tom chladné mysli a statečnosti.

„Hodíme všechny ty nepravé mrtvoly do moře!“ zvolal.

Úmysl to smělý, jež nebylo lze provésti, když kapitán Yin byl srozuměn s pocestnými v podlodí.

„Co tedy počneme?“ tázal se Kin-Fo.

„Obleknem tyto šaty!“ odpověděli Fry-Graig.

To řkouce otevřeli jeden z balíků, jež v Tong-Čeu uložili na loď, a podávali klientu svému jeden z podivných nástrojů plaveckých, jež vynalezl kapitán Boytou.

V balících byly ještě tři jiné přístroje se všemi potřebnými částěmi, pomocí jichž stávají se potřeby ty ochraňujícími pomůckami první třídy.

„Budiž,“ pravil Kin-Fo. „Přiveďte Souna!“ Hnedle přivedl Fry Souna naprosto zpitomělého. Musili jej obléci. Nechal s sebou dělati vše, sténaje při tom pouze dle svého zvyku ai, ai, ya!

V osm hodin byli Kin-Fo a jeho druhové připraveni. Mohlo se říci, že čtyři tuleni z ledového moře chystají se ponořiti do vody. Soun arci nepředstavoval schopné a obratné zvíře to vyhlížeje ochablý a vysílený.

Noc nastávala, džonka houkala se v tichu hlubokém na klidné hladině vodní. Craig a Fry otevřeli okno z komůrky na zad, jež sahalo téměř k hladině moře. Soun vystrčen tudy sklouznul do vody. Kin-Fo jej následoval. Craig a Fry sebravše jiné ještě potřebné nástroje spustili se za ním.

Nikdo netušil ani, že pocestní byli opustili loď Sam-Yep.

Kapitola XIX.

Přístroj kapitána Boytona záleží z oděvu kaučukového a sice z nohavic, kazajky a kapuce. Látka, z které věci ty jsou zhotoveny, jest nepromokavá. Avšak ač nelze vodě proniknouti, přec nechránil by oděv ten proti zimě při delším ponoření. Proto jsou tyto šaty shotoveny z dvou látek vedle sebe, mezi něž lze vefouknouti jistou část vzduchu.

Vzduch ten slouží k dvojímu účelu: 1. udržeti člověka nud vodou; 2. zabraňují styk s vodou a tím chrání před nastuzením.

V oděvu takovém vydrží člověk ve vodě velmi dlouho.

Že veškeré uzavření musí býti velmi dokonalé, rozumí se samo sebou. Spodky končí v nohy s těžkými podešvi, udržovány jsouce kolem těla pasem kovovým dosti volným, by člověk se mohl pohybovati. Kazajka přilehající k tomu pasu končí pevným nákrčníkem, k němuž připojuje se kapuce. Tato zahalující hlavu přilehá těsně k čelu, k lícím a ku bradě pomocí pružného úvazku. Není viděti nežli oči, nos a ústa.

Při kazajce nalezá se též několik trubic kaučukových, jež slouží k přivádění vzduchu a upravení stupně hustoty, který si člověk přeje. Dle toho může člověk dle libosti své ponořiti se až po krk, nebo do polovice těla, nebo může zaujati postavení vodorovné.

V celku poskytuje přístroj ten mimo úplnou volnost pohybu neobmezenou bezpečnost.

Takový jest přístroj, jimž získal si smělý vynálezce hojnou pochvalu a jehož užitečnost praktická se osvědčila při mnohých nehodách na moři. Doplňt jej lze ještě jinými užitečnými pomůckami, jako jsou: pytel nepromokavý, v němž nalezá se užitečné nářadí a jenž zavěsí se přes rameno; pevná hůl, která se přiřepní u nohy slouží k zavěšení malé plachty; lehké lopatkovité veslo, které dle potřeby slouží též za kormidlo.

Kin-Fo, Craig-Fry, a Soun takto vypraveni pluli po hladině mořské. Souna musil jeden z jednatelů ku předu strkati a pomocí několika rázů svých vesel vzdálili se všickni čtyři od džonky.

Noc, velmi tmavá, byla příznivou těmto úmyslům. Kdyby kapitán Yin, nebo některý z jeho plavčků byl se objevil na palubě, nebyli by s to, uzříti

uprchlíky. Ostatně nikdo nemohl ani tušiti, že byli by za takovýchto okolností loď opustili. Lotři uzavření dole mohli to zpozorovati teprv v posledním okamžení.

„O druhé stráží,“ řekl klamný mrtvý v poslední rakvi, to jest okolo půl noci.

Kin-Fo a jeho druhové taktó nabyli několik hodin k útěku i doufali, že v tom čase aspoň na míli vzdálí se od Sam-Yepu. Vskutku nastával slabý větřík, jenž tvořil malé vlnky, ale tak nepatrné, že mohli se spoléhati, chtějí se vzdáliti od džonky, pouze na svoje vesla.

Za několik minut přivykli Kin-Fo, Craig-Fry přístrojům svým a pohybovali se v nich obratně a vhodně, jak to vyžadovaly okolnosti. Soun byl zatím se vzpamatoval a dařilo se mu mnohem lépe nežli na lodi. Jeho nemoc přestala náhle. Jest totiž veliký rozdíl houpati se na lodi nebo na samých vlnách s tělem na polo ponořeným a Soun to poznal s velikým uspokojením.

Avšak jestliže Soun nebyl více nemocen, měl za to nehorázný strach. Domníval se, že žraloci posud nešli spat i kroutil se a stahoval nohy, jako by mu je žralok již chtěl ukousnouti. Ovšem strach tento byl poněkud oprávněný za těchto okolností.

Tím způsobem pohybovali se Kin-Fo a jeho druhové ku předu, jež nehoda uvedla v postavení tak neobyčejné.

Veslující drželi se téměř vodorovně. Když pak nehýbali se s místa, zaujali postavení kolmé.

Za hodinu, když byli opustili loď, nalezala se ta od nich půl míle po větru. Zastavili se, opřeli se o vesla na plocho položená a radili se, ovšem vystříhajíce se při tom hlasitého mluvení.

„Ten ničemný kapitán!“ počal Craig jako úvodem.

„A ten lotr Lao-Shen!“ dodal Fry.

„Tomu se divíte?“ pravil Kin-Fo, jako člověk, ježž pranic nemůže překvapiti.

„Ano!“ odvětil Craig, „ale nelze mi pochopiti, kterak se dověděli ti bídníci, že se nalzáme na lodi.“

„Nepochopitelné, opravdu,“ dodal Fry.

„Na tom nezáleží!“ řekl Kin-Fo, „že to věděli, když jsme jim uprchli.“

„Uprchli!“ pravil Craig. „Ne, dokud Sam-Yep jest na blízku, nejsme prosti nebezpečí.“

„Nuže, co počíti?“ tázal se Kin-Fo.

„Sebrati síly a vzdáliti se tak, bychom nemohli býti viděni, až nastane den,“ odvece Fry. —

Fry nadmul pomocí části vzduchu svůj přístroj a vynořil se nad vodu až do půli těla. Povytáhl pak svůj pytel, otevřel jej, vyňal láhev a sklenku, jižto naplnil posilující lihovinou, a podal svému klientovi.

Kin-Fo nedal se prositi, nýbrž vyprázdnil sklenku až na poslední kapku. Craig-Fry jej následovali a nezapomněli na Souna.

„Jak je?“ pravil k němu Craig.

„Lépe!“ odvětil Soun, když se napil.

„Kdyby tak byl notný zákusek!“

„Zítřa!“ pravil Craig, „až nastane den, posnídáme a šálek čaje —“

„Studeného!“ optal se Soun ušklíbna se.

„Teplého!“ odvětil Craig.

„Uděláte oheň?“

„Udělám oheň.“

„Proč čekati na ráno?“ tázal se Soun.

„Chcete, by nás oheň náš prozradil kapitánu Yinovi a jeho druhům?“

„Ne! ne!“

„Tedy zítřa!“

Vskutku, lidé ti hodní hovořili jako doma. Nepatrné vlnky je pozdvihovaly poněkud, což bylo trochu směšné. Vystupovali a klesali střídavě, dle povahy vln, jako klávesy u piana, když je hráč stiskne.

„Větrík se zmáhá,“ pravil Kin-Fo.

„Tedy plujme,“ odvětil Fry-Craig.

Bez prodlení přichystali svoje hole a připevnili na ně malé plachty, když Soun postrašen vykřikl.

„Budeš mlčeti, hlupáku!“ pravil jeho pán. „Chceš aby nás vypátrali!“

„Ale mně se zdá, že jsem užřel!“ — mručel Soun.

„Cožpak?“

„Ohromné zvíře — které se blíží! — Nějaký žralok!“

„Toť omyl, Soun!“ pravil Craig, když byl pozorně prohledl povrch moře.

„Ale — zdá se mi, že cítím!“ — opětoval Soun.

„Budeš mlčeti, zbabělče!“ pravil Kin-Fo, položiv ruku na rameno sluhy svého. „Kdyby tě žralok chytl za nohy, nesmíš křičeti, sice —“

„Sice,“ dodal Fry, „rozříznem jeho přístroj a ponoříme jej do hloubky, kde bude moci křičeti dle své libosti.“

Nešťastný Soun posud nebyl prost svízeli. Strach jej trápil velice, avšak neopovážil se pronést ani slova. Jestliže nelitoval posud džonky, nemoci své a pocestných v podlodí, přec to nemohlo dlouho trvati.

Jak byl Kin-Fo řekl, vítr se zmáhal; ale byl to jen vítr místní, jenž utichl kdy vyšlo slunce. Nicméně bylo potřebí použití ho, by se vzdálili co možná od Sam-Yepu.

Když druhové Lao-Shena nenaleznou Kin-Fo-a v jeho jizbě, budou patrně jej hledati, a kdyby jej uzzeli, bude jim snadno postihnouti jej pomoci člunu. Pročež bylo potřebí do rána vzdáliti se co nejvíce.

Větrík vanul od východu. Necht si byla džonka bouří zahrána do zálivu Leao-Tongu, neb do zálivu Pé-Tche-Li, neb do moře žlutého, bylo patrné, že plouti na západ bylo tolik jako blížiti se ku břehu.

Tam mohli potkati některou loď obchodní, jež plula by do ústí Pei-ha. Tam proháněly se barky rybářské ve dne v noci. Naděje, že by přibližující se tam, byli zachráněni, byla značná. Jestliže naopak vítr vanul od západu a byla-li loď Sam-Yep zahrána k jihu pod břeh Korey, měli Kin-Fo a jeho druhové malou naději na spásu. Tam rozprostíralo se ohromné moře a kdyby se i dostali ku břehům japonským, byli by mrtvolami plovoucími v neponořitelném obalu kaučukovém.

Jak řečeno, mohlo se očekávati utišení větru z rána, pročež bylo vhod, použití ho ku vzdálení se.

Bylo deset hodin večer. Měsíc měl vyjíti právě před půlnocí. Nebyl tedy ni okamžik k zmaření.

„Použijme plachet!“ pravili Fry-Craig.

Bez prodlení se hnuli dále. Bylo to arci velmi snadné. Hole připevněny k noze pravé. Kin-Fo a jednatelé skřiživše nohy, nastrčili na hole plachty a když vztáhli nohy, čněla hůl kolmo do výše.

„Vztyčit plachty,“ veleli Fry-Craig.

Všichni natáhli rukou pravou provaz a tím octla se plachta na svém místě. Šňůra připevněna k pasu kovovému a vítr nadýmaje plachty hnal zvolna dále čtyry skafandry.

Tyto „lidské loďky“ zasluhovaly spíše jméno skafandrů nežli dělníci podmořští, jimž se to dává obyčejně.

Za deset minut dovedl každý zacházeti s přístrojem bezpečně a snadně. Pluli stále, aniž by se vzdalovali od sebe. Mohlo se říci, že to tlupa velikých racků, jižto s roztaženými křídly vznášeli se nad hladinu vodní.

Plavbě této přálo ostatně velice moře samo. Ani jediná vlna nerušila volné pohybování hladiny.

Dva nebo třikráte ubohý Soun, jenž zapoměl rady Fry–Craiga, chtěl pozdvihnouti hlavu a při tom polknul trochu hořké vody. Ale záhy opět ji vydávil. To jej ostatně pranic netrápilo, nýbrž strach, by nepotkal tlupu žraloků. Zatím mu vysvětlili, že jest méně ohrožen pluje vodorovně nežli kolmo. Žralok totiž pro zvláštní útvar tlamy své, jest nucen obrátit se, chce-li kořist nějakou lapnouti, a to nic není snadné při věcech vodorovně plovoucích. Mimo to se pozorovalo, že hltavá tato zvířata vrhají se na tělesa nehybná, kdežto váhají pohyblivé věci lapnouti. Soun tedy musil veslovati, co měl síly, a lze uhodnouti, že vesloval statečně.

Tak plavili se skafandry asi hodinu. Nebylo potřetí více. Posud nebyli příliš daleko od džonky. Dále plouti bylo by je unavilo pro napnutost plachty a též pro větší vlny. Craig–Fry veleli zastaviti. Plachty spuštěny a malé loďstvo se zastavilo.

„Pět minut odpočinku, libo-li, pane,“ pravil Craig Kin–Fo–ovi.

„Milerád!“

Všickni, mimo Souna, který zůstal natažen „z opatrnosti“ pokračuje ve špláchání, postavili se kolmo.

„Opět sklenku pálenky?“ řekl Fry.

„S radostí,“ odpověděl Kin–Fo

Několik doušků občerstvující pálenky prozatím postačilo. Hlad je prozatím netrápil. Pojedli o hodinu dříve než opustili džonku a mohli čekati do rána. Zahřátí se nebylo také potřebí. Polštář vzduchový mezi jich tělem a vodou chránil je před nastydnutím. Od té doby, co opustili loď, neklesla temperatura jejich těl zajisté ani o stupeň.

A Sam–Yep byl posud k vidění?

Craig a Fry se obrátili. Fry vyňal ze svého pytle noční dalekohled a pozoroval pilně obzor východní.

Nic! Ani málo patrný stín, který značí loď na temném spodku obzoru. Ostatně byla noc tmavá, mlhovitá; ani hvězdičky nebylo viděti. Hvězdy tvořily na nebi pouze mlhovitě skvrny. Ale bylo možno, že měsíc, jenž měl brzo vyjítí, svou poloviční deskou rozpráší řídké mlhy a osvítí prostor.

„Džonka jest daleko!“ řekl Fry.

„Lotři spí,“ odvěce Craig, „aniž by pomyslili na to použití větru.“

„Je-li libo?“ pravil Kin-Fo vztýčiv hůl a roztáhnuv opět plachtu.

Druhové jej v tom následovali a všichni brali se směrem dřívějším hnáni větrem poněkud silnějším.

Pluli k západu. Následkem toho nemohl měsíc vycházející na východě svítit jim do oči; ale první jeho paprsky osvětlily obzor protější, který právě musili bedlivě pozorovati.

Snad místo okrouhlé čáry mezi nebem a vodou přísně naznačené objeví obraz profilu nerovného. Skafandrové to očekávali. Byl by to břeh říše nebeské a kde koli by přirazili, nalezli by ochranu. Pobřeží jest volné bez příboje téměř. Při vystoupení na břeh nebylo nebezpečí. Jsouce na pevnině mohli se uraditi, co dále mají počítí.

Okolo tří čtvrtí na dvanáct objevila se slabá záře prorážejíc mlhy zenithu. Měsíc pomalu vynořoval se z hladiny mořské.

Ni Kin-Fo, ni soudruh některý neohledli se. Větrík zmáhající se rozprášil mlhu a hnal je rychleji ku předu. Pozorovali, že okolí se zvolna osvětluje.

Touž dobou objevily se patrněji hvězdy. Vítr rozehnal mlhu a vlnky větší dorážely na hlavy skafandrů.

Deska měsíce, změnivši rudou barvu v jasně stříbrnou, ozářila celé nebe.

Z úst Craigových vyšlo rázné, americké zaklení.

„Džonka!“ pravil.

Všichni se zastavili.

„Dolů plachty!“ velel Fry.

Bez prodlení zmizely plachty a hole zastrčeny.

Kin-Fo a jeho druhové položili se vodorovně zírajíce na zad.

Loď Sam-Yep byla opravdu na blízku, asi míli cesty od nich, černajíc se na obzoru osvětleném, majíc všecky plachty roztaženy.

Byla to arci džonka! Vztýčila plachty své, by využítkovala vítr příznivý. Kapitán Yin zpozoroval nepochybně, že Kin-Fo zmizel, avšak nechápal asi, jakým způsobem mohl s lodí uprchnouti.

Na zdař bůh jej stíhal v srozumění s druhy s podlodí a za čtvrt hodiny mohli Kin-Fo, Soun, Craig a Fry býti opět v jejich rukou.

Ale zdali byli již viděni při světle, již měsíc rozšiřoval po moři? Snad ne!

„Dolů hlavy!“ pravil Craig chopiv se této naděje.

Porozuměli mu. Roury přístrojů vypustily trochu vody a čtyry skafandry ponořili se v ten způsob, že vyčnívaly pouze hlavy nad vodu.

Nezbylo nic jiného, nežli čekati v úplné tichosti a bez hnutí.

Džonka blížila se rychle. Veliké plachty její metaly široké stíny na vodu.

Za pět minut byla loď již jen půl míle vzdálena. Na palubě přebíhali plavci sem a tam. Na zadku stál kapitán sám u vesla.

Stíhal opravdu uprchlíky? Nebo plul pouze dle větru? To nevěděl nikdo.

Pojednou ozval se křik. Na palubě lodi objevil se houf lidí. Křik se zmohl.

Patrné vznikl boj mezi domnělými mrtvými, jižto vylezli z rakví, a mužstvem džonky.

Ale k čemu ten boj? Což neshodli se všickni lotři, plavci i lupiči?

Kin-Fo a jeho druhové slyšeli velmi dobře s jedné strany hrozné výkřiky, s druhé pokřik zoufalý, jenž zanikl hnedle.

Potom ozvalo se šplouchání podél džonky, označujíc, že těla byla do vody hozena.

Ne! Kapitán Yin a plavci jeho nebyli spoluvinníky lupičů Lao-Shenových! Ubozáci ti naopak byli překvapeni a pobiti. Lotři, jižto se skryli na lodi, nepochybně za pomoci zaslátel z Takou, — neměli úmyslu jiného, leč zmocniti se lodi ve prospěch Tai-Pinga a nevěděli zajisté, že Kin-Fo se na ní nalezal!

Ovšem kdyby lotři byli jej lapli, nebyli by jeho, ni Fry-Craiga, ni Souna ušetřili.

Džonka plula dále. Dospěla k nim, ale náhodou neočekávanou zakryla je stínem svých plachet.

Ponořili se okamžitě.

Když se objevili zase, byla džonka pryč, uhánějíc dále, aniž byl by je kdo viděl.

Za lodí plovla mrtvola blížíc se ku skafandrům.

Byl to kapitán, maje v boku dýku. Široký šat jej udržoval nad vodou posud.

Potom ponořil se a zmizel v hlubině mořské.

Tak zhynul veselý kapitán Yin, velitel na lodi Sam-Yep.

Za deset minut později zmizela džonka na západě, Kin-Fo, Fry-Craig, Soun osaměli na hladině mořské.

Kapitola XX.

Za tři hodiny po tom počalo svítati na obzoru. Dělal se den, a hnedle bylo lze přehlédnouti celou plochu moře.

Džonka nebyla více k spatření. Předhonila skafandry, kteří co do rychlosti nemohli s ní závoditi. Ubírali se sice tímže směrem k západu, hnáni tímže větrem, ale loď Sam-Yep byla nejméně tři míle napřed. Pročež nebylo potřebí jí se báti.

Nehledě na toto nebezpečí nebyl stav plovoucích méně povážlivý.

Moře bylo pusté všude. Žádná loď velká aniž člun rybářský. Nikde země, ni na severu ni na východě. Nic neznačilo blízké pobřeží. Zdali nalezali se v zálivu Pé-Tche-Li nebo v žlutém moři? V tom ohledu panovala úplná nejistota.

Zatím vál nad hladinou posud větřík. Toho musili použítí. Směr zvolený džonkou značil, kde se nalezá země — dále či blíže — na západ a že každým způsobem tam ji musí hledati.

Ustanoveno, že má se použítí zase plachet, až se trochu posilní. Žaludky se hlásily o své právo a sice po desetihodinné cestě za takových okolností dosti zpuřně.

„Snídejme,“ řekl Craig.

„A to rádně!“ dodal Fry.

Kin-Fo projevil souhlas svůj znamením, Soun pak cvakáním zubů, o jehož významu nikdo se nemohl klamati. V tu chvíli, jsa hladov, nebál se, že bude sám sežrán. Naopak.

Otevřen opět pytel nepromokavý. Fry vyňal různé potraviny, dobré jakosti, chleb, maso naložené, náčiní stolní, zkrátka vše k ukojení hladu i žízně. Ze sto jídel, jež tvoří obyčejně čínský oběd, chybělo jich devadesát osm, avšak bylo dosti k posilnění čtyř druhů a nebyl věru čas býti v tom ohledu vybíravými.

Posnádali s chutí výbornou. V pytli byly zásoby na dva dny. Za dva dny buď dospějou k pevnině, neb se k ní vůbec nikdy nedostanou.

„Máme dobrou naději,“ pravil Craig.

„Proč máte dobrou naději?“ tázal se Kin-Fo, poněkud ironicky.

„Poněvadž nám štěstí přeje,“ odvětil Fry.

„Myslíte?“

„Není pochybnosti,“ řekl Craig. Největším nebezpečím pro nás byla džonka a té jsme ušli.“

„Nikdy pane, pokud máme čest, provázeti osobu Vaši,“ dodal Fry, „nikdy nebyl jste bezpečnějším nežli teď!“

„Všichni Tai-pingové na světě —“ pravil Craig —

„Nedostihnou Vás“ — řekl Fry.

„A plovete překrásně“ — dodal Craig.

„Na člověka jenž váží dvě stě tisíc dolarů!“ dodal Fry.

Kin-Fo nemohl se zdržeti smíchu.

„Plovu-li,“ odvětil Kin-Fo, „děkuji to Vám pánové! Bez Vaši pomoci byl bych nyní tam, kde jest ubohý kapitán Yin!“

„My též,“ ozvali se Fry-Craig.

„Já také!“ vzkřikl Soun pracně, neboť snažil se právě spolknouti notný kus chlebu.

„Nuže,“ pravil Kin-Fo, „vím, co Vám děkuji.“

„Nic,“ ozval se Fry, „pokud jste klientem stoleté —“

„Pojišťovací společnosti na život —“

„S jistinou zaručenou dvacet milionů dolarů —“

„A doufáme —“

„Že Vám nic nezůstane dlužna.“

Kin-Fo byl dojat oddaností, kterou mu osvědčili oba lidé, nechť si příčina téže byla jakákoli. Netajil před nimi city své v tom ohledu.

„O tom pohovoříme si,“ pravil, „až Lao-Shen mi vrátí list, který mu Vang byl zlomyslně dodal.“

Craig a Fry pohledli na sebe. Úsměv nepatrný objevil se na jejich rtech. Patrně oběma napadla táž myšlenka.

„Soun?“ pravil Kin-Fo.

„Ano, pane?“

„Čaj?“

„Tu jest!“ řekl Fry.

Fry měl rozum, že odpověděl, neboť Soun byl by řekl, že upravití čaj za těchto okolností je zhola nemožné.

Kdo byl by se domníval, že oba jednatelé octnou se v nesnázích pro takovou maličkost, nebyl by je znal.

Fry vyňal z pytle náradí, které zdokonaluje přístroj Boytonův. Můžet

sloužití za svítílnu v noci, za kamna v čas zimy a za krb, chceme-li mítí teplý nápoj.

Neníť vskutku nic prostšího. Roura pět neb šest palců na podstavci kovovém s cípkem dole i na hoře, to vše umístěno na plátu korkovém, jako plovoucí teploměry v lázních, — toť celý onen nástroj.

Fry postavil přístroj na hladký povrch vody.

Jednou rukou otevřel kohoutek hořejší, druhou dolejší, jenž ponořil se trochu.

Hned vyšlehl plamen, jenž rozšiřoval známé teplo.

„Hle, krb!“ pravil Fry.

Soun nechtěl věřiti očím svým.

„Máte oheň vodou rozdělaný?“ zvolal.

„Vodou a kostíkem vápenatým!“ řekl Craig.

Přístroj tento byl zařízen tak, že použito vlastnosti kostíku vápenitého, jenž při styku s vodou tvoří plyn zvláštní, který se zapálí, přijde-li v styk se vzduchem, a ni vítr, ni dešť, ni moře jej neuhasí. Užívá se ho nyní k osvětlení ohromných a opravených znaků mořských. Kolísáním toho znaku vrhají ve styk voda s kostíkem vápenatým. Tak vzniká plamen, při jehož záři možno poznati v noci člověka do vody spadlého, tak že plavci mohou mu přispěti ku pomoci.

Nad plamenem držel Craig kotlíček, naplněný sladkou vodou, jižto měl v malé nádobě v pytli obsažené.

Za několik minut vařila se voda, jižto nalil do nádoby s čajem, a Kin-Fo se Sounem pili čaj po způsobu americkém — aniž by proti tomu čeho namítali.

Teplý tento nápoj končil slušně snídání, odbývanou na hladině mořské, v „té a té“ šířce a délce. Chyběl pouze sextant a chronometr, by postavení to na sekundu bylo určeno. Nepochybně doplní se Boytonův apparat těmito přístroji, by nešťastníci, kteří ho požívají nezabloudili na moři.

Kin-Fo a jeho druhové posílnění snídáním a odpočinkem, rozvinuli plachty a plavili se opět k západu.

Vítr potrval ještě dvanáct hodin a skafandry urazily po větru hezky kus cesty. Tu a tam přispěli slabým opřením vesla, by udrželi stejný směr. Ležíce rovně a jsouce mírně hnáni dále pociťovali ospalost. Ale v okolnostech nynějších byla tato ospalost nevítána velice.

Abý jí nepodlehli, zapálili si Craig a Fry doutníky a dýmali statně.

Několikrát byli vyrušeni skoky rozličných mořských živočichů, což vždy nahnalo nemalého strachu ubohému Sounovi.

Byly to ostatně nevinné a neškodné pliskavice. Tito mořští „clownové“ přicházeli patrně, by poznali, kdo jsou ti zvláštní plavci v živlu jejich a ssavci, jako ony, ale ne mořští.

Zvláštní to divadlo! Zvířata ona houfně se blížila, jako by letmo; vyskočila na pět i šest stop do výše; skok to nebezpečný, jenž svědčil o síle a pružnosti jejich svalů. Ah! kdyby skafandry byly sto plouti těž tak rychle, byli by se dostali záhy ku břehu! Bylo by snad bývalo nejlépe, zachytit se některého zvířete toho a nechati se vléci jím. Kdyby nebylo těch skoků a potápění. Bylo přec lépe k další dopravě užití pouze větru, což bylo sice zdlouhavé, ale více praktické.

Okolo polední utišil se vítr. Ukončil několika rázy slabými, jež na chvíli nadmuly plachty, ale nechaly je hnedle klesnouti. Vlnky nehrály více ni okolo hlav ni kolem nohou skafandrů.

„Příhoda —“ řekl Craig.

„Nemilá!“ dodal Fry.

Zastavili se na okamžik. Stožáry sehnuty, plachty svinuty a všickni v postavení kolmém pozorovali obzor.

Moře posud bylo pusté. Ani jediná plachta nebyla k spatření, ani pára žádná, prozrazující parník, neobjevila se. Slunce palčivé zničilo výpary a rozředilo vzduch. Voda byla by se zdála teplou i tomu, kdo neměl dvojnásobný obal kaučukový.

Ačkoli Fry–Craig tvářili se pokojnými při tomto dobrodružství, přece pociťovali tajné starosti. Ovšem nemohli určití délku cesty, jižto urazili za šestnáct hodin; ale že nic neoznamovalo blízský břeh, ni loď obchodní ani rybářský člun se neobjevily, toť bylo poněkud podivné.

Na štěstí Kin-Fo, Craig a Fry nebyli tací lidé, kteří hned se oddávají zoufalství. Měřit posud potraviny na jeden den a nic nevěstilo, že by počasí se chtělo zhoršiti.

„Chopme se vesel!“ pravil Kin-Fo.

To bylo heslem k plování dalšímu a buď na zádech nebo na břiše pohybovaly se skafandry dále k západu.

Nespěchali příliš. Veslování unavilo ruce práci té nezvyklé, častěji musili se zastaviti a čekati na Souna, jenž zůstal pozadu a neustále bědoval.

Pán jeho domlouval mu, lál a hrozil, ale Soun neobávaje se ničeho pro

zbytek copu svého, který byl ukryt kapucí kaučukovou, nechal jej mluvit. Pouze strach, že by zůstal opuštěn poháněl ho, že hleděl držeti se na blízku.

Okolo desáté hodiny ukázalo se několik ptáků. Byli to velicí rackové. Tito rychlí letouni odvažují se daleko na moře, pročež dle jejich objevení se nedalo souditi, že byl by břeh na blízku. Nicméně považováno to za příznivé znamení.

Za hodinu později octli se skafandry v síti sargasské, z které s tíží jen se vyprostili. Zapletli se do toho jako ryby do ok sítě. Musili sahnouti k nožům a těmi si klestili cestu skrze toto mořské křoví.

Tak zmařili notnou půl hodinu a mimo to síly, jichž mohli užítí lépe.

O čtvrté hodině zastavilo se malé loďstvo opět a sice notně unavené. Nastával čerstvější větrík, ale foukal od jihu. Tato okolnost byla velmi nepříjemná. Kdyby rozvinuli plachty, mohli býti zahrnutí na sever a cesta k západu uražená byla ztracena. Tvořily se zároveň vlny větší a tak zhoršilo se ještě více postavení jejich.

Zastávka trvala dlouho. Chtěli si nejen odpočinouti, nýbrž i posilniti se jídlem. Oběd neodbyl se tak vesele jako snídání. Noc měla nastati záhy. Vítr se zmáhal. — Co měli počítí?

Kin-Fo opřen o svoje veslo, svažtiv čelo, jsa více rozhorlen nežli znepokojen nehodou jej stíhající, nepromluvil ani slova. Soun bědoval bez přestání, a kýchal jako člověk, jenž ohrožen jest silnou rýmou.

Craig a Fry cítili, že soudruhové jejich se chtějí ptáti na jich mínění, ale nevěděli, co mají odpověditi.

Náhoda šťastná jim pomohla z nesnáze.

Právě před pátou hodinou Craig a Fry vztáhli zároveň ruku svou k jihu volajíce:

„Lod!“

Vskutku asi na tři míle po větru objevila se loď, hnána všemi plachtami. Plujíc stále směrem posavadním, nemohla minouti Kin-Fo-a a druhý jeho.

Zbývala tudíž na práci pouze jedna věc: přiblížiti se k cestě, kterou loď se měla bráti, by se s ní setkali.

Skafandry v tom úmyslu pracovali silami obnovenými. Když jim spása takřka přicházela do rukou, nechtěli si ji nechati ujít.

Směr větru nepřipouštěl použití malé plachty; vesla musila stačiti k uražení cesty poměrně krátké.

Viděli jak loď stává se větší a jak se blíží, hnána větrem se zmáhajícím. Byl to

pouhý člun rybářský a zjevení jeho znamenalo, že jest pobřeží na blízku, neboť čínští rybáři zřídka kdy se odváží na širé moře.

„Směle, jen směle a rychle!“ křičeli Fry-Craig veslující ze vsí síly.

Nebylo jim potřebí soudruhy vybízeti k horlivosti. Kin-Fo natažen na povrchu vody plul velmi rychle. Soun pak předčil sám sebe drže hlavu vzhůru; tak se bál by nezůstal v zadu!

Asi půl míle měli uraziti, by se dostali přímo k cestě bárky. Ostatně byl posud den světlý a skafandry, kdyby nebyli s to přiblížiti se dosti, by viděni byli, mohli vzbuditi pozornost křikem. Avšak co kdyby rybáři při spatření podivných tvorů, kteří je volají, dali se na útěk? Toť byla by nehoda velmi vážná.

Bud' jak bud', ani okamžik nebylo radno zmařiti. Ruce také se namahaly, vesla rychle rozrývala malé vlny, vzdálenosti patrně ubývalo, když Soun, jenž byl stále v předu, vzkřikl hrozně.

„Žralok! Žralok!“

Tenkrát se Soun nemýlil.

V dálce asi dvaceti stop bylo viděti vynořující se dvě známky. Byly to ploutve zvířete dravého, jež sídlí v těchto vodách, žralok — tigr, hoden toho jména, neboť příroda jej obdařila dvojnásobnou zuřivostí, žraloka i tigra.

„Chopme nož!“ pravili Fry a Craig.

Bylať to jediná zbraň, již měli po ruce, ovšem snad nepostačitelná.

Soun, toť se rozumí, zastavil se a vracel se rychle.

Žralok uzel skafandry a plul k nim. Na okamžik objevilo se jeho veliké tělo nad vodou žíhané a zeleně tečkované. Měl délku šestnácti až osmnácti stop. Pravá to nestvůra.

Na Kin-Fo-a se hnal přímo, obraceje se napolo, by jej lapnul.

Avšak Kin-Fo nepozbyl chladné krve. V okamžiku, kdy žralok k němu dospěl, udeřil jej silně veslem přes záda, tak že se vrátil.

Craig a Fry se přiblížili jsouce připraveni k útoku a k obraně.

Žralok se ponořil na okamžik, hnedle se objevil zase maje tlamu otevřenu, podobající se nůžkám opatřeným čtvernásobnou řadou zubů.

Kin-Fo chtěl opětovati pokus, který se mu prve byl vydařil, ale veslo jeho dostalo se do hlavy zvířete, které je ukouslo na dobro.

Žralok leže polo na straně, vrhl se na svou kořist.

V tom vytryskly proudy krve z jeho těla; moře zbarvilo se do červena.

Craig a Fry přitočili se a ranili zvíře a jakkoli kůže jeho jest tvrdá, jejich dlouhé nože anglické pronikly ji přec.

Tlama nestvůry se otevřela a zavřela s hrozným hřmotem, kdežto ploutvi ocasní mrskala hrozně vodu. Fry dostal ránu ohonem, jež zasáhla jej v bok a hodila deset stop daleko.

„Fry!“ zvolal Craig s přízvukem veliké bolesti, jako by byl ránu sám obdržel.

„Hurá!“ odvětil Fry objeviv se a hotov jsa opět k útoku.

Nebyl raněn. Kaučukové brnění zlomilo prudkost té rány ohonem.

Žralok napaden znovu a s velikým vztekem. Kroutil a svíjel se hrozně. Kin-Fo-ovi se podařilo vraziti mu do oka zbytek vesla a třeba byl i na dva kusy překousnut, snažil se zadržeti zvíře, kdežto Fry a Craig hledali bodnouti je do srdce.

Podařilo se jim to nepochybně, neboť nestvůra mrštila sebou naposled a ponořila se v proudy krve.

„Hurá, hurá, hurá!“ křičeli Fry-Craig jednohlasně máchajíce noži svými.

„Díky!“ řekl prostě Kin-Fo.

„Není potřeba!“ pravil Craig. „Sousto za dvě stě tisíc dollarů takové rybě.“

„Nikdy!“ dodal Fry.

A Soun? Kde byl Soun? Tenkrátě byl napřed a blízko barky, jež nebyla vzdálena přes tři uzly. Zbabělec uprchl co nejrychleji mohl za pomoci vesla. To mohlo býti neštěstím jeho.

Rybáři jej uzřeli; ale nemohli pochopiti, že v obalu a zakuklení tom vězí člověk. Pročež chtěli jej chytiti jako pliskavici nebo tuleně. Když tedy domnělé zvíře bylo dosti blízko, hosen s loďky dlouhý provaz opatřený ozubcem.

Ozubec ten chopil Souna nad pasem a roztrhl jeho obal až k hlavě.

Souna nyní udržoval nad vodou toliko vzduch obsažený v dvojnásobné obálce jeho spodku, tak že on se překotil hlavou do vody a nohama vzhůru.

Kin-Fo, Craig a Fry přibyli zatím a volali po čínsku na rybáře.

Ti se nehorázně ulekli. Tuleni, kteří mluvili! Chtěli se dáti na útěk.

Kin-Fo snažil se, by jej a druhy jeho poznali, že jsou lidé, Číňané jako oni.

Za chvíli po tom byli tři ssavci pozemští na lodi.

Zbýval ještě Soun. Přitáhli jej hákem a zdvihli mu hlavu nad vodu. Jeden z rybářů chopil jej za cop, by jej tak pozdvihl. —

Ale cop Sounův mu zůstal v ruce a chuďas ten ponořil se opět do vody.

Rybáři tedy otočili ne bez namáhání provaz kolem něho a vytáhli jej tak na člun.

Sotva byl na lodi a vydávil vodu mořskou, jižto byl spolknul, přistoupil k němu Kin-Fo a pravil přísně:

„Byl to padělaný?“

„Bez toho,“ odpověděl Soun, „nebyl bych znaje zvyky Vaše nikdy k Vám vstoupil do služby.“ Slova ta pronesl způsobem tak podivným, že všickni se zachechtali.

Rybáři ti byli z Tou-Ningu. Než uplynuly dvě hodiny, byl Kin-Fo v přístavu, po němž toužil.

Toho večera v osm hodin vystoupil na břeh se svými druhy a svléknuvše přístroje kapitána Boytona nabyli opět vzezření tvorů lidských.

Kapitola XXI.

„Nyní k Tai-pingovi!“

To byla první slova, jež pronesl Kin-Fo druhého dne 30. června ráno po noci, jižto hrdinové tak zvláštních dobrodružství byli v pokoji ztrávili.

Nalezali se v kraji, kde činnost svou osvědčoval Lao-Shen. Měl nastati rozhodný boj. —

Zdali zvítězí Kin-Fo? Nepochybně bude-li s to překvapiti Tai-pinga, neboť hodlal zaplatit za list, co by Lao-Shen žádal. Avšak nezvítězí, nechá-li se překvapiti a vraziti si dýku v bok dříve, než bude s to pojednati s divokým zástupcem Vangovým.

„K Tai-pingovi!“ odvětili Fry-Craig dohodnuvše se pohledem.

Objevení se Kin-Foa, Fry-Craiga a Souna v oděvu zvláštním, způsob, jakým je rybáři našli na moři, vše to způsobilo jakýsi povyk v malém přístavu Ton-Ningu. Nebylo snadno vyhnouti se zvědavosti obecnstva. Byli provázeni večer až do hostince, kde za peníze, které měl Kin-Fo v pasu a Fry-Craig v pytli, obdrželi oděv slušný. Kdyby Kin-Fo a jeho druhové byli na cestě do hostince méně obklopeni lidem, byli by snad pozorovali jistého „nebešfana“, který je stále sledoval. Udivení jejich bylo by asi vzrostlo ještě, kdyby bylo viděti toho strážce po celou noc přede dveřmi hostince. Nepochybně bylo by vzniklo podezření v nich, když jej ráno shledali na tomže místě.

Avšak oni neviděli ničeho, neměli žádného podezření, ba ani se tomu nedivili, když podezřelý ten člověk nabízel se jim za vůdce vycházejícím z hostince.

Byl to člověk asi třicetiletý dosti slušného zevnějšku.

Nicméně v duchu Craig-Frya vzniklo přec jakési podezření, tak že se tázali člověka toho.

„Proč,“ tázali se ho, „nabízíte se nám za vůdce a kam chcete nás vésti?“

Nebylo nic přirozenějšího nad tuto dvojí otázku a rovněž i nad odpověď, jež následovala na ni.

„Domnívám se, že chcete viděti velikou zeď čínskou, jako všickni pocestní, kteří přicházejí do Ton-Ningu. Zním krajinu a proto Vás chci vésti.“

„Milý příteli,“ pravil Kin-Fo, „nežli se vydáme na cestu, chtěl bych věděti, jest-li krajina ta bezpečná.“

„Úplně bezpečná,“ odvětil vůdce.

„Nemluví se tu o jakémisi Lao-Shenovi?“ tázal se Kin-Fo.

„Lao-Shen, Tai-ping?“

„Ano.“

„Tak jest,“ odvětil vůdce, „ale na této straně zdi veliké není se ho co báti. Neodvází se na císařské území. Jeho tlupa rejdí za zdi v krajích mongolských.“

„Ví se, kde se zdržuje?“ tázal se Kin-Fo.

„Mluvílo se o něm posledně, že jest v okolí Tsching-Tang-Ro několik lisů od velké zdi.“

„Jak daleko jest z Ton-Ningu do Tsching-Tang-Ro?“

„Asi padesáte lisů.“

„Dobrá, přijímám služby Vaše.“

„Bych Vás dovedl k veliké zdi?“ —

„Byste mne dovedl až do tábora Lao-Shena!“

Vůdce nemohl utajiti jakési pohnutí.

„Zaplatím Vám dobře!“ dodal Kin Fo.

Vůdce vrtěl hlavou jakoby se bál překročiti hranice.

Potom:

„Až k veliké zdi, dobrá!“ odpověděl. „Dále ne! Jde tu o život.“

„Ustanovte si cenu svého! Zaplatím jej.“

„Budiž,“ odvětil vůdce.

Obrátiv se k dvěma jednatelům, dodal Kin-Fo:

„Jste volní, pánové, a netřeba Vám provázeti mne!“

„Kain půjdete Vy,“ řekl Craig

„Půjdeme my,“ pravil Fry.

Klient stoleté měl dosud cenu dvou set tisíc dollarů!

Po hovoru tom ostatně zdáli se jednatelé upokojeni stran vůdce. Teprv za onou zdi, jižto Číňané zřídili proti nájezdům rot tatarských, bylo se báti opravdových nehod, jak pravil vůdce.

Přípravy na cestu byly hned vykonány. Souna se nikdo ani neptal, chce-li jíti s sebou. Musil.

Povozy nebo káry v tom malém místě nebyly k nalezení. Také nebylo tu ni koní ni mezků. Avšak bylo tu několik velbloudů, jižto zprostředkují obchod

s Mongoly. Tito směli kupci ubírají se v karavanách z Pekingu do Kjachty, ženouce při tom veliká stáda skopců tlustoocasých. Tak udržují obchodní spojení mezi asijským Ruskem a říší nebeskou. Neodvází se však přes dlouhé stepi leč u velikém počtu a řádně ozbrojeni. „Jsou to lidé divocí a smělí,“ praví o nich p. de Beauvoir, „jimž Číňan jest předmětem opovržení.“

Koupili pět velbloudů s potřebným náčiním. Naložili na ně potraviny, opatřili si zbraň a vůdcem vedeni vydali se na cestu.

Přípravy tyto vyžadovali trochu času. Proto mohli se vydati na cestu teprv o hodině s poledne. Přes toto opoždění tvrdil vůdce, že do půlnoci dorazí k veliké zdi. Tam mohli přenocovat a setrvá-li Kin-Fo na svém zpozdilém předsevzetí, druhého dne překročí hranice.

Okolí Ton-Ninga bylo pahorkovité. Mraky písku válely se po cestách vedoucích uprostřed vzdělaných polí. Bylo všude viděti úrodnou půdu říše nebeské.

Velbloudi kráčeli krokem stejným, ne rychle, ale stále. Vůdce jel v čele, Kin-Fo, Soun, Craig a Fry následovali sedíce mezi hrby velbloudů. Sounovi se líbilo toto cestování a byl by tím způsobem šel až na konec světa.

Nebyla-li cesta obtížná, bylo vedro nesmírné. Ve vrstvách vzdušných paprsky slunečními rozehrátých tvořily se zjevy podivné.

Ohromné hladiny vodní, jako moře objevily se na obzoru, ale zmizely záhy k největší radosti Souna, jenž obával se nové plavby pomořské.

Ačkoli provence tato naležala se na pomezí čínském, nesmí se mysliti, že byla pustá. Říše nebeská, ač jest ohromná, jest přec malá pro lidstvo na ni stěsnané. I kraje podél asijských pouští jsou velice zalidněny.

Lidé pracovali v polích. Ženštiny tatarské, znalé dle růžové a modré barvy oděvu, zabývaly se pracemi polními. Stáda žlutých skopců s dlouhými ohony — jež vzbudily závist Sounovi — pásla se střežena černým orlem. Běda zvířeti, jež vzdánilo se od stáda. Jsou to hrozní dravci, tito ptáci, kteří pronásledují kruté skopce, ovce a mladé sajky, sloužíce za lovecké psy Kirkisům v stepích střední Asie.

Houfy ptactva poletovaly všude. Puška byla by tu měla hojnost práce; avšak opravdový lovec nebyl by s to hleděti lhostejně na sítě, oka a jiné lapací nástroje hodné pytláka, jež pokrývaly pudu žitnišť a rejšovišť.

Kin-Fo a jeho druhové ubírali se dále uprostřed mraků prachu mongolského. Nezastavili se, ni v místě stinném, jež našli podél cesty, ni u

dvorů osamělých v kraji tom, ni u vesnic, jež ohlašovali se tu a tam svými náhrobními věžemi, zbudovanými na památku některého reka legendy buddhistské. Táhli dále za sebou, nechavše se vésti velbloudům, jižto mají zvyk, choditi jeden za druhým při zvuku červeného zvonku, jenž zavěšen na jich hrdle.

Hovor za těchto okolností nebyl vůbec možný. Vůdce málomluvný, byl stále v čele tlupy obzíraje kolem krajinu, pokud to bylo možno pro husté mraky prachu. Nebyl nikdy v nesnázi, kterou cestou má se dáti; třeba na křižovatkách, kde nebylo ukazovatele. Fry-Craig pustivše mimo se nedůvěru, jižto chovali z počátku k němu, pozorovali tím bedlivěji klienta stoleté. Bylo přirozeným zcela, že jejich nepokoj se zmáhal, čím více se blížili k cíli. V každém okamžení, aniž byli by s to zabrániti tomu, mohl se vyskytnouti člověk, jenž by ranou dobře namířenou oloupil je o dvě stě tisíc dollarů.

Kin-Fo nalezal se v onom stavu duševním, kde vzpomínky na minulost překonají bázeň přítomnosti i stran budoucnosti. V duchu svém uvažoval vše, co byl zkusil za poslední dva měsíce. Stálé nehody, které jej stíhaly, způsobily mu opravdový nepokoj.

Od onoho dne, v který mu jeho dopisovatel v San-Franciscu podal zprávu o jeho domnělém úpadku, zdali nestíhaly jej nehody vskutku neobyčejné jedna za druhou. Zdali tato druhá část žití neměla nahraditi, co zameškal v první, kde bláznivě toužil po nehodách? Zdali skončí se tato řada nešťastných událostí po obdržení listu, jež má Lao-Shen v rukou, podaří-li se onen list bez úrazu obdržeti? Láskyhodná Lé-u svou přítomností, péčí, něžností, vlídností a veselostí, bude-li asi s to zaplašiti zlé duchy, jižto spikli se proti němu?

Celá minulost tanula mu na mysli a způsobila mu starosti. A Vang! Nemohl jej viniti proto, že měl vůli splniti slib; ale Vang, filosof, host dávný v yamenu shang-haiském, nebyl více živ, by jej poučil svou moudrostí.

„Spadnete!“ zvolal v tu chvíli vůdce kdežto velbloud jeho dostal ránu od velblouda Kin-Fo-ova, při čemž Kin-Fo zadumán byl by málem spadl.

„Jsme u cíle?“ tázal se.

„Jest osm hodin,“ odpověděl vůdce, „a já navrhuji zastaviti a večeřeti.“

„A potom?“

„Potom pojedeme dále.“

„Bude noc.“

„Oh, nebojte se, že zbloudím! Veliká zeď není dále dvaceti lisů odtud a jest slušno popřáti oddechu naším zvířatům.“

„Budiž!“ řekl Kin-Fo.

Podle cesty nalezalo se opuštěné zbořeniště. Potůček malý vinul se kolem a v tom mohli se velbloudi napojiti.

Zatím, než nastala úplná noc, usadili se Kin-Fo s druhy v zbořeništi a pojedli tu jako lidé, již vyhladověli dlouhou cestou.

Hovor také nyní se nezdařil. Kin-Fo snažil se rozdělati řeč o Lao-Shenovi. Tázal se vůdce, zná-li Tai-pinga. Vůdce vrtěl hlavou jako člověk, jenž neví co říci, a vyhýbal se dle možnosti odpovědi.

„Přichází někdy do této krajiny?“ tázal se Kin-Fo.

„Ne,“ odvětil vůdce, „avšak Tai-pingové z jeho roty překročili několikrátě velikou zeď a není dobře, do cesty jim přijíti. Chraňte nás Buddha před Tai-pingy.“

Na tyto odpovědi, jichž důležitost pro tazatele vůdce ani nechápal, pohlédli na se významně Craig a Fry svařtivše čelo i vyňali hodiny, pohlíželi na ně a konečně vrtěli hlavami.

„Proč,“ pravili „nezůstaneme klidně tuto až do zítřejšího dne?“

„V tomto zboření!“ zvolal vůdce. „Raději budu v pustém poli! Tam netřeba se tak báti přepadnutí!“

„Jest ujednáno, že v tento večer budeme u veliké zdi,“ řekl Kin-Fo. „Chci tam býti a budu tam.“

To pravil hlasem, jenž nepřipustil žádný odpor. Soun, ačkoli se chvěl strachem, neodvážil se odmlouvali.

Večeře ukončena — bylo asi devět hodin — vůdce vstal a dal znamení k odchodu.

Kin-Fo šel k svému velbloudu. Craig a Fry následovali jej.

„Pane,“ pravili, „jste odhodlán, vydati se v moc Lao-Shenovi?“

„Naprosto,“ pravil Kin-Fo. „Chci míti svůj list za každou cenu.“

„Toť hra odvážná velice!“ pravili oni, „jíti do tábora Tai-pinga.“

„Nešel jsem přece až sem, bych nyní couvnu,“ odpověděl Kin-Fo. „Máte volnost opustiti mne.“

Vůdce rozsvítil malou svítilnu. Oba jednatelé se přiblížili a radili se opět s hodinkami svými.

„Bylo by patrně moudřejší, počkati do zítřka,“ pravili zároveň.

„Proč to?“ řekl Kin-Fo. „Lao-Shen bude zítra nebo pozejtří rovněž nebezpečným jako dnes! Ku předu!“

Vůdce zaslechl konec hovoru. Několikrátě již při zastávce, když oba jednatelé chtěli přemluvit Kin-Fo-a, by nešel dále, objevil se jakýsi nepokoj na jeho obličej. V tomto okamžení, když opět se zmínili o téže věci, nemohl se zdržeti posuňku, kterým projevil svou netrpělivost.

Kin-Fo to pozoroval, však přes to nehodlal couvnouti ani na píd'. Ale podivil se velice, když vůdce, pomáhaje mu na velblouda, sehnul se k uchu jeho a šeptal mu tato slova:

„Nevěřte těm dvěma lidem.“

Kin-Fo chtěl si vyžádati vysvětlení těch slov. — Vůdce mu pokynul, by mlčel, dal znamení k dalšímu pochodu a malá tlupa se hnula v noci ubírajíc se dále.

Zdali vzniklo podezření v duchu klienta Fry-Craiga? Slova ta neočekávaná a nevysvětlitelná, pronesená vůdcem, zdaž byla s to z ducha jeho vypuditi památku na dvakrátě osvědčenou oddanost jednatelů? Ne, zajisté! Kin-Fo nicméně předložil si otázku, proč mu radili Fry-Craig odložiti na čas nebo na vždy návštěvu v táboře Tai-pinga? Což jim nezáleželo, jakožto jednatelům stoleté, zároveň na tom, by klient jejich dostal onen nesmyslný, jej ohrožující list? Vytrvalost tato byla mu naprosto nesrozumitelnou.

Kin-Fo neprozradil ničím city, jež v něm bouřily. Nalezal se opět za vůdcem, Craig-Fry jej následovali a tak ubírali se dále po dvě hodiny.

Bylo asi k půlnoci, když vůdce se zastavil ukazuje na severu dlouhou čáru temnou, jež nejasně odrážela se o málo světlý obzor. Za ní bělely se některé vršky osvětlené prvními paprsky měsíce, jenž posud skrýval se za obzorem.

„Veliká zeď!“ pravil vůdce.

„Můžeme ještě dnes dostati se za ni?“ tázal se Kin-Fo.

„Ano, když na tom trváte!“ odvětil vůdce.

„Chci tomu.“

Velbloudi se zastavili.

„Vyhledám průchod,“ pravil vůdce. „Počkejte tuto na mne.“

Vzdálil se.

V tu divili přistoupili k němu Craig-Fry.

„Pane? —“ řekl Craig.

„Pane —“ pravil Fry.

Načež oba dodali toto:

„Byl jste spokojen s našimi službami po dva měsíce, kde nás ctihodný Vilém J. Bidulph ustanovil Vám za strážce?“

„Velmi spokojen.“

„Chtěl byste podepsati tento malý list a dosvědčiti tak, že nemáte žádné stížnosti proti nám.“

„Tento list?“ pravil Kin-Fo velice překvapen vida list Craigem sobě podávaný a vytržený ze zápisníku tohoto.

„Vysvědčení to,“ dodal Fry, „bude nám doporučením u našeho ředitele!“

„A snad vynese nám odměnu nějakou.“

„Žáda moje poslouží pánovi za psací stůl,“ řekl Craig shýbaje se.

„A tu jest inkoust potřebný k napsání toho vysvědčení,“ řekl Fry.

Kin-Fo smál se podpisuje.

„A teď,“ pravil, „k čemu jest to vše, na tomto místě a v tuto hodinu?“

„Na tomto místě,“ odvěce Fry, „poněvadž nehodláme dále Vás provázeti.“

„A v tuto hodinu,“ dodal Craig, „poněvadž za několik minut bude půlnoc!“

„A co Vám záleží na té hodině?“

„Pane,“ pravil Craig, „interes naší společnosti pojišťovací vůči Vám —“

„Vezme konec za několik okamžiků“ — dodal Fry.

„Můžete se zabítí —“

„Nebo dáti zabítí —“

„Dle libosti.“

Kin-Fo pohlížel na jednatele nerozuměje, co mu s největší vlídností pravili.

V tom okamžení objevil se měsíc nad obzorem východním vysílaje na ně první paprsky svoje.

„Měsíc!“ vzkřikl Fry.

„A dnes jest 30. června!“ zvolal Craig.

„Vychází o půlnoci —“

„A Vaše police nebyla obnovena —“

„Nejste více klientem stoleté.“

„Dobrou noc pane Kin-Fo!“ řekl Craig.

„Pane Kin-Fo, dobrou noc!“ pravil Fry.

Oba jednatelové obrátili svoje velbloudy i zmizeli hnedle zanechavše tu udiveného klienta svého.

Sotva přestal šumot kroku velbloudů, kteří unášeli oba Američany snad

příliš praktické, když tlupa lidí vedená vůdcem, vrhla se na Kin-Fo-a, jenž marně se chtěl brániti, a na Souna, jenž marně se pokoušel o útěk.

Za malou chvílku byli pán i sluha dopraveni do úzké jizby v jedné z opuštěných bašt veliké zdi a dveře byly za nimi pečlivě zavřeny.

Kapitola XXII.

Veliká zeď, — španělská to zeď čínská, dlouhá čtyry sta mil (frc.) zbudovaná v třetím věku od císaře Tisi-Chi-Huang-Ti-a táhne se od zálivu Leao-Tongu, v nějž ponořuje obě své hráze až ku Kan-Son-u, kde promění se v zeď obyčejnou. Záleží z dvojnásobného valu chráněného četnými baštami a věžemi, vysokými padesáte stop a širokými dvacet, vespod ze žuly sdělanými a navrch cihlami obloženými, jež sledují směly profit rozmarného pohoří podél hranic rusko-čínských.

Se strany nebeské říše nalezá se zeď ta v prabídném stavu. Na straně mandžuské má vzhled poněkud vážnější a skví se obrubou kamenných cimbuří.

Obhyců na této dlouhé hradbě arci není ani žádných děl. Rus, Tatar, Kirgis, jako „syn nebeský“ mohou zcela volně projíti jejími branami. Tato španělská zeď nechrání více severní hranice říše, ani proti mongolskému prachu, jež vítr severní zanáší často až do hlavního města.

Po špatné noci ztrávené na slamě byli Kin-Fo a Soun ráno druhého dne vedeni jednou výpadní branou bašty opuštěné v průvodu asi dvanácti lidí, kteří patrně byli členové rady Lao-Shenovy.

Co se týká vůdce, ten zmizel. Avšak Kin-Fo nemohl se déle klamati. Nebyla to náhoda, jež mu přivedla toho zrádce do cesty. Bídník ten zajisté očekával exklenta stoleté. Jeho neodhodlanost, pustit se za velikou zeď, byla pouhou lstí, by svalil se sebe podezření. Lotr ten byl zajisté vrstevník Tai-pingu a jednal dle jeho rozkazů.

Ostatně nemohl Kin-Fo o tom více pochybovati, když se byl tázal jednoho z průvodců, jenž zdál se býti náčelníkem.

„Vedete mne nepochybně do tábora Lao-Shena, vůdce svého?“ pravil.

„Za hodinu tam budeme!“ odvětil onen člověk.

Nuže a co vlastně hledal chovanec Vangův? Zástupce mudrcova! Dobrá, vedli jej, kam chtěl jíti sám! Zdali se to stalo dobrovolně nebo násilně, na tom nic nezáleželo. Nářek ponechal Sounovi, jehož zuby cvakaly, neboť cítil, že jeho zbabělá hlava klátí se na ramenech jeho.

Kin-Fo, lhovostejný jako vždy, hleděl na to vše klidně a nechal se vésti.

Konečně mu bude poskytnuta možnost vyjednávat s Lao-Shenem stran koupě svého listu. To si přál. Tedy bylo vše v pořádku.

Když byli za velikou zdí, nedala se malá tlupa do Mongolska, nýbrž příkrými stezkami v pravo, vedoucími do hornaté části krajiny té. Asi hodinu šli tak rychle, jak to bylo možno při povaze půdy. Kin-Fo a Soun šli obklopeni, tak že by ani nebyli mohli utéci, nač ostatně ani nepomýšleli.

Za půl druhé hodiny, když stráže i zajatí obešli výběžek skal, uzřeli budovu na polo zbořenou.

Byla to stará bonzerie, postavená na vrcholku skály; podivný to pomník stavitelství buddhistského. Ale na tomto ztraceném a opuštěném místě na rusko-čínských hranicích byla oprávněna otázka, jaký druh věřících asi navštěvoval tento chrám. Zdálo se spíše, že nasadil život svůj, kdo se odvážil do těchto roklí, jež poskytovaly hojné příležitosti k zálohám a úskokům.

Že Tai-ping Lao-Shen usadil se s družinou svou v této hornaté krajině, bylo důkazem, že uměl vyhledati si příhodné místo.

Vůdce tlupy odpověděl na otázku Kin-Fo-a, že vskutku Lao-Shen sídlí v této bonzerii.

„Chci jej viděti hned,“ pravil Kin-Fo.

„Hned,“ odvětil vůdce.

Kin-Fo a Soun, jimž odebrána všeliká zbraň, vedeni v rozsáhlou jizbu, jež tvořila předsň chrámovou. Bylo tu asi dvacet ozbrojených mužů v pestrém kroji loupežníků, jichž divoké obličej nevěstily mnoho dobrého.

Kin-Fo krácel hrdě uprostřed dvojnásobné řady Tai-pingů. Co se týče Souna, toho musili rázně strkatí, což také se stalo.

V pozadí této předsně nalezaly se schody v tlusté zdi, jež vedly do vnitř hory.

To naznačovalo patrně, že pod hlavní budovou bonzerie nalezala se jakási krypta, a bylo nesnadno, ať nedíme, nemožno dostat se tam, kdo neznal toto podzemní bludiště.

Asi přes třicet stupňů šli dolů, potom kráčeli asi sto kroků dále při světle pochodní, jež nesli strážcové, načež oba zajatci dospěli do velikého sálu osvětleného tímže způsobem.

Byla to vskutku krypta. Silné pilíře, ozdobené hnusnými hlavami nestvůr, jež náležejí čínské mythologii, nesli stlačené klenutí, jehož žíly sbíhaly se v ohromném závíracím kameni.

Temné mručení ozvalo se v podzemní té jizbě, když tam vešli oba zajatci. Sál ten nebyl totiž prázdný. Množství lidí nalezalo se tu, tak že až do zadních a temných prostor byla síň naplněna.

Byla to celá rota Tai-pingova, shromážděna k jakési slavnosti podezřelé.

V pozadí krypty na povýšeném místě stál muž vysoké postavy. Mohl být považován za předsedu tajného soudu. Tři neb čtyři druhové stojíce bez hnutí vedle něho zdáli se býti přísedícími.

Muž ten pokynul. Množství se rozstoupilo učinivši volny průchod oběma vězňům.

„Lao-Shen,“ řekl prostě vůdce stráže, ukazuje na osobu stojící.

Kin-Fo učinil krok naproti němu a chopiv se věci, jako člověk, jenž ji chce rychle ukončiti, pravil:

„Lao-Shene, máš v rukou list, jež ti doručil starý druh tvůj Vang. Nyní nemá list ten pražádné ceny a přicházím, bych tě oň požádal.“

Po těchto slovech zřetelně promluvených Tai-ping nepohnul ani hlavou. Zdálo se, že jest z bronzu.

„Co žádáš za to, vydáš-li mi ten list?“ ozval se Kin-Fo.

Očekával odpověď, již nedočkal.

„Lao-Shene,“ pravil Kin-Fo, „dám ti poukázku na bankéře, jež si zvolíš, a v městě, v kterém ti bude libo, která bude také vyplacena, aniž by důvěrník tvůj, jež tam pošleš, měl čeho se báti.“

Totéž ledové mlčení zasmušilého Tai-pinga, jež nevěstilo nic dobrého.

Kin-Fo jal se mluvit hlasem povýšeným: „Na jakou část mám ti napsati poukázku? Nabízím ti pět tisíc taětů.“

Žádná odpověď.

„Deset tisíc taětů.“

Lao-Shen a jeho druhové zůstali němí, jako sochy podivné té bonzerie.

Kin-Fo stal se netrpělivým. Návrhy jeho přec byly hodný odpovědi, nechť si jest jakákoli.

„Neslyšíš mne?“ tázal se Tai-pinga.

Lao-Shen pokývnul hlavou na znamení, že slyší a rozumí.

„Dvacet tisíc taětů! Třicet tisíc taětů!“ vzkřikl Kin-Fo. „Nabízím ti totéž, co byla by ti vyplatila stoletá, kdybych byl mrtev. Dvakrát tolik! Třikrát! Mluv! Stačí-li to?“

Kin-Fo nanejvýš pomaten zatvrzelým mlčením, přistoupil dále maje ruce křížem složený a řka:

„Za jakou cenu mi prodáš onen list?“

„Za žádnou,“ odpověděl konečně Tai-ping. „Urazils Buddhu pohrdaje životem, jež ti dal, a Buddha vyžaduje pomstu. Vůči smrti poznáš, jakou cenu má život na tomto světě, kterýmś pohrdal.“

Když byl pronesl tato slova přízvukem, který nepřipouštěl odporu, pokynul Lao-Shen rukou. Kin-Fo, nežli mohl pokusiti se o obranu, byl svázán a odvečen. Za několik minut potom byl zavřen do jakési klece, jež podobala se nosítkám.

Soun, nešťastný Soun, přes všecken křik a prosby postižen tímže osudem.

„Toť smrt,“ myslil si Kin-Fo. „Budiž. Kdo pohrdal životem, zasluhuje smrt.“

Avšak smrt, jež zdála se mu nutnou, nebyla přec tak blízkou, jak se domníval. Jaký asi hrozný způsob smrti chystá mu ukrutný Tai-ping, to uhodnouti mohl.

Uplynuly dvě hodiny. Kin-Fo cítil, že pozdvižen a naložen na jakýsi povoz s klecí, v které byl uzavřen. Otřásání povozu, dusot koňský a řinčení zbraně nepřipouštěly pochybnosti v ohledu tom. Byl vezen někam. Ale kam? Pokoušel se marně to poznati.

Asi za sedm nebo osm hodin poznal Kin-Fo, že povoz se zastavil, že byl s klecí nesen a postaven opět, načež následovala mírnější doprava než jízda po zemi.

„Jsem snad na lodi?“

Kolísání a houpání, šumot šroubu utvrzovaly jej v domnění, že jest na parníku.

„Smrt ve vlnách!“ myslil si. „Budiž. Sprostí mne mnohých muk horších! Díky, Lao-Shene!“

Zatím uplynulo asi dvakrátě čtyry a dvacet hodin. Dvakrátě denně podáno mu trochu potravy otvorem, jenž zavíral se pomocí posunovací desky, do klece, aniž by vězeň byl mohl uzříti ruku, která mu to podávala, aniž by také obdržel odpovědi na otázky svoje.

Ah, Kin-Fo přál si rozčilení dříve než by se zbavil života, který mu bůh učinil tak krásným!

Přál si by jeho srdce jednou aspoň zabouřilo, než přestane bít na vždy!

Nuže, toto přání bylo vyplněno a snad v míře vyšší, nežli očekával.

Kin-Fo přál si také, měl-li jeho život býti utracen, by zemřel za jasného světla. Pomyšlení, že by jeho klec mohla býti náhle vržena do vody, způsobovalo mu zděšení. Zemřítí, aniž byl by více uzřel denní světlo na posled, ani ubohou Lé-u, na níž myslil neustále, toť bylo přec mnoho.

Po nějakém čase, jehož trvání určití nemohl, zdálo se mu, že náhle přestala plavba. Nepociťoval také více otřásání šroubu. Loď nesoucí zajatce zastavila se. Kin-Fo cítil, že jeho klec opět byla zdvižena.

Tentokráte nastával nepochybně konec jeho žití, odsouzenec pak žádal za odpuštění chyb, jichž se dopustil.

Uběhlo několik minut — jemu zdály se roky, ba věky!

S udivením pociťoval, že klec jeho opět spočívá na pevném podstavci.

Náhle otevřel se jeho žalář. Ruce jej chopily, oči obvázaný mu širokým úvazkem a surově vytažen ven. Pevně držen musil Kin-Fo učiniti několik kroků. Potom přinutili jej strážci jeho, by stanul.

„Mám-li konečné zemřítí,“ zvolal, „nebudu prositi, byste mi nechali život, jež nedovedl jsem oceniti, ale dovolte mi alespoň umřítí za jasného dne jako muž, který nebojí se hleděti smrti v tvář.“

„Budiž!“ ozval se vážný hlas. „Staniž se, jak si odsouzenec přeje.“

Náhle sejmuta mu obváзка s očí.

Kin-Fo ohlédl se dychtivě kolem. —

Zdali to nebyl klamný sen? Před ním stál bohatě upravený stůl, okolo něhož pět druhů veselých zdálo se čekati, by počali hodovati. Dvě prázdná místa jakoby čekala na poslední hodovníky.

„Vy, to Vy, přátelé moji milí! Jste Vy to opravdu, jež vidím?“ zvolal Kin-Fo hlasem, jež nelze vyličiti.

Ale ne! Nemýlil se. Byl to Vang, filosof. Byli to Yin-Pang, Honal, Pao-Shen, Tim, přátelé kantonští titěž, které častoval přede dvěma měsíci na květinové lodi na řece perlové, jeho druhové z mládí, svědci jeho rozloučení se se životem mládeneckým.

Kin-Fo nemohl věřiti očím svým.

Byl doma, v jídelně svého yamenu v Shang-Haii.

„Jsi-li to ty!“ zvolal k Vangovi obrácen, „není-li to stín tvůj, pověz mi —“

„Já jsem to sám, příteli,“ odvětil mudrc. „Odpusť učiteli svému starému tuto poslední a trochu přísnou lekci v mudrctví, již ti dává.“

„Jakže!“ zvolal Kin-Fo. „Tos ty učinil, Vangu?“

„Já jsem vzal na se úkol,“ odvece Vang, „odníti tobě život, bys úkol ten neuložil na někoho jiného. Věděl jsem dříve, nežli ty, že nejsi na mizině a že nadejde chvíle, kdy nebudeš déle si přát smrt. Můj starý druh, Lao-Shen, jenž podrobil se a bude na dále pevnou oporou říše, byl ochoten tím, že tě postaví smrti vstříc, přispěti, bys poznal cenu života.

Jestliže jsem tě opustil v největší úzkosti, ba, což horšího, vehnal-li jsem tě, ačkoli krvácelo při tom srdce moje, do nesnázi největších, jež člověk může snést, stalo se to jen z té příčiny, poněvadž jsem věděl, že to přispěje k tvému štěstí, jež nalezněš na konci té cesty!“

Kin-Fo vrhl se v náručí Vanga, který jej přitiskl vroucně k prsoum.

„Ubohý Vangu,“ pravil Kin-Fo dojat mocně, „kdybych jen byl sám trpěl. Avšak což jsem ztropil zlého já tobě. Jak jsem tě honil a k jaké lázni jsem tě přinutil na mostě Palikao!“

„Ah, to myslíš,“ odvětil Vang směje se, „to mi prospělo při mých pět a padesáti letech a při mé filosofii. Bylo mi notně horko a voda byla řádně studená. Ale což na tom! Vyváznu jsem dobře! Neběží a neplove se lépe jako v zájmech cizích!“

Ano, pro cizí zájmy!“ pravil Kin-Fo vážně. „Ano, člověk musí uměti vše pro jiné činiti. V tom záleží tajemství štěstí!“

Soun vešel při tom bledý jako člověk, jež nemoc námořská trápila po hrozných čtyřecet osm hodin. Nešťastný sluha dostal se jako jeho pán, tímž způsobem z Ton-Ningu do Shang-Haie! Co utrpěl, bylo vidno v jeho obličejí.

Kin-Fo vyrval se z obětí Vangova. tiskl ruce přátelům.

„Jest to tak lépe!“ pravil. „Byl jsem blázen posud!“

„Můžeš státi se moudrým!“ ozval se filosof.

„Pokusím se o to,“ pravil Kin-Fo, „a sice tím, že počnu v pořádek uváděti svoje záležitosti. Po světě běhá malý papírek ode mne, jenž byl mi příčinou tolikerých nehod, že nelze mi zapomenouti naň. Kam se poděl ten prožluklý list, jež jsem dal tobě, milý Vangu? Dals jej opravdu z rukou? Rád bych jej viděl, zvláště, kdyby se měl ztratit. Lao-Shen, jestliže jest posud majetníkem jeho, nemůže přikládati nějaké důležitosti cáru tomu a bylo by mi to velice nemilým, kdyby se dostal do rukou — méně příznivých!“ —

Všickni se dali do smíchu.

„Přátelé,“ pravil Vang, „Kin-Fo zajisté získal nehodami aspoň to, že se

stal pořádným člověkem. Není to více náš bývalý netečný. Smýšlí jako člověk pořádný.“

„To vše mi nevrátí můj list,“ řekl Kin-Fo, „můj zpozdlý list! Přiznávám se beze studu, že nebudu míti pokoje, pokud jej nespálím a neuvidím popel jeho rozprášený do všech větrů.“

„Opravdu přeješ si míti ten list?“ řekl Vang.

„Zajisté,“ odvětil Kin-Fo. „Byl bys tak ukrutným podržeti jej jako záruku proti vrácení se šílenosti své.“

„Ne.“

„Tedy?“

„Milý chovanče, staví se tomu v cestu překážka a na neštěstí nepochází ode mne. Ni Lao-Shen, ni já nemáme více onen list —“

„Nemáte ho více!“

„Ne.“

„Zničili jste jej?“

„Ne, bohužel.“

„Byli jste tak neopatrní, svěřiti jej někomu jinému?“

„Ano!“

„Komu, komu?“ zvolal rychle Kin-Fo, jehož trpělivost byla u konce. „Komu tedy?“

„Někomu, kdo jej chce dáti pouze Tobě.“

V tom okamžení objevila se sličná Lé-u, jež skryta za španělskou zdí slyšela vše držíc list osudný mezi prsty, mávající jím vyzývavě.

Kin-Fo rozevřel náručí.

„Ne tak! Trochu trpělivosti, prosím!“ pravila žena tváříc se, jako by zase chtěla zmizeti na zad. „Nejprve záležitosti obchodní, moudrý manželé můj!“

Ukazujíc mu list pravila:

„Poznává můj malý mladší bratr svoje dílo?“

„Zdali je poznávám!“ zvolal Kin-Fo. „Kdož jiný nežli já dovedl by napsati tak hloupý list.“

„Nuže,“ odvětila Lé-u, „poněvadž máte pevnou vůli, zničte, spalte list ten nemístný. Nechať zhyne s ním i Kin-Fo, který jej psal.“

„Budiž,“ pravil Kin-Fo, vstrčiv papír do ohně, „ale nyní, drahé srdce mé, dovolte manželé obejmouti ženu svou a žádati ji, by předsedala této veselé hostině. Cítím, že prokážu jí veškerou čest.“

„A my také!“ volalo pět druhů. „Spokojenost dělá hlad.“

Za několik dní potom zrušen císařský zákaz a sňatek uskutečněn.

Oba snoubenci se milovali! Musili se milovati vždycky. Tisíceré a desetitisíceré štěstí poskytoval jim život.

Kdo chce něco takového viděti, musí jíti do Číny!